حضرت شیخ و بعضی سوال کردند از آنحضرة رض عنه از قول حلاج و تحقیق گو
ابو یزید سبحانی پس فرمودند آنحضرة رض الحلاج طریق العشق واخذ منه جرعة
سر المحبة وادعا فی اخفی المکان من خزانة قلبه مستترا الحالة فلما قتل بعیر
بصیرته شعاع نور جمالها عمی عن النظر الی الموجودات فمن جلو المکان من الاعتق
فاعترف بالاخذ فاستحق قطع الید والقتل وخیانتک من هلک ملک الجوهرة
لا یقبح الا بالا فی درجاة المحبة وهی الفناء و ابو یزید دل بتصریحه علی نعته و لا
ابتاع عن عشق انما کان وقع علیه غبار بعث الطریق بعد الحکمة فی غایات درجات
النهایات فقال سبحانی شکرا للوصول و اما بنعمة ربک فحدث وایضا
الحلاج لما وصل الی باب فلما طرقه نودی یا حلاج لا یدخل هذا الباب الا من
تجرد عن صفاة البشریة وفنی عن سمات الادمیة فمات حیا حیا وذاب
عشقا وسلم روحه لذی الباب وجاد لنفسه عند الحجاب فوقف فی مقام الذل
علی اقدام الحیرة فلما اخرجه والتجاء النطق انکر فقال انا الحق فاجابه حاجب
الهیبة والیوم قتل وقطع غدا قرب ووصل فقال بلسان حاله وما علمت نفس
منکم لیعلک ومی فخرج له ابو یزید من داخل الباب وقد طاب فرزله ما خفر
حرلقه وقد فرحت توبته بالقرب بید القدرة فی ذلک الفناء و نصبت

سرادقة

سرادقة الشاهدة لسابق العنایة فی ذلک الحی دلسانان من قال دنوا
بشر قرن لسان یطرق بطرب التحمید ولسان ینطق بحقائق التوحید فترنم لسان
طرف تحمیده فقال ما نظرت الی شیء الا رایت الله قبله فاجابه لسان حقائق
توحیده سبحانی فصاح نور الوجدان القرب افنانی ثم رقانی فسبحانی لدیا
ورحانی منعم غادارها بالقرب ان قرارها قریب ولکن دون ذلک احوال
فمنها ان الحلاج لما حاجت بلابل اشواقه واضطربت نیران حرقه
[؟] الوصول فجلس علی بساط الامتحان وقیل یا ابن منصور ان کنت محبا صادقا
او مشتاقا او عاشقا فابذل نفسک النفیسة ورد حکم الشریف بسبب فی
الفناء وتصل الینا فقابل الامر بالطاعة وقال انا الحق لیقتل فی هذه الساعة ولا
تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا و ابلیس لما کان قوله انا عصیا انا
ونحو لقة للراسم قبل اسجدوا قال لا انا خیر منه فاستحق البعد لا یعلم
خلق الفضاحة الحلاج غلب علی سویدا قلبه سکر المحبة وقد شر سرائره
سلطان العشق فقال من غیره ابطلب انا و ابلیس خلت نخوة الکبری فی همته
همة دجة حروا نیته الشرع انفاس نفسه فقال انا خیر منه فمن غلب علیه
سکر حب مولاه صبر ان یمسح بوصله وقربه ومن نظر الی نفسه بعین العجب حقیق

ان يتبع راس كبره بسيف الطرد فقيل له فاسر فقال انا الحق وما حقيقة قوله
سبحاني فقال رضي الله تعالى عنه اما ارى كفوا اجلوا عليه هذه الانكار وندائه
اكشف له هذه الاستار وقيل له ما ابليس يقول انا خير والحلاج يقول انا
فقال معنى الحلاج القصد والفناء ويقول انا ليبقى هو بلا هو فاوصل الى مجلس الوصال
وخلع عليه نعم خلعة الوقار وابليس قصد البقاء بقوله انا فعميت ولايته و
سلبت تحيته وحلت رحبته ورفعته لعنته وفرموده اند اگر
من در زمن منصور می بودم دستگیر او برامیکردم و اورا ازان خلاص میکردم
والله تعالى اعلم بالصواب فصل هشتم در عقل رضي الله عنه نور ثاقب بزغه
من افق العناية من وراء حدود غايات الفكر وقبل شعاعه صقال مرآة
الهداية فيضيء صاحبه في ظلم الامور وغياهب الاكوان بوميض الابنة و
اشراق ضياءه حتى يترشح ليطاير طيه جناح النجاح ويسفر له وجه الصباح
الفلاح والعقل طائر غيبي للاصطياد الدرك عناية القدوم ووارد الهي لا
يرد الا من جناب بفيض النعم جوهري الصفات نوراني الذات ملكي
الصوت وهو روح قدسك وجبريل فلكك تهبط في الوحي من سماء اعاليك
من رسل ربك وينزل تحف الغيوب عليك من ربك فيلطف كثيف

معنك

معنك وجوهر صدف عملك وهو ميزان العدل ولسان الفضل شريع
الكرم ومعدن الحكم ومقر النعم وعمود الفكر ودليل الفهم وترجمان السر فصل
در شرح والنبوة قال رضي الله تعالى عنه الشرع حكم من القضايات هو حاكم
الرسالة فالفردية سلطان غره في دولته بقاء كماله وانقادت ملوك الحكم
طائفة لحجة جلالته ورايت ممالك الاحكام خاشعة لتعظيم اجلاله
... البلاغة حول حماه وصنعت اطفال العلوم بمبادي هدايته ومبداه و...
... سطوة قهره ما خالفه وناداه واعتصمت بحبل حمايته وثيقات عرى
الاسلام وعليه مدار امر الدارين وباسبابه انيطت منازل الكونين و
النبوة نور من انوار القدرة محتوية لطائف روح القدس تؤيدها فعالت ...
ومعناها متسع بالبهجة فظاهرها مؤيد بافعال الله عز وجل الخارقة للعادة
مستمرة وباطنها مقرون بالوحي من غيب روح القدس ومعنى سر
الازل ونتيجة سابق القدم ومشاهدة مناة معنى القدر ولحظة مدرك سر
الدهر وموضع الفصل بين القدم والحدث والله اعلم بالصواب فصل نهم
در وحي قال رضي الله تعالى عنه الوحي بدر بازغ في افق النبوة طالع من فلك
الرسالة نقيته كلام من الله تعالى مع روح القدس منتشر لديه مطويا ... العلوم

فصل نهم

وينزع عنه حجبات الاسرار وتظهر منه مفاتيح معالم الابد ويؤخذ عنه انباء احوال
وتطوى فيه مساحاة مفترقات العلوم والعقل والعوالم والمعالم والشواهد و
الرسوم والموتلف والمختلف والمركب والمبتغ يكشف عن حقيقة معنا وجد ذوق
رباني لا ينكشف بغير طريق الوحي الصريح وهو بريد الازل يخترق فضاء الغيب
المخزون اسرار القدم ومكنون اخبار العهد على براهين الملائكة ومقدم عسكر
الملائكة الى من وقع له كاتب القدر في مجلس الازل توقيع تلك الرسل فيجلوا
نوره صقال مراة قلبه فينطبع فيها اشياء من تفاصيل احوال الدارين وجزئيات
احكام الكونين ودقيقات انباء المكلفين ثم ينعكس لالاء اضوائه على صفحة
جوهرية سريرته فيرى عين عنايات آيات ربه الكبرى ويلحق بالرفيق الاعلى

فصل دهم در حب النبي صلى الله عليه وسلم وعلى آله واصحابه قال رضي الله تعالى عنه
وعنهم اجمعين حبه مشكاة نور قلبه وفي المشكاة زجاجة النبوة وفي الزجاجة
مصباح الرسالة ومصباح الرسالة نور متعلق بذيت ذبالة الوحي والوحي سر
غيب الموحي فالانبياء صفاء اسرار غيب الازل وندماء مخاطب سر الوحي و
جلساء حضرة القدس وسفراء وجوه الخلق فما قام عن الافق الاعلى الا جليل كتم
عقد لواء ولا دب ولا وجد في المقام الاسنى الاعلى مباهتهم نسجت اركانه

وتمكن

وتمكن سواطع القدس شيخ نور بيت الاركان فمن اجل لهم حب ولاء الى الله من شرف
مقام تسبيح الارفع لطف معنوي الاركان فمن انبياء ثم ابنا ولد رق صديق صعدا
في مقامات القرب التي كانت في مناهجهم مدارجه ولا رفع علم وكرامة نشر الا كان من حرم
عادة ولا اسس بنيان مكانة لعبد الا كان على تاسيس اسرارهم تاسيسه صلى الله
عليه وسلم وآله واصحابه اجمعين فصل يازدهم در حب بيت كرمه حضرة رضي الله
عنه در حب نبي صلى الله عليه وسلم قال رضي الله تعالى عنه حب النبي صلعم مشكاة في زجاجة
في مشكاة الزجاجة اشراق الوحي بمصباح الزجاجة ابلاغ ما اوحى اليه نور على نور
اذ سطع نور النبوة في زجاجة مشكاة القلب جليت مراة فؤاده فيبصر لمعات
الغيب فخوطب بلسان بلغ الحق بعين عقل منقد الى الملا الاعلى وعرضت
على مجناة لطائف الازل فصار ترجمانا بين المحدث والقديم البشر الى الله
عز وجل على قدر نور المعرفة والمعرفة على قدر قوة العقل على مقدار ما سبق
في ديوان حسن ممتنا الولي فمن افتقر رضوان الى اقدام النبي صلى الله عليه وسلم
النبوة والولاية مقدمه فيختص رحمته من يشاء والعقل والشرع نوران وخلايا
شرا فيهما منا فذ قلب المؤمنين امتزاج فيه امتزاج الماء بالراح والالطاف
بالرياح انطلقت اشخاص النبوة في مراة العقل كانعكاس نور الربيع في

فصل يازدهم

باب ششم

فصل اول

ظلمة الحبه باب ششم در مهابت و دبدبه آنحضرة رض و در سماع و کلام رضی الله
عنه فصل اول در مهابت و دبدبه آنحضرة رض و در بهجة الاسرار در بیان
که شیخ ابو الحسن علی بن محمد احمد بغدادی صوفی رحمة الله علیه میکفت کان الشیخ
محی الدین عبد القادر رضی الله عنه ذا هیبة عظیمة اذا نظر الی احد یکاد یرعد من
هیبته و رجال ارعد و اذا جلس یجد بونه قوم کانهم الاسد و ما یری [illegible]
لامره منهم ولا اشد انقیاداً منهم رضی الله تعالی عنه یعنی بودند آنحضرة صاحب
مهابت عظیم در هر که نگاه کردی از هیبت حضرتش بلرزیدی و چون مردم گرد
آنحضرة که نشستی میکفتند گویا که شیری در میان نشسته است و همه از اهل [illegible]
فرمان بردار می بود والله اعلم بالصواب نقل است از شریف ابو عبد الله
محمد بن خضر بن عبد الله حسینی موصلی قدس الله اسرارهم که گفت سیزده
سال خدمت شیخ محی الدین سید عبد القادر رض تعالی عنه کردم هرگز ندیدم که
ذباب بر و نشست و خلط و خوی بیرون انداخت بیت در آن لطیف جان
خلط خوکی باشد که همچو ربیع بصد لطف السیر نور است تو نوش جانی بر
چو چشمه اعلی عجب کی شهد تو از رحمت بکس دور است و آنحضرة هرگز برای
هیچ یکی از عظما بر نخواست و بر در هیچ صاحب حشمی نرفت و بر بساط

ننشست و از طعام او نخورد مگر یکبار و چون سلاطین ملوک گردی و نشستن بر
بساط ایشان از عقوبات مؤجله تصور کردی و چون خلیفه و وزیر صاحب جاه
بر آمدی تا قیام از برای ایشان نباشد و با ایشان کلام درشت فرمودی
و در نصیحت مبالغه کردی و ایشان دست او می بوسیدند و پیش آنحضرة
متواضع تمام بنشستند و چون خلیفه خواستی که چیزی بنویسد این چنین
نوشتی مکتوب عبد القادر یامرک بکذا و امره نافذ علیک و ط عنه حجة
علیک و هو لک قدوة علیک حجة یعنی عبد القادر ترا چنین میفرماید و فرمان
و بر تو نافذ است و او مر ترا قدوه است و بر تو حجة چون خلیفه [illegible] نامه
آنحضرة رض دیدی بوسیدی گفتی راست میفرماید و شیخ رض وکان له صیت و
صوت و سمت و صمت نقل است که روزی آنحضرة رض در مسجد جامع عطسه زد
مردم آواز یرحمک الله و یرحم بک چندان برخاست که مستنجد بالله خلیفه
که در مقصوره جامع نشسته بود متوهم شد و پرسید این چه فریاد است گفتند
شیخ عبد القادر رضی الله تعالی عنه عطسه زده است و مردم تشمیت او کردند نقل است
از شیخ علی بن هیتی رض که گفت وقتی بزیارت شیخ محی الدین سید عبد القادر
در بغداد در آمدم او را بالای مدرسه یافتم که نماز چاشت میگذارد و نظر در

فضای هوا کردم دیدم چهل صف از مردان در هوا ایستاده اند هر صفی مقدار ...
ایشان گفتم چرا نمی نشینید گفتند از نماز شیخ فارغ نشود مرا اذن نکند
نه نشینیم از انکه دست او بالای دست ماست و قدم او بر رکاب ما ...
بر همه ما چون شیخ سلام داد همه بر شیخ سلام گفتند و دست و پای آن
حضرت بوسیدند و شیخ علی بن هیتی میگفت چون ما شیخ عبد القادر را
میدیدیم هیچ چیز ندیدیم ... در سماع آنحضرة رحمه نقل است از شیخ
عمر بزاز و جماعه مشایخ که وقتی شیخ بقا و شیخ علی بن هیتی و شیخ ابو سعید
قیلوی بحضور ... سرور آنحضرة رحمه بقصد زیارة بهم رسیدند آن سرور
رو بجانب شیخ بقا کرده فرمود ای بقا چیزی تکلم کن وی عرض کرد که
حضرت شما بکدام زبان سخن گویم بعد از ان شیخ علی فرمودند که تو چیزی
بگوی از پیش مضمون ... ماهیت که پیش تو بگویم سخن هم
هم تو با ما سخن گوئی که تا گوش گیریم پس از ان بجمله مقالات شیخ ابو سعید
مکر ساخت او اندکی تکلم کرد و زود خاموش گشت بعد از ان بجز نجار خود
در مجمع گفتار آمد که یکبار کنار حضور بدر های ... از حقائق اظهار ساخت
حاضران را وقت خوش شد پس از ان استیذان کرد تا بنشاط این قوال

... منوال در حال آغاز کرد و حضرت نمود تا قوال شوری نواخت آنحضرة
در سماع آن برخواست و دور کردن گرفتند تا انکه در هوا بر شدند و از چشم
مردم پنهان گشتند مردم بیرون آن رفته جلوس ارزانی داشتند و در
... الاسرار برفع اسناد مروی است که وقتی قاری پیش آنحضرة رضی الله
... این آیة را بخواند لمن الملک الیوم آنحضرة رحمه بسماع این آیة برخاست
... نیز از جهت اجلال آنحضرة برخواسته بر دم اشارة کردند که شما
خود باشید و از جا بجنبید پس از آن تکرار کرد و میگفت من یقول الملک
لی یعنی ملک مراست که می تواند که کیست که ملک را بخود دانسته تواند
که یکی از کبار صلحا شیخ احمد نام آنجا حاضر بود و گفت انا اقول الملک
لی یعنی من میگویم که ملک مراست از جهت انکه مراست و نیست اورا
... او پس آنحضرة رحمه صیحه عظیم زد و صدا نه گفت که ای احمق تو کی اورا
بوده تا انکه او هم ترا باشد اندرویش چون این سخن بشنید حال بر تغیر شد
نالها جان سوز بر آورد و صوف سیاه که در بر داشت بر انداخت که مولانا
سر و پای برهنه رو بصحرا نهاد کذا فی تحفة القادریه و در ترجمه خلاصه عبارة غنیه
الطالبین که تصنیف حضرت قطب الاقطاب غوث الثقلین است در آن

آورده است فقیر را باید که تکلف در سماع نکند تا اگر اختیار روی باقی ست
دران امر نماید و خود را تا تواند ازان نگاه دارد و اگر اتفاق واقع شود پس
حق شنونده آنست که ادب دران که یاد پروردگار تعالی است بجا دارد
و در آن وقت دل از عوام غفلت و نسیان که مانع از یاد حق اند نگاه دارد
و از قاری آیتی که مشتمل از ترغیبات و ترهیبات دران واقع است بشنود
و از جانب حق بی وساطت وی داند گویا که از جانب حق مخاطب است
و لایق آنست که مستمع از خود ابتداء تقاضاء استماع نکند و اگر فقیری
استماع آیتی یا شعری با شرایط مذکور کند واجب بر غیر نیست که مزاحم احوال
وی شود باید که تسلیم وقت آن نمایند و اگر بر تقصیر و نقصان وی واقف
نشوند پس ترک احوال وی اولی است و اگر وقت اقتضا کند تنبیه برفق و نرمی
کنند یا تصرف نمایند که بروز تصرف او را ازان بیاگاهانند و باز دارد و

فصل سیوم

الله اعلم فصل سیوم از کلام آنحضرت رح در قول العلماء ورثة الانبیاء علیهم
السلام قال رضی الله عنه العالم اذا عمل بعلمه و علم الخلق فقد صحت وراثته من النبی
صلی الله علیه وسلم و اذا صحت وراثته فی القلوب قلبه الی دار قرب اقبلوا
من الرسول اتبعوه فی فعله و قوله حتی یاخذوا بایدیکم فی الدنیا والآخرة

انتو

104.

ص ٨٦

منه الیه سیره و علی اثره کونوا فراخا تحت جناح فضله حمایم قال رح السما
و تشبح النور و الفلک تزینه الابصار و الشهب نرجم و الکواکب تزینة
و الشمس لانضباح النور و تربیة النامیات و القمر الموقت مقادیر الاوقات
و تزمان علی اوزان طبائع الانسان فالربیع کنضارت الشباب و الصیف
بلوغ الاشد و الخریف کقوت صاحب السبعین و الشتاء کنهایة الضعف
الی الموة ذلک تقدیر العزیز العلیم لا تزال امرات الجو مقبلة من اصل امتنانه
مرغبة من اکدار السحب حتی یری فیها خیالات الارض من القطرات فتظلم الدنیا
بستر ضوء الشمس و تنتقب عرائس الشهب بنقب السحب بنقب
الظلمة و ترمحا سواد الرعود فی غایات الدائم و یسل سیف البرق من
غمد الغمام و تلتفع الاهویة غیمات السحب و تبکی الدائم تتضحک ثغور
الارض و ینفخ اسرافیل القطرات فی صور صور النبات فتقوم من لحود العدم
الارض و یوم عرض الزهرات علی اعین الناظرین بعبر عن حال الکل من
القدر بلسان فانظروا الی اثر رحمة الله تعالی انه فی کل ما خلق سر لا یقف علیه
العقول فی کل ما کان و فیمن لا یستشاه بایدی الخواطر فی کل ما اوجد لسان
ینطق بالحدیة فی کل ما خلق سر کار فیها افکار الناظرین و تذهل فیها عقول

عقول ارباب البداية وتدهش فيها معارف اصحاب القرب قال الله تعالى [illegible]
العباد عن حسن صنعه جميع السموات والارض واختلاف في الليل والنهار
والله تعالى اعلم بالصواب فصل پنجم در افراد قال رضي الله عنه وعنا [illegible]
الصالحين ايمن افراد في الطريق طلبا امارة صدق حق المحبة نقت
عين قلبك الى سواه علامة البعد ونطقك بغير ذكره رين على صفاء مرآة قلبك
[illegible] ذاكر حلاوة وصلته اشتغل بغيره ما قرب من جناب رحمته من مال الى سواه
خرقة عين الطريق ثلثة اركان الحق والصديقين والعدل فالعدل على
الجوارح والحق على العقول والصدق على القلوب من طلب ربه بحقيقة صدق قلبه
[illegible] رسد فيه في قلبه مرآت تريد عن حب الدنيا والآخرة حفظ قوانين الحياة
السرمدية خير من حفظ قوانين الحيات الفانية الوحدة باب الفكرة
وكثرة الفكرة علامة حضور القلب وحضور القلب مع الله تعالى علامة التوفيق
وحصول التوفيق دليل الى حضرة القدس اكل الشبهة كدر عليك صفاء
منح الطاعة اعراضك عن اقامة وظائف الخدمة سبب اعراضه عنك
فصل ششم في النصائح قال رحمه يا غلام لا تكن كبلبل يهوى وصوته وقت
الربيع يؤنس مع ترجيح اشجانه تقضي وقته بالنداء صوته لا يحصل الا [illegible]

[illegible] شكايات الهوى لكن كبازي لا يلتفت الى حقارة اصوات البلابل
[illegible] ولا يطلب علي لذة انعام لقوله على علو همة الفعل طلب [illegible]
[illegible] الحقيقة في الارض قيل له تجد الا العبد لقلب الى متوفيك تحت
[illegible] مقام وراعك الى المحبوب الكلي احمد صلى الله عليه وسلم وجد
[illegible] الحقيقة في مواضع المواج ليلة اسرى بعبده في مجلس ما زاغ البصر
[illegible] [illegible] بما كذب الفؤاد وخذ من دور ما عقد ايتظر لك ناظم [illegible]
[illegible] قد راى من آيات ربه الكبرى هذا مقيم ذاته لا تموت بعده [illegible]
[illegible] الله عليه وسلم تعرض على اعمال امتي فصل هفتم در متصوف وصوفي قال
متصوف المبتدي والصوفي المنتهي المتصوف الشارع في طريق الوصل والصوفي
من قطع الطريق ووصل الى ما اليه القطع والوصل والمتصوف يحمل
والصوفي محمول حمل والمتصوف كل ثقيل وخفيف يحمل حتى [illegible]
[illegible] وثلاثة ارادة وامانية فصار صافيا فسمي صوفيا فصار محمول
القدر كرمها المشية من القدس منبع العلم والحكم بيت الامر والتركيب
الاولياء والابدال ومويلهم ومرجعهم ومسترجعهم ومنقبهم ومسرتهم اذ
هو عين العلادة ودرة التاج فطوب الرب المتصوف [illegible]

هواه وارادته وشيطانه ودنياه واخراه متعبد لربه عز وجل بمفارقة هذا

نجاسات الست والاشياء التي فيها من الميل اليها والاشتغال بها فيخرج

شيطانه ويترك دنياه ويفارق اقرانه وسائر خلق ربه بحكم عز وجل

فيفارق اخراه ما اعده الله عز وجل لاوليائه فيها في جنة رغبة

في مولاه فيخرج من الاكوان فينقطع من الاحداث ويتجرد لرب الانام فينقطع

فينقطع عنه الخلائق والاسباب والاهل والاولاد فيقف عند احباب

باب الابواب وهو الرضى بقضاء رب الانام ورب الارباب ويفعل

فيه فعال العالم بما مضى بما كان وما هو آت والخبر بالسرائر والخفيات

وما تتحرك به الجوارح وما يضمر القلوب والنيات ثم يفتح نجاة هذا

الباب باب يسمى باب القرب الى الديان ثم يرفع منه الى مجالس الانس

ثم يجلس على الكرسي التوحيد ثم ترفع عنه الحجب ويدخل دار فردانية

ويكشف عنه الجلال والعظمة فاذا وقع بصره على الجلال والعظمة بقي بلا هو

فانيًا عن نفسه وصفاته وعن حوله وقوته وحركته وارادته وفنائه ودنياه

واخراه فيصير كانه ولو مصلوما صافيا تبين فيه الاشياء فلا يحكم عليه

الا لغيره ولا يوجده غير الا فهو فان عنه وعن خصه موجود لمولاه دائم

لابعد

ربه بلا خلوة لان الرغبة للموجود فهو كالطفل لا يأكل حتى يطعم ولا يلبس

حتى يلبس فهو ترسل مقبوض مفوض وتقليبهم ذات اليمين وذات

الشمال الالهية فهو كائن بابن الخليقة بالطمان بائن عنهم بالافعال

الاعمال والسرائر والضمائر والمنابت فحينئذ يسمى صوفيا على معنى انه

تصفى من الكدر بالخليقة والرمات وان شئت سميت به لانه ابدال

عينا من الاعيان عارف بنفسه وربه الذي هو محي الاموات والله تعالى

اعلم بالصواب فصل ششم در خواطر قلب رضي الله تعالى عنه في القلب خواطر

ستة احدها خاطر النفس والثاني خاطر الشيطان والثالث خاطر الروح

والرابع خاطر الملك والخامس خاطر العقل والسادس خاطر اليقين فخاطر

النفس يامر تناول الشهوة ومتابعة الهوى المباح منه والجناح و

خاطر الشيطان يامر في الاصل بالكفر والشرك والشك والتهمة له

في وعده ووعيده وفي الفرع بالمعاصي والتسويف بالتوبة وما فيه

هلاك النفس في الدنيا والآخرة فالخاطران مذمومان محكوم لهما بالسوء

وهما يعوم المومنين وخاطر الروح وخاطر الملك يامرون بالحق والطاعة

لله عز وجل وما عاقبته سلامة الدنيا والآخرة بالواقع العلم فيما

فصل ششم

محمود ان لا يوجد بها حظوظ النفس واما خاطر العقل فتارة يأمر بما يأمر
النفس والشيطان واخرى بما يأمر الروح والملك وذلك حكمة من الله
تعالى واما خاطر اليقين وهو روح الايمان ومزيد العلم يرد من الله ولا
يصدر الا عنه وهو مخصوص بخواص من الاولياء انموذجين الصديقين
والشهداء والابدال فصل في الالهام قال [illegible] في القلب نوران
ساطعان وهو العلم والايمان وجميع ذلك ادوات القلب [illegible]
والالهية والقلب في وسط هذه الالات كالملك وهذه جنوده تؤدي
اليه وكالمرآة المجلوة هذه الالية حوله تنظر فيها ويقدح فيه فيجد كأن
الخواطر خطاب يرد على الضمائر فاذا كان من قبل الملك فهو الهام
واذا كان من قبل النفس فهو هواجس واذا كان من قبل الله تعالى
والقاء في القلب فهو خاطر حق فعلامة الالهام انه يرد بموافقة العلم
وكل الهام لا يشهد له ظاهر فهو باطل وعلامة الهواجس اللجاج في
طلب وصف من خصائص صفات النفس ولا يزال يعاود ولو بعد حين
حتى يأتي الرجل ذلك الوصف وعلامة الوسوسة انه اذا دعي الى
زلة ثم خولف فيها وسوس بزلة اخرى لان جميع المخالفات

عنده

عنده سوى كما كان قال الله تعالى انما يدعوا حزبه ليكونوا من اصحاب السعير وعلامة
خاطر الحق انه لا يؤدي الى خيرة ولا يجذب الى سوى بل يرد بزيادة علم وبيان
من تحته عنه وحدانية واذا ورد على القلب خاطران خاطر حق فقال الجنيد
الاول اقوى لانه اذا التبس رجع صاحبه الى التأمل وهذا مكان العلم وقال ابن
عطاء الثاني اقوى لانه ازداد بالاول قوة وقال ابن خفيف هما سواء لان
كلاهما من الحق ولا مرتبة لاحدهما الا بمرجح في وصف خاص واذا تتفق
خاطر على القلب فقل سبحان الملك الخلاق ان يشأ يذهبكم ويأت بخلق جديد
وما ذلك على الله بعزيز وابعدوا ممن كان اكله من الحرام وشربه الحرام لم
يستطع ان يفرق بين الخواطر والله تعالى اعلم بالصواب فصل في الورع قال
الورع اشارة على التوقف في كل شيء وترك ما تقدم عليه الا باذن الشرع
فان وجد للشرع فيه فعلا ولتنا ولو فيه متسع [illegible] ترك الشبهات
كلها والورع ثلث درجات ورع العوام وهو ورع عن الحرام والشبهة وورع
الخواص وهو ورع عن كل ما للنفس والهوى فيه شهوة وورع خواص الخواص وهو
ورع عن كل ما لهم فيه ارادة ورؤية والورع ورعان ظاهر وهو ان لا تتحرك الا
الا لله وباطن وهو ان لا تدخل قلبك سوى الله ومن لم ينظر في دقائق الورع

فصل یازدهم

لم يحصل له نقائص العطا والورع في المنطق اشد والزهد في الرياسة اصعب منه
اول ورع كما ان القناعة طرف الرضا فصل یازدهم در قواعد ورع قال رحمه
ومن قواعد الورع في الطعام واللباس كطعام المتقي بالبس للخلق عليه تبعة ولا
للشرع عليه مطالبة وطعام الولي ما ليس فيه هوائل مجرد بالامر وطعام البدل ان ليس
فيه ارادة بل فضل من الله تعالى فمن لم يتحقق له الوصف الاول لم يصل الاولى
على الترتيب والحلال المطلق هو الذي لا يعصي الله تعالى ولا ينسى فيه ... س
في الناس على ثلثة اضرب فلباس الاتقياء هو الحلال المتقدم ذكره سواء كان
كتانا او قطنا او صوفا وغير ذلك ولباس الاولياء ما وقع به الامر وهو ان
ما تستر بالعورة وتدعو اليه الضرورة تحقق بذلك زوال عيوبهم ولباس
البدلاء ما جاء به القدر مع حفظ الحدود اما قميص بقراط او حلة بمائة دينار
فلا ارادة لهم الى الاعلى ولا هوى لهم بالادنى بل ما تفضل به المولى وديم
الورع الاول يرى عشر خصال فريضة على نفسه وهما حفظ اللسان عن
الغيبة لقوله تعالى ولا يغتب بعضكم بعضا والثاني الاجتناب عن سوء
الظن لقوله تعالى اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم وقال النبي صلى الله عليه وسلم
اياكم والظن فان الظن اكذب الحديث والثالث الاجتناب عن

السخرية

108

سخرية لقوله تعالى لا يسخر قوم من قوم والرابع غض البصر عن المحارم لقوله تعالى قل
للمؤمنين يغضوا من ابصارهم والخامس صدق اللسان لقوله تعالى
واذا قلتم فاعدلوا والسادس ان يعرف منة الله تعالى عليه
لئلا يعجب بنفسه لقوله تعالى بل الله يمن عليكم ان هداكم للايمان
والسابع لا ينفق ماله في الباطل ولا يمسكه عن الحق لقوله تعالى والذين اذا
انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا والثامن لم ينفقوا في المعصية ولم يمنعوا
... ان لا يطلب لنفسه العلو والكبر لقوله تعالى تلك الدار
الاخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا في الارض ولا فسادا والتاسع المحافظة
على الصلوات الخمس في مواقيتها واتمام ركوعها وسجودها لقوله تعالى حافظوا
على الصلوات والصلوة الوسطى وقوموا لله قانتين والعاشر الاستقامة على
السنة والجماعة لقوله تعالى وان هذا صراطي مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل
فتفرق بكم عن سبيله والله اعلم بالصواب باب ششم در كرامات واثبات آنحضرت رضي الله عنه والله اعلم
بالصواب فصل اول در كرامات وسلطنت آنحضرت رضي الله عنه اما كرامات وخوارق
آنحضرت كه در سائر اوقات بظهور آمد از حد حصر واحصار خارج است وواز
مجال تحرير وتقرير بيرون واين سخن تحقيق است نه مبالغه زيرا كه از زبان

باب ششم
فصل اول

و آوان صبا مظهر خوارق و محل کرامات بودند و در مدت نود سال که سنه شریف
اوست دائم الاحوال بر سبیل اتصال بی انقطاع خوارق از وی ظاهر بود که اولیا
گفته اند کرامات مشاهده میکردیم آنحضرت گاهی از زاویه و گاهی در روی دکانهای
و امام عبدالله یافعی قطب که معظم فرموده بلغت عز حد انه ... والله
اعلم بالصواب الیه المرجع والمآب مقصد دوم در سلطنت آنحضرت رض نقل است
از شیخ ابوالبرکات رض که گفت که عهد کرده است شیخ عبدالقادر رض ... منه
هیچ ولی تصرف نکند در ظاهر و باطن مگر باذن آنحضرت و او کسیست که داده شده است
او را تصرف در اکوان موتی چنانکه بوده است قبل موت رض نقل است از شیخ
ابوالقاسم که وقتی من و شیخ علی بن هیتی متوجه حضرت شیخ ... بودیم چون
بر دهلیز رسیدیم که جوانی بر آن آستانه بخود بر افتاده است چون شیخ علی ...
گفت اگر در حضرت شیخ وقت یابی شفاعت بی بضاعت فراموش مکنی چون بر
شیخ آمدیم شیخ علی در سخن آمد که حضرت کریم در جرم بخشش گنهکاران بهانه جوست
امیدوارم که جرم آن افتاده که سر بر در نهاده است بمن بخشید ۲ کار ...
کنه و در زمین ... عادت تو کند آنحضرت فرمود برو بر تو بخشیدم شیخ علی
بشارت تمام از آنجا برآمد و آن جوان بشارت تمام داد که شفاعت

قبول

فصل دوم

قبول افتاد و از سر جریمه تو درگذشتند آنجوان فی الحال شنیدن این قال اقبال فارغ
البال بر در هوا پرواز کرد ما باز بخدمت شیخ رفتیم تا تعبیر این واقعه بپرسم و از
سر حقیقت آگاه شوم فرمود او از یکی مردان غیب است وقتی این در هوا میرفت
چون بسمت الرأس بغداد رسید در دل گذرانید که در این شهر هیچ مرد نیست از این
سبب فی الحال احوال او سلب گردانیدم او را بی گمان نام اگر شیخ علی شفاعت
او نکردی بهمین حال ... درد حال او ... ایوان رفعت ...
... سر بلند آمده ... نقل است از شیخ ابوسعید قیلوی
چون آن پیر اصفهانی بوقت فرمودن قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله سر باز زد
و گفت ما هم ولی خداییم چه حاجت که پیش او سر نهیم حضرت قادریه احوالش سلب
کردند و از مقام قربش نوبت انداخت چون آن پیر اصفهانی خود را بدین حال
دید پشیمان گشت و در بغداد آمد و شیخ علی بن هیتی و جماعه مشایخ را گفت که
از گفته خود پشیمان گشته ام در حضرت شیخ شفاعت کنید گفتند از عظمت و
هیبت آنحضرت یارای گفتن نداریم ولی تو وقتی آنجا حاضر شو اگر تقریبی شود ما التجا
هم ... باشد دریغ نخواهیم داشت القصه آمد در خدمت شیخ
حاضر شد فرمود چه کسیست ایشان عرض کردند آن پیر اصفهانی است اکنون

مکرر

فصل سوم

رز کفت پشیمان گشته و تائب شده میخواهد که حضرة شیخ قبول کند فرمود حاجت
نیست وقت همان بود که حاضر شد بنظر قهاریت زرد و دید بند بند او جدا شد
الله الله چه عظیم وجه رفیع القدریست   غوث اعظم که جهان بنده فرمان وی است
فصل سیوم در کرامت و سلطنت نقل است از ابوالمظفر منصور بن مبارک واسطی
که وقتی در مجلس حضرة شیخ محی الدین سید عبدالقادر رضی در آمدم و در بغل من
کتابی بود از علم فلسفه و روحانیات پیش از آنکه کتاب را ببیند یا پرسد
فرمود ای منصور بد رفیقی است این کتاب تو برخیز این را بشوی پس بنهاده(?)
اوراق کرده بس ما لنج(?) که علم عشق در دفتر نباشد دیدم که نقش فن در شفق(?)
آن اصلا مساحت نمیکند پس آنکه مرا با او دل بستگی بود عزم کردم که این
کتاب در خانه گذارم و باز در خدمت حضرة شیخ بیارم بسوی من نظر کرد
نتوانستم که برخیزم فرمود این کتاب خود مرا ده گشادم و دیدم که همه کاغذ
سپید است و هیچ حرفی در آن نه بدست شیخ دادم اوراق او کردانده وی
فرمود این فضائل قرآنی است و مراد او دیدم که بخط خوب نوشته فضائل
قرآن است بعد از آن فرمود توبه میکنی از آنچه بزبان گوئی و در دل نه گوئی نعم
یا سیدی هرچه از مسائل آن کتاب مرا یاد بود فراموش شد و از باطن

فصل چهارم

[illegible] فرمود گویا که هرگز یاد نداشتم رباعی کیست کو ور بود بر هر چه هست
[illegible] سلطان محی الدین [illegible] رباید علم حال از سینه‌ها این خردمندان چه
[illegible] است این فصل چهارم در سلطنت و کرامت نقل است از شیخ عبد
[illegible] محمد بن شیخ ابوالعباس که گفت شنیدم از پدر خود در موصل که میگفت
[illegible] در مدرسه آنحضرة رضی بودم مستنجد بالله ابوالمظفر یوسف بر شیخ آمد و سلام
[illegible] نصیحتی التماس کرده بده ره دینار مال پیش شیخ نهاد فرمود حاجت
[illegible] الحاح بسیار کرد تا شیخ یک بدره بدست چپ بدست گرفت و دوم بدره
[illegible] دست چپ هر دو را با یکدیگر بفشرد در حال از آن خون روان شد گفت که
ای ابوالمظفر از حق تعالی شرم نداری که خونهای مردم برخوف جمع میکنی و بدان
[illegible] برابر شوی در حال ابوالمظفر بیهوش شد شیخ فرمود غرق المعبود اگر حرمت
اتصال او به پیغمبر نبودی میگذاشتم تا آن خون برفتی تا خانه او راوی گوید
بار دوم همین مستنجد بر آنحضرة آمد و گفت میخواهم از چیزی کرامات به بینم تا دل
قرار گیرد آنحضرة فرمود چه میخواهی گفت سیب از غیب و آن هوای سیب نبود آن
حضرة در هوا کردند بعد از آن یک سیب مرا و را دادند و یکی خود شکسته و آن
سیب از درون بغایت سپید و بوی مشک [illegible] و آن مستنجد شکست کرده

باکرم بیرون آمد گفت یا شیخ مانند آنحضرة فرمودند دست ظلم تو بدان سبب بسیو
کنده شد کرم افتاد نقل است از ابو محمد رجب بن منصور و ابو زید عبد الرحمن
بن سالم قرشی و ابو محمد عبد الله بن عباد انصاری که گفتند وقتی ابو غالب
فضل بن اسمعیل بغدادی تاجر بر آنحضرة ره آمد و عرض کرده یا سید جد تو که
رسول الله ... فرموده است من دعی فلیجب و من التماس دارم که در منزل من کرم کنی
آنحضرة فرمود که اگر اذن الله شود بیایم ساعتی مطرق شد پس گفت نعم و بر اسپ
سوار شد شیخ علی بن هیتی رکاب بوستان گرفت و من جیبا روان شدیم در خانه
ابو غالب رفتیم دیدیم که جمیع مشایخ و علماء و عیال بغداد آنجا حاضر اند بعد از ان
مائده طعام فراز کردند ز ان اجناس اطعمه بود از حلوا و حامض و یک سپید
بزرگ سر کرده و نقره برداشتند و در آخر مائده بنهادند و ابو غالب صدای
طعام در داد آنحضرة ره در مراقبه شد نه طعام خوردند و نه اذن کردند از
هیبت شیخ تمام اهل مجلس بر جای خود ماندند و هیچکس را مجال حرکة نبود کان
علی رؤسهم الطیر راوی گوید بعد از ان شیخ اشاره بمن و شیخ علی بن هیتی کرد
که این سپید را بردارید همچنان کردیم گران بود بر آنحضرة آوردیم و بحکم آنحضرة
بکشادیم دیدیم کودکی است مر ابو غالب را که مقعد مجذوم مفلوج پس آنحضرة

... گفت قم باذن الله معافا در حال آن کودک برخاست و روان شد و دوید
... حاضران مجلس چون این مشاهده کردند فریاد بر آوردند و در مجلس
... برخاست و آنحضرة در غفلات آن بیرون آمد و برفت و چیزی از طعام
... راوی گفت بر شیخ ابو سعید قیلوی رفتم و سرگذشت را اظهار ساختم فرمود
شیخ عبد القادر ره ابرار اکمه والابرص صحیح و یحیی الموتی باذن الله راوی گوید دیگر
... حتی از رفاعی در مجلس آنحضرة آمدند طبقه خیط مختوم بیاوردند و آنحضرة
... آنحضرة را عرض کردند بگو که درین طبقه چیست آنحضرة از بالای منبر
فرود آمد دست بر طبقه بنهاد و فرمود که درین کودکی مقعد است و بسر خود شیخ
عبد الرزاق را فرمود تا بازکند چون بازکردند دیدند دران طبقه کودکی است مقعد
شیخ دست آن کودک گرفت فرمود قم در حال کودک برخاست و روان
... دست مبارک بر طبقه دوم بنهاد و فرمود درین نیز کودکی است معافی
و بسر خود شیخ عبد الرزاق را فرمود تا بازکند چون بازکردند دیدند کودکی از جای
برخاست و روان شد شیخ ناصیه او گرفت و گفت اقعد سر ای ...
مقعد در حال کودک مقعد گشت ایشان همه رفض توبه کردند و ازو روز ...
... اهل مجلس وفات یافت فصل ششم در کرامت و سلطنت ابو الحسنات

فصل پنجم

شریف حسن دمشقی نقل کرده اند که گفت دریکبار خادم آنحضرة رضی
مرتبه محتلم شد هر باری با عورتی دیگر بعضی ازانها عورات می شناخته
وبعضی نه چون بامداد شد بر شیخ آمد تا ازان شکایت کند پیش
ازانکه عرض کند آنحضرة فرمودند احتلام شبانه را دشوار مشکار که نام
تو در لوح محفوظ هفتاد بار زنا نوشته بود با فلانه و فلانها و تمام ایشان
وصف کرد از حقتعالی درخواست کردم تا آنرا از بیداری بخواب بدل
گردانید نقل است از ابو سعید حرمی که وقتی ابوالمظفر حسین تاجر پیش شیخ آمد
برفت و گفت یا سیدی قافله مهیا کرده ام میخواهم تا بشام روم شیخ فرمود اگر
تو امسال سفر کنی کشته می شوی و مالی تو تلف شود وازآنجا محزون شده
بخدمت حضرة قطب الله قطب عبد القادر جیلی رضی الله تعالی عنه درآمد
وقصه حال خود عرض کرد حکم کردند برو سفر تو سالم غانم باز خواهی
گشت والضمان فی ذلک علی ان تاجر در شام رفت و بضاعتی که
داشت فروخت بسود تمام روزی به در سقایه در آمد در حلب که نام
موضعی است و معلومی که داشت در آن نهاد چون از قضاء حاجت فارغ شد
آن مال بجا فراموش کرد چون در وثاق خود رفت خواب بر وی غلبه کرد

ودر خواب می بیند که جماعت عرب بدین قافله تاخته و غارت ساخته و
مردم را به تیغ انداخته یکی آمده بکارد گردن این مرد بریده از هول آن بیدار شد
اثر خون در گردن خود دید والم ضرب احساس کرد و مال خود را یاد آورد و
درحال در آن سقایه رفت مال خود را در آن محل موجود یافت بازگشت در
شهر آمد درین اندیشه شد که اول کدام باید رفت همدرین بود که در سوق
سلطان شیخ حماد را دید گفت ابو المظفر اول بر آنحضرة رو که مرد محبوب است
هفتاد بار از حق درخواست کرد تا آن کشته شدن تو در بیداری بخواب
بدل شد و تلف مال به نسیان چون در حضرة قادریه آمد ابتداء فرمود که آنچه
شیخ حماد گفته است تو در سوق سلطان راست گفته است بعزة معبود که
هفتاد بار درخواست کردم تا آنکه قتل تو بخواب بنام و ذهاب مال بنسیان بدل
شد نقل است از ابو سعید عبد الله بن احمد بغدادی که وقتی دختر
من فاطمه نام شانزده ساله بر بام برآمده ناگاه از بالای بام غایب شد
بر شیخ محی الدین عبد القادر در رسیدم رفتم و حال خود باز نمودم فرمودند امشب در
خرابه کرخ که محلی است از بغداد برو و در زمین دایره بکش و وقت نشستن
بگو بسم الله علی نیت شیخ عبد القادر و چون وقت آید در دایره بنشین

بر تو طوائف جن بصورة مختلفه خواهند گذشت خوف مکنی وقت سحر بادشاه با
لشکر خود بگذرد و بیرون از دائره از تو بپرسد بگو شیخ عبدالقادر رضی
الله تعالی عنه مرا بر تو فرستاده و قصه سرگذشت باز گوی راوی گوید
همچنان کردم و بادشاهی که آمده بود بحسب فرمودهٔ آنحضرة با او بگفتم از اسب
فرود آمد و زمین بوسید و خارج دائره نشست و دیوی که دختر برده بود
آنرا حاضر کردند آن دیو را گفت ترا چه باعث شد که عجوزه را از کاب
قطب بربودی گفت دخترم را بغایت خوش آمد و مفتون شدم گفت
عجوزه را حوالهٔ من کردند و آن دیو را بادشاه گردن زد بادشاه گفتم
مثل تو فرمانبردار امور شیخ ندیدم گفت چگونه مطیع او نباشم که چون
وی از خانه نظر بجمیع امراء و قضاة عالم میکند از هیبت همه در فرامی شوند
و چون حقتعالی اقامت قطب میکند میگذارد او را بر جن و انس فضل بهم
در سلطنت و کرامت نقل است از ابو المعالی میگوید که وقتی بهیابان
مخوف فرود آمدیم ابچنین که برادر به برادر همراه است چون شتران
باز کردیم چهار شتر بار کم کردیم قافله روان شد از قافله باز ماندیم
در طلب شتران میگشتیم هر چند طلب کردیم نیافتیم چون صبح دمید مرا حضرة

حضرة شیخ یاد آمد که اگر او در شدتی و بلائی در مانی مرا اندکی ندا کنی را او از ...
تا از تو دفع شود و من در حال فریاد کردم و گفتم یا شیخ عبدالقادر رشتران من
گم شده اند نظر بسوی مطلع فواقت و دیدم مردی یک جامه پوشیده
بر سر بلندی آمدیم کسی را ندیدیم ولیکن هر چهار شتر بیافتیم نقل است از
ابو عبدالله بن محمد بن کامل بنانی رح گفت از آنحضرة رح دستوری خواستم
تا بحر روم مرا وصیت فرمود که از هیچکس چیزی نخواهی و انگشت مبارک
خویش در دهن من انداخت و فرمود اینرا بجوش و باز کرده همچنان کردم از
بغداد تا اکنون در مصر رفتم هیچ طعام و شراب در میان نبود و قوة زایل نشد
و هیچ نقصانی نقل است از شیخ ابو المظفر اسمعیل بن جریر رح گفت
چون شیخ علی بن هیتی رح مریض شد آنحضرة غوث الاعظم رح بعیادت
شیخ علی از بغداد در آمد در مقام من هر دو بزرگ جمع شدند و در آنجا
دو درخت خرما بود هر دو خشک از مدة چهار سال اصلاً بار نمیگرفتند
و با خوبیت بران داشتیم که آنحضرة غوث الثقلین رح زیر درخت
وضو ساخت و زیر دوم درخت دو رکعت نماز بگذارد همدران
هفته هر دو درخت بار دادند قدری ازان تناول کردند و فرمود که بارک الله

فی ارضک و در سهمک و صاعک و مزعک راوی گوید از ان سال در دنیا
درهم و غله و زراعت من چندان برکت شد که از یک صد می شد از برکت
حضرة فصل هفتم در کرامت آنحضرة نقل است از شیخ ابو محمد علی بن ابی بکر
یعقوبی رح که گفت وقتی پیش شیخ ابو الحسن علی بن الهیتی رح دست من گرفت
و پیش شیخ المشایخ محی الدین سید عبد القادر رح برد و عرض کرد که
این غلام مرید است آنحضرة رح جامه پوشیده بود مرا پوشانید و فرمود
قمیص عافیة پوشید پس راوی گوید شصت و پنج سال است که مرا هیچ الم
و دردی واقع نشده که بسبب آن شکایت کنم و گفت وقتی دیگر نیز مرا
در خدمت آنحضرة رح برد و گفت خلوت باطنی از آنحضرة برای این در
خواست دارم آنحضرة رح ساعتی در مراقبه شد دیدم بارقه از و بمن
اتصال یافت در حال احوال اصحاب قبور را مشاهده کردیم و تسبیحات
ملائکه با نواع لغات شنیدم و آنچه بر پیشانی هر کسی نوشته اند
آنرا بخواندم و از امور جلیله بسی بر من مکشوف شد نقل است از شیخ
عبد الله محمد جیلی گفت سه شیخ از مشائخ جیلان قصد زیارة شیخ
کردند و دیدند که شیخ در مدرسه نشسته است بر دست کتابی و ابریقی

شیخ متوجه قبله نه و نه خادم پیش استاده بعضی سوی بعضی کالمنکرین دیدند
بر شیخ بسبب ابریق و تقصیر خادم پس شیخ کتاب از دست نهاد و سوی ایشان
دید و نظری بخادم کرد در حال بیفتاد و جان بداد بعد از ان با بریق داد در
حالی بکشت متوجه شد راویان گویند در مدرسه شیخ بقا و شیخ علی بن الهیتی و شیخ
ابو سعید قیلوی و شیخ علی بن ماجد کردی رضی الله تعالی عنهم و عنا حاضر بودند
آنحضرة خادم را فرمود تا مائده فراز کند همچنان کرد تا آنکه در طعام خوردن
شدیم آنحضرة رح خادم را فرمود بنشین بخور گفت روزه دارم فرمود بخور
ترا است اجر صوم باز عرض کرد که صائم آنحضرة شش بار فرمود تا آنکه اجر
صوم دهر بوی دادند وی میگفت که صائم بعد از ان آنحضرة بنظر غضب
در وی دید در حال بر زمین افتاد و وجودش آماسیده و خون و ریم روان
شد همه مشائخ که بودند شفاعة کردند تا آنکه عفو کنانیدند در حال خادم صحیح
فصل هشتم و سالم شد فصل هشتم در کرامت و سلطنت نقل است از شیخ ابو
العباس احمد رکاب دار میگوید وقتی بر شیخ از حال خود فقر و عدم جمعیت
خود شکایت کردم در ایام قحط به بغداد پس شیخ یک پیمانه ازکدم مرا داد
و گفت این را در کواره بدارد و سر آنرا بپوش و در پهلوی آن رخنه

کن وازان گندم بکش وآش کنی ولیکن دهن آن کواره را باز مکنی راوی گوید
پنجسال ازان گندم خوردیم ناگاه زوجه من دهن آن کواره را باز کرد دید
هفت روز آن گندم تمام شد رفتیم واین قصه بر شیخ عرض کردم فرمود اگر شما
دهن او باز نمیکردید تا زنده می بودید ازان گندم میخوردید نقلست از
شیخ عثمان صیرفینی وشیخ عبدالحق حریمی که روز شنبه سیوم صفر [illegible] مدرسه
شیخ المشایخ سید عبدالقادر در رحمه حاضر بودیم که آنحضرت برخاست ووضو کرد
ودو رکعت نماز گذارد بعد از سلام یک نعره با هیبت بلند زد و نعلین
چوبین در هوا پرتاب کرد چنانچه آنهم از نظر غائب شد بعد ازان نعره
دیگر زد و نعلین دیگر زد او هم غائب شد بعد از بیست روز قافله از عجم
بیامد وگفتند ما را نظریست برای حضرت شیخ فرمودند بستانید نشان
یک کس حریر وجامهای خز ومقداری زر تسلیم کردند وهر دو قبقاب آنحضرت
هم را نیز آوردند گفتیم این نعلین (?) اینجا رسیدند گفتند ما میرفتیم روز شنبه
سیوم ماه صفر ناگاه برآمدند دو سردار ما را نهب کردند وبعضی را بکشتند
وتمام مال بغارت کرده در یک وادی قسمت میکردند ما گفتیم یا شیخ عبدالقادر
بیاید در باب ما ونذر شیخ معین کردیم که دو نعره عظیم شنیدم با هیبت

آن تمام وادی را در گرفت دیدیم آن دو سردار مضطرب حاضر جو دار بر ما آمدند و
گفتند بیائید ومال خود را ببر برید رفتیم دیدیم که آن هر دو مقدم ایشان مرده
افتاده اند وهر دو قبقاب نزد آنها افتاده بعد ازان آنچه مال ما بایشان
بود همه بما دادند وحریم خود را بخشایند تا آن نذر البنای عظیم نقلست
از عبدالله محمد بن خضر حسینی چون اطبا وحکما از دوا مریض عاجز میشدند
و در می ماندند بر آنحضرت می بردند دست حق پرست بر آن فرود آورده
در حال صحت یافتی یک یکی از اقربا استسقا (?) که شکم او سخت مانده بود در خدمت
حضرت بردند دست مبارک بر شکم او فرود آورد در حال فرو نشست گویا
که هیچ قصه تمام در کرامات نقلست که ابو المعالی احمد بن طلحه بر آنحضرت
آمده عرض کرد که پسر من پانزده سال است که تب [illegible] ونیز دو اعضای او
افسرده شده است آنحضرت فرمود که برو در گوش او بگو ای ام ملدم شیخ
عبدالقادر ترا میگوید از پسر من بسوی حله برو گفت همچنان کردم بعد ازان
هرگز واصلا تب نیامد وخبر رسید بیشتری اهل حله تب زده شده اند نقلست
که ابو حفص عمر بن صالح حدادی ناقه را پیش آنحضرت آورد وگفت میخواهم که
بحج روان شوم واین ناقه بغایت مانده شده وجز آن ندارم حکیم آنحضرت

نقل نهم

رها آن ناقه را بجای چشم آرای خود زود دست حق پرست بلا مناصبه او فرود
آورد آنچنان شد که بر جمیع رواحل دیگر سبقت کردن گرفت نقل است که
شیخ ابوالحسن علی بن احمد ارجی مریض شد شیخ بعیادت او آمد در خانه او
لاعبی بود از جنس کبوتر و قمری عرض کرد یا سیدی این دو شش ماه است که
بیضه نمی آرد و این قمری نه ماه است که آواز نمی کند شیخ لاعبی را فرمود بیضی
لک و قمری را فرمود سبح خالقک در حال قمری در ناله شد و لاعبی بیضه آوردن
گرفت راوی می گوید تا مردن باز نماندند هر یک فعل خویش را نقل است از
شیخ ابوالحسن بغدادی که گفت روزی بخدمت شیخ محی الدین میخواندیم و شب
بیدار می بودیم منتظر آنکه اگر او را بچیزی حاجت شود خدمت کنم تا آنکه شیخ
از خانه بیرون آمد در ماه صفر سنه ثلث و خمسین و خمسمائة ابریق پیش
آوردم نگرفت و قصد باب مدرسه کرد در حال بگشاد و شیخ برون آمد و من
در عقب ایشان در دل خود گویم که شیخ چرا ملتفت اند که برابرم تا آنکه بدروازه
بغداد رسیدیم دروازه نیز در حال گشاده شد و شیخ بیرون آمد و من بدنبال
آمدم و باز دروازه بسته شد کما اول بود و شیخ قدری رفت ناگاه شهری را
دیدم که آنرا نمی شناختم پیش شیخ را در آن مقام در آمد گویا که به رباط بود:

و دران شش نفر بودند در حال ایشان بسلام شیخ مبادرت کردند من در پس
ستونی استاده ماندم از گوشهٔ آن مقام ناله شنیدم بعد ساعتی ناله ساکن
شد و مردی دران گوشه در آمد شخصی را در کتف خود برگرفته برون آمد
بعد ازان مردی دیگر مکشوف الراس طویل الشارب در آمد پیش شیخ نشست
بعد تلقین کلمه شهادت قص شعر راس و شارب او کرد و طاقیه پوشانید و
محمد نام کرد و فرمود مران شش نفر که این ابدال است ازان هیبت ایشان
گفتند سمعنا و اطعنا پس شیخ ازان بیرون آمد و من در عقب اندکی رفتیم
تا بدروازهٔ بغداد رسیدیم در حال گشاده شد باز بر در مدرسه رسیدیم
آنهم گشاده شد آنحضرت اندرون خانه رفتند چون بامداد شد برعادت
قدیم پیش شیخ برای خواندن نشستم از هیبت نتوانستم که بخوانم فرمود
ابوالحسن بخوان گفتم یا سیدی آنچه شب دیدم بر من بیان کن فرمود آن
شهر نهاوند است و آن شش نفر ابدال نجبا اما صاحب امین گفتم مریض بود
چون وفات یافت نزدیک شدم بر سر او حاضر شدم و اما آنکه او را بر
کتف برداشت خضر علیه السلام بود او را بجهت تکفین برد و آنکه کلمه شهادت
تلقین کردم مرا او را آن از اهل قسطنطنیه نصرانی بود من مامور شدم تا او را

بجای مست لقب کنم خضر علیه السلام او را بیاورد و او پیش من مسلمان شد و این
میان ایشان است راوی گوید شیخ مرا نسخ کرد که در حیاة من این را بکسی مگوی
و مرا گفت که محبان خدا را خدام هستند که خدمت بجا می آرند فصل دهم در
کرامت نقل است از شیخ ابو الفلاح بن شیخ ابو الحسن بن شیخ ابو محمد مطرح
که گفت چون وفات پدرم نزدیک شد گفتم که مرا وصیت کن که بعد از تو بکه
اقتدا کنم فرمود شیخ عبد القادر در گمان نبودم مگر از غلبه مرض میگوید سخن
توقف کردم باز پرسیدم فرمود ای فرزند در عهدی که شیخ عبد القادر
باشد اقتدا بغیر او نباید کرد دیگر بوی چون پدرم وفات یافت در بغداد آمدم
که در مجلس آنحضرت رم شیخ بقا و شیخ ابو سعید قیلوی و شیخ علی بن هیتی
و غیر ایشان از اعیان مشائخ حاضر اند رضی الله تعالی عنهم و عنا و عن جمیع
المسلمین شنیدم که شیخ فرمود که من نیستم مثل شما و اعظم بارحق
جل جلاله سخن میکنم و سخن با مردانی است که در هوا اند و سر مبارک بسوی
هوا بر داشت من نیز بر داشتیم و در هوا نظر کردم دیدم که بالای شیخ صفوف
مردان است از نور و صفوف ایشان از نور چندان که از کثرت ایشان
آسمان نمی نمود و همه سر در فرود انداخته بعضی میگریستند و بعضی می غریدند

دیگر در شبانی ایشان آتش بود از دیدن بیهوش شدم چون بهوش باز آمدم
دیدم و نزدیک او بالای منبر رفتم گوش من گرفت و فرمود ای پسر که وصیت
والد خود اول بار کفایت نکرد از هیبت او سر فرو انداختم نقل است از شیخ
ابو الحسن علی بن عبد الله ابی بکر ابهری بغدادی و ابو محمد عبد الواحد ابن صالح
بن یحیی بغرسیم با سانید متصله که عورتی بدر شیخ المشائخ قطب الاقطاب
محیی الدین سید عبد القادر جیلی رض در آمد پسر خود را همراه آورد و عرض
کرد که یا سیدی دل این فرزند خود را اسیر محبت آنحضرت می بینم من از حق خود
در گذشتم حضرت قبول کرد اناد آنحضرت پسر وی را قبول کرد و مجاهده فرمود
روزی مادر آن جوان بر وی آمد دید که نحیف و نزار گشته و رنگ رویش زرد
شده و بقرص جوین قناعت کرده بعد از آن در خدمت آنحضرت آمد دید
که دجاجه مسلوخ تناول میکنند و استخوان آن در آوند پیش آنحضرت
افتاده عرض کرد یا سیدی تو دجاجه تناول میکنی و پسر من نان جوین
میخورد آنحضرت دست حق پرست خود را بر آن عظام نهادند و فرمودند قومی
باذن الله الذی یحیی العظام وهی رمیم در حال آن دجاجه زنده شد و
ایستاده و بانگ داد حضرت انغوث فرمودند چون پسر تو اینچنین

شود بخورد هر چه خواهد فصل ۱۱ در سلطنت نقل است از جماعت مشایخ که
شیخ ابو حفص عمر بن شیخ علی آمد شیخ وی را گفت اقصص علیک مما رأیت
من در خواب دیدم که گویا قیامت قائم شده و انبیا و امم ایشان علیهم السلام
موقف روان شده اند و با بعضی دو نفر و بعضی بر زیاده ثم اقبل رسول الله
و در دنبال آنحضرت امت کالبدر و کالسیل در میان ایشان مشایخ بسیار
و با هر شیخی اصحاب او متفاوت در عدد و در انوار و بهجت و در میان
مشایخ شیخی بود دیدم که با وی خلق بسیار و فاضلتر از جماعت مشایخ
دیگر پرسیدم که این کیست گفتند شیخ عبد القادر و اصحاب او پس پیش شدم
و گفتم یا سیدی ما رأیت فی المشایخ ارفع منک ولا فی اتباعهم احسن
من اتباعک پس شیخ این ابیات فرمود شعر اذا کان منا سیدی فی عشیرة
علاها وان ضاق الخناق حماها وما اخترت الا دواجیه شیخنا وما الفتی
الا من کان فتاها وما ضربت بالابرقین خیامها فاصبح ماوی الطارقین
چون بیدار شدم این ابیات و کان هذا الرؤیا فی سنة عشر و ستمائة
نقل است از شیخ شهاب الدین عمر سهروردی که فرموده کان الشیخ
عبد القادر سلطان الطریق المتصرف فی الوجود علی التحقیق و کانت له

الموهبة من الله تعالی فی التصریف والفعل الخارق الدائم و امام عبد الله یافعی
قطب که معظم گفته است کرامات بلغت حد التواتر و معلوم بالاتفاق ما بلغ
مثلها احد من شیوخ آفاق و از آنحضرت بر جنس کرامات وارد شده اند تصرف
در ظاهر خلق و بواطن ایشان و اجرای حکم بر انس و جان و اطلاع ضمائر و اظهار
سرائر و تکلم بر خواطر و اطلاع بر لطائف ملک و ملکوت و کشف حقائق جبروت
و اسرار لاهوت با عطای مواهب غیبیه و امداد عطای لاریب و تصرف و
تقلیب حوادث دهور و تصریف اکوان بمحو و اثبات الهی و اتصاف بصفة
اماتت و احیا و تحقیق نعت ابرا الاکمه و تصحیح مرضی و تشفیه اعلا
و طی زمان و مکان و نفاذ امر در زمین و آسمان و مسیر بر آب و طیر در
هوا و تصریف ارادة مردم و تقلیب طبائع و اشیاء و احضار اشیاء از
غیبت و اخبار ما مضی و آتی بلا شک و ریب و سائر انواع کرامات و خوارق
عادات بر سبیل اتصال و دوام بین الخواص والعام بر سبیل قصد و ارادة
مطلق چنانکه بطریق اظهار دعوی برحق در یکی از این امور حکایات و روایات
آمده است که قلم از تحریر آن قاصر است بتحقیق شنیده شده است از بعضی علما
که دوازده کتاب طویل در مناقب حضرت ایشان دیده ایم مثل کتاب

باب هشتم
فصل اول

نامجة الاسرار متداول و سوای کتب متداوله کتب متاخرین قریب [illegible]
زیاده بنظر در آمد والله اعلم بالصواب باب هشتم در فضل [illegible]
و منتسبان و معتقدان آنحضرت رح اول نقل است از ابوالغنائم ابن مسعود رح
که گفت وقتی عزیمت بلاد عجم کردم برای وداع بر شیخ ابراهیم رفتم مرا دعا
کرد و فرمود اگر تو در بلائی و شدتی در مانی نام من بگیر بی مرا [illegible]
شدیم چون در میان صحرای خراسان رسیدیم ناگاه دیدیم چند نفر سوار پیدا
شدند تمام اموال و اسباب ما را نهب کردند و ما ناامید دیدیم ایشان [illegible]
ما میروند ما را سخن شیخ یاد آمد از شرم پیش جماعت نام شیخ بر زبان
نیاوردیم ولیکن بباطن بر شیخ زیاد می کردم هنوز آنحضرت تمام نشده بود
که شیخ را دیدیم از دور بر سر کوهی عصای مبارک اشاره میکرد [illegible]
سواران بیامدند و اموال ما را تسلیم میکردند و گفتند بسلامت بروید
که شما را مردی ست عظیم گفتیم چیست گفتند بر سر کوه مردی را دیدیم
که عصای اشاره میکرد که بجا برو اموال شما و جهان از هیبت او بر
منک شده بود در مخالفت او هلاک خود بیقین تصور کردیم و بعضی از ما
متوفی شده بودند هم بقضاء حق از درد و گمان می بریم که آن بند گم

از آسمان

باب نهم(؟)

از آسمان نقل است از شیخ عدی بن شیخ ابوالبرکات بن مجورم(؟) که گفت والد
مرو را دید که در نماز بعیت(؟) مشغول شد بجدی که مبطل صلوة بود او را منع کرد او
از حبث نماند بلکه زیاده از آن کردن گرفت کالمعاند الشیخ رح شیخ فرمودی
بکفف الله یدیک در حال هر دو دست چوب خشک شد بعد از چند روز گریه
کنان بر شیخ آمد فرمود این گریه ترا نفع نکند از انکه آن نبود مگر عصبة الله
تو را دیگر گوید آن مرد هم بر آن حال بود تا آنکه از جهان رفت نقل است از شیخ ابو
الفتح نصر بن رضوان رح که گفت روزی در فصل خریف بیرون آمدم با شیخ
ابوالبرکات رح از زاویه بسوی جبل و با وی جماعتی بود از مردم پس شیخ
فرمود امروز آرزوی دارم از انار شیرین و ترش هنوز کلام تمام نشده
بود که دیدیم جمیع اشجار وادی جبل انار بار گرفته پس شیخ فرمود ما را که
از انار قطع کنید ما انار از درخت تفاح و اجاص و مشمش وغیر آن می شکستیم
از یک درخت هم شیرین بود و هم ترش پس ما خوردیم تا آنکه سیر شدیم
و باز گشتیم بعد از ساعتی چون باز آنجا آمدیم بر هیچ درختی انار نیافتیم و
الله اعلم بالصواب فصل دوم نقل است از شیخ ابوعبدالله بن شیخ
ابوالفتح رح که گفت شنیدم از پدر خود که میگفت وقتی پدر من بر سر کوهی

فصل دوم

جانب کناره آن میرفت باد سخت بود از کوه بیفتاد و شیخ ابو البرکات
مقابل آن نشسته بود اشارة بدست مبارک بسوی او کرد در حال در هوا
بماند گویا که کسی او را در هوا گرفته داشت بعد از ساعتی شیخ فرمود ای
باز اینجا بر سر کوه همان ساکن ساکن بر میرفت چنانکه کسی مرکبی را با
برد تا آنکه بر سطح جبل رسید والله اعلم نقل است از شیخ ابو حفص بن عمر بن
محمد بن جوبله رحمة الله علیه که گفت وقتی نزدیک شیخ ابو البرکات بن صخر
نشسته بودم نفس من آرزوی گوشت بریان و نان گرم کرد آن خطره
غالب شد ناگاه می بینم شیری نان در دهن گرفته بر شیخ ابو البرکات
آمد شیخ فرمود آن شیر را که پیش او نه و اشارة بسوی من کرد شیر آن
نان گرم پیش من نهاد و رفت دیدم که آن نان گرم است و بر آن نان گوشت
بریان هم هست بعد از آن بودیم که مردی پریشان غبار آلود از هوا فرود
آمد مجردی که آنمرد را دیدم آرزوی نان و گوشت از دل من برفت و
آنمرد آن نان و گوشت را تناول کرد و با شیخ ابو البرکات در مکاشفه
شد باز در هوا پرید رفت بعد از آن شیخ فرمود ای عمر آنروز که در دل تو
القا کرده بودند آرزوی آنمرد بود که دیدی و آنمرد بیست از نازنینان

در دل او چیزی بگذرد مگر همان شود و این زمان آنمرد را در چنین افقی
الغیب نقل است از شیخ احمد بن کمسانی که گفت وقتی شیخ عبد الله
قرشی رحمه در بعضی قریات مصر میگذشت و با او جماعتی بود از اصحاب
ناگاه دیدند قریه معمور به بیوت و بساتین و هیچ آدمی اندرونه شیخ
پرسید که چه سبب درین قریه مردمان نباشند گفتند که مشهور است بمسکن
جنی و هر که درین قریه مردمان ساکن میشوند جنیان ایذا میرسانند از این هم
قریه متفرق شده شیخ مر بعضی فقرا را فرمود که بصوت بلند در اطراف
این قریه ندا کنید یا معشر الجان شیخ عبد الله قرشی میفرماید که از اینجا رحلت
کنید باز درین قریه نیایید و اهل قریه را ایذا نکنید و هر که مخالفت مردمان
شیخ کنند هلاک کرده شود پس آن فقرا همچنان ندا کردند و فقرا می شنیدند
آوازها جن که می پریدند و میرفتند بعد از آن شیخ فرمود جنیان ازین
قریه رفتند هیچ یکی نماند چون اهل قریه این خبر رسید در قریه آمدند آبادان
شدند و هیچ یکی جنیان ایذا نرسانیدند والله اعلم نقل است از
شیخ ابو محمد عبد الخالق بن ابی البقا رحمة الله علیهما که گفت وقتی شیخ
عبد الله قرشی رحمه و ملک کامل یعنی سلطان و وزیر هر سه در یک آمدند

شیر بود و زبر دست بکشید از خوردن بهر آنکه شیخ عبدالله مبتلا بود
پس شیخ فرمود اگر بسبب این دست نمیخوری بدین بخور دستی اگر
استین بکشید همچو نقره که هیچ مرض دران نبود نقل است از شیخ
بن علی مخزومی رحمة الله علیهما گفت روزی درآمدم بر شیخ عبدالله
قرشی رح و او در خلوة خانه حمام مصر تنها بود دیدم که وجود شیخ
نقره سپید است و هیچ زحمت دران نه و چشم مبارک او بینا و
در گوشهٔ آن خلوة خانه دیدم جامها در میخی آویخته گفتم یا سیدی
این چه حال است فرمود که تو چه میبینی گفتم آری گفت حقتعالی مرا دو خلعت
عطا کرده است یکی خلعت عافیت دوم خلعت بلا و در هر دو مرا تصرف
داده هر کرا خواهم بپوشم چون شیخ از غسل فارغ شد و آن جامها
که بر آن میخ آویخته بود در بر کرد در حال اعمی و مبتلا چنانکه اول بود
شد راوی گوید که شیخ عبدالله رح فرمود در واقعه دیدم گویا قیامت
است و هر یکی از انبیا علیهم السلام علمها برکشیده و خلق دنبال ایشان
میروند و دیدم اهل بلا هم علمها برکشیده و قائد ایشان مهتر ایوب است
از شیخ ابوالعباس ربیع نقل کرده اند گفت شیخ عبدالله رح میفرمود

فصل سوم

بر سر احوال میکند شتم گیاه پای در سخن آمد و گفت مرا من شفا مرض تو
ام هرگز باو نظر نکردم و از وی نگرفتم فصل سیوم در فضل اصحاب و
محبان نقل است از یحیی بن معروف بن هیتی که گفت وقتی
دیدم شیخ ابوالحسن جوسقی را آرام که دو درخت خرما با وی در سخن آمدند
یکی میوه دار گفت سالتک بالله العظیم یا ابا الحسن ان اکلت منی پس
شیخ دست دراز کرد در حال عراجین تمر فرو نشست و شیخ از آن تناول
کرد دوم درخت خرما خشک شده گفت اسالک بالله العظیم یا ابا الحسن
ان تومانت عندی پس شیخ خواست که نزدیک آن وضو کرده در حال
ازین نخل چشمهٔ آب روان شد و شیخ در آب وضو کرد و چیزی بخورد
در حال آن درخت خرما سبز شد و میوه گرفت و آن چشمه آب باز فرو
رفت پس شیخ باز رفت و این میگفت بانخ خاطبة مولای خاطبه
کل شیء نقل است از شیخ ابوالحیا ربیع گفت شنیدم از شیخ ابو حفص
عمر بزاز که میگفت وقتی شیخ علی بن هیتی رح مریض شد شیخ الشیوخ
قطب الاقطاب محی الحق والدین شیخ عبدالقادر رح بعیادت او
آمد و شیخ بقا و شیخ ابوسعید قیلوی و شیخ ابوالعباس جمع حاضر

بودند و شیخ علی بن هیتی خادم خود ابوالحسن جوسقی بود نبود تا سفره را باز
کرد و در فکر شد که بدایت وضع خبز از کدام بزرگ کند بعد از آن چند
نانی برداشت همه یکبار بر تا و کرد در حال هشت هر یکی یکان یکان
افتد بعیز تقدم و تاخر پس شیخ المشایخ سید عبدالقادر رضی الله
تعالی عنه فرمودند چه نیکو خادم است این سفره را در حال فراز کرد نقل است
از شیخ ابو محمد حسن علی بن محمد تنوجی عراقی گفت والدم از مرغل
کرد که برادرم در حج روان شد و شوق او بر دلم غالب شد و من نیک
حیران و مضطرب شدم بر شیخ خلیفه بن موسی عراقی رفتم شیخ گفت
ای محمد دوست میداری که برادر را ببینی گفتم یا والی الی بذلک گفت
بیا دست من بگرفت و از خانه برون آمد ناگاه می بینم که قافله حجاز میرود
و برادر من بر شتر سوار است بچشم خواستم تا مر ورا ملاقی شوم شیخ
دست مرا گرفته داشت و گفت تو برو نتوانی رسید ما درین بودیم ما
برادر من در غنودن شد و از شتر بیفتاد و پیش از آنکه بزمین رسد
شیخ بجست و او را بگرفت باز بر شتر نشاند و خود باز گشت چون
قافله بگذشت و از چشم من غائب شد شیخ از عمر قافله یک سنبل

ویک

ویک کوه بیاورد و مرا داد و گفت این بر دو از آن برادر تست وقت
افتادن از شتر از جیب وی پس آنرا بستدم و باز گشتم و دل مرا از دیدن
برادر تسکین حاصل شد و این واقعه را تاریخ بنشتم چون برادر از حج باز گشت
برسیدم که حال تو اندران روز چگونه بود وی همچنان گفت که شده بود
و گفت نمیدانم که شیخ از کجا آمد و کجا رفت بعد از آن هم ندیدم و لیکن آن
مندیل در کوه او را ندیدم متحیر شد و قصه حال خود که با شیخ دران روز بود با و گفتم
و میان خانه شیخ خلیفه و منزل حاج یکماه راه بود نقل است از شیخ ابو
حسن جوسقی که گفت وقتی شیخ مکارم رحمه الله در شوق و محبت بجهاب سخن
میگفت و من حاضر بودم در اثنای کلام فرمود چون اسرار محبان در جنبش آید
نزدیک ظهور سلطان هیبت و جلال بر نور هیئه که در آن وقت مقابل انفاس
ایشان بود در حال مجهول و کشته گردد تم التنفس الشیخ شبی بود چند قندیل
که در مسجد میسوخت در زمان کشته شد بعد از آن فرمود چون اسرار
ایشان تجلی انوار انس و جلال از عرش که گردان گردد هر ظلمتی که در آن ساعت
مقابل انفاس ایشان در حال روشن و منور گردد تم تنفس الشیخ جمیع
قنادیل مسجد که کشته شده بودند باز منور شدند مسجد تمام روشن گشت

نقل است از شیخ ابو المجد مبارک بن احمد که گفت خبر کرد مرا والد از پدر خود که
وقتی نزدیک شیخ مکارم بودم ره در خاطرم گذشت که چیزی از کرامات
ببینم در حال شیخ رو بسوی من کرد و تبسم نمود گفت همین زمان بر ما پنج نفر
خواهند آمد یکی از ایشان عجمی است احراز عمرش نه ماه باقی مانده است شیری
هلاک کند در بطایح و دوم عراقی است کازه چشم و شکر رنگ او یکماه زحمت
نزدیک ما باشد بمیرد و سیوم مصری است اسمر اللون در کف دست او شش
انگشت است و در ران راست او زخم تیر از سی سال است باز در زمین هند
بتجارت رود بعد بیست سال از جهان نقل کند چهارم شامی است آدم اللون انگشتان
بغایت نرم بود هفت و سه ماه و هفت روز بر آستانه تو بمیرد و پنجم یمنی است
ابیض اللون و او نصرانی است فرو جامه زنار دارد و مدت سه سال است
از ولایت خود بیرون آمده برای امتحان مسلمانان تا کدام کس حال او
کشف کند عجمی گوشت بریان آرزو دارد و عراقی بط با برنج و مصری شهد
با روغن و شامی تفاح شام و یمنی بیضه مسلوق و هیچ یکی با آرزوی دیگری
اطلاع ندارد حق تعالی آرزوهای ایشان بر ما تواند رسانید راوی ابو المجد گوید
ساعتی گذشت ناگاه آن پنج نفر پیدا شدند چنانچه شیخ وصف ایشان

نموده بود همچنان بودند بعد براه رسیدم از زخم ران او در تعجب شده و گفت
سی سال که این زخم در ران رسیده است بعد از آن مردی بیامد و این انواع
طعام که ایشان آرزو داشتند بیاورد و پیش ایشان نهاد و شیخ فرمود از روی
برکت پیش او نهید و گفت کلوا ما شئتم در حال ایشان بیهوش شده
بعد ساعتی چون باز آمدند بگفتند یا سیدی صفت مردی که مطلع بر اسرار ما
خلق چیست فرمود آنست که بداند تو نصرانی هستی و درون جامه تو زنار است
پس نزد نوه بزد و پیش شیخ بایستاد و اسلام آورد شیخ فرمود او را ایمن
هر که را دیدی تو از مشایخ حال تو اظهار نکردند و با تو سخن نگفتند راوی گوید
وفات این پنج نفر همچنان شد چنانچه شیخ فرموده بود بی تقدیم و تاخیر نقل است
از شیخ ابو محمد علی بن یونس رحمة الله علیه که گفت روزی شیخ مکارم رضی الله
تعالی عنه وعظ میفرمودند در اثنا آن ذکر جحیم کرد آنچه مر اهل او را وعده کرده اند
از عذاب در حال دلهای حاضران در خوف آمد و چشم روان شد مردی بود از
طائفه معتطله او گفت اینهم تخویف است و هیچ آتش نه که بدان کرده شوند
پس شیخ این آیه خواند ولئن مستهم نفحة من عذاب ربک
لیقولن یا ویلنا انا کنا ظالمین و ساعتی حاکت شد و حاضران

نیز خاموش بوده اند در حال آن مرد معطل طلبیدن گرفت در فریاد شد الغوث
الغوث همه دیدند که از سوراخ بینی او دودی می آید که از گندگی آن
آن عجبی نیست که هلاک شوند پس شیخ این آیه برخواند ربنا اکشف
عنا العذاب انا مومنون در حال اضطراب آن مرد ساکن شد و در
پای شیخ افتاد و تجدید اسلام و اعتقاد خود صحیح کرد و میگفت در دل من آتش
درخشید و از باطن خود آواز قائلی شنیدم که گفت هذه النار التی
کنتم بها تکذبون افسحر هذا ام انتم لا تبصرون ذاکر حضرت
شیخ سبب نجاة من گردانیدی من هلاک میشدیم فصل [illegible] در اصحاب [illegible]
نقل است از شیخ عبد اللطیف بن احمد بغدادی که گفت دو تن که [illegible]
مجذوم از بطائح قصد زیارت شیخ عثمان ره کردند در اثنای راه مردی [illegible]
ملاقی شد گفت کجا میروید گفتند بر شیخ عثمان تا از این امر عافیت یابیم
آن گفت چو عیسی بن مریم علیه السلام است او هم برابر ایشان روان شد چون
بر شیخ آمد شیخ فرمود ای عمی و ای جذام انتقال کنید سوی این مرد [illegible]
را الذی صدق او له لتصدق همان حال از پیش شیخ باز گشته انت الله
الکریم المعفو فی الدین والدنیا والآخرة نقل است از شیخ ابو محمد صالح دکالی

گفت وقتی بعضی مردمان از مشرق بیامدند بر شیخ ابو مدین ره و گفتند آرزوی
فیء داریم و آنهوای عنب نبود شیخ فرمود الصالح برو در بستان و عنب بیار
گفتم یا سیدی همین زمان از بستان آمده ام هیچ عنب نبود فرمود این زمان
برو ببین خواهی یافت در بستان درآمدم دیدم که دو والها انگور تمام گرفته است
چنانچه در او از کثرت انگور بار گیرد و انگور بخوردیم دیدم که خسته ندارد این
گفت سیدالنسیم که ما را عنب بغیر هوا خوتو کسی دیگری در نوب نخواهد
داد و از آن برتوانیدیم والله اعلم بالصواب نقل است از شیخ علاء الدین
مغربی رحمه الله علیه گفت وقتی شیخ ما ابو مدین ره در بعضی قریات منسوب
میگذشت شیری بود دید که خاری شخصی گرفته است و میخورد و خصم دور شده
بانگی میکند از جهت خر خود پیش شیخ بیامد شیخ رفته موی پیشانی آن شیر
گرفت و خصم خار راند اگر و گفت نزدیک من بیا این شیر را بگیر در بجای خار خود
در کار بند گفت یا سیدی از این میترسم هرجا که میروم برابر من می آید شیخ
گفت باکی نیست بجای خار تست بعد از آن شیخ شیر را فرمود اگر بعد از این
از بنی آدم کسی ایذا رسانید این تا بر تو مسلط گردانم راوی گوید
وقتی شیخ بر ساحل دریا میگذشت بعضی فرنگیان پیش آمدند و شیخ را بردند

در کشتی انداختند جائی که مسلمانان بند بان بودند و بادبانها را بر کشیدند تا
کشتی روان کنند اصلا از جای بجنبید با آنکه باد سخت وزید و یقین دانستند
که مسلمانان سود خواهند یافت اسیر خواهند کرد در [illegible] خود گفتند که شاید که
این مسلم کشتی را میکند از چرا که عند الله جاهی و منزلی داشته باشد شیخ گفتند
از کشتی فرود آی ایشان گفتند فرود نیائیم تا اینهم بند یا نزارها کنید چون
دیدند از این چاره نیست بهر را رها کردند در حال کشتی روان شد نقل است
از فقیه ابو اللیث ابو العباس احمد بن قریش تلمسانی رحمة الله تعالی علیه که گفت شنیدم
از شیخ ابو محمد صالح دکالی ره گفت وقتی در بلاد مغرب میان مسلمانان و فرنگیان
محاربه شد در حیات شیخ شیخ ابو المدین ره و فرنگیان غالب آمدند بر مسلمانان
پس شیخ تیغ خود دست کرد در صحرا بیرون آمد با چندان نفر از اصحاب خود که
برابرام و بر توده زنگی [illegible] ناگهان می بینیم پس شیخ تمام بریده [illegible]
پس بجست و بدان تیغ سرهای ایشان ببرید و بیشتری را هلاک کرد و ایشان
در هزیمت شدند شیخ بازگشت پرسیدم چه بود وجه که این فرنگیان که بود
حقیقت ایشان را مخذول کرد ما در حال آن وقت را تاریخ نبشتم بعد از آن خبر آمد
که فرنگیان سو شکست افتاد هم در آن وقت که تاریخ نبشته بودم چاهران

چاهران

چاهران بازگشته آمدند بر پای شیخ افتادند و بوسیدند و میگفتند بالله
العظیم اگر شیخ نبودی میان ما و صف ایشان هر آینه هلاک میشدیم و گفتند که شیخ را
دیدیم که تیغ بدست کرده بیامد و بر سر در لشکر فرنگیان بزد او را تاب
بهم هلاک کرد و بیشترین از ایشان بکشت و ایشان هزیمت کردند شیخ از
نظر ما غائب شد راوی گوید میان ما و موضع قتال بیشتر از یکماه راه بود
نقل است از ابو محمد بن ابراهیم بن محمود بعلبکی مقری فقیه که گفت وقتی شیخ
رسیدن با جماعتی از اصحاب خود در بوستان بود از بساطین دمشق در
هوای صیف یکی از ایشان شیخ را پرسید یا سیدی صفت ولی که مشتمل است
بر احکام تکلیف چیست فرمود حق تعالی مالک کرداند و برابر از همه تعریف در
وجود گفت آن چیست شیخ چهار نهال بود گرفت یکی فرمود این صیف و دویم
ربیع و سیوم خریف و چهارم شتا نام نامید نهال صیف را بدست
مبارک بجنبانید در حال باد بوا گرم شد این گذشتند نهال ربیع نام را
بجنبانید در حال اشجار بستان برگ برآمد و سبز شدند و بار گرفتند و
نسیم ربیع [illegible] در آمد آنرا هم گذاشت سیوم نهال خریف نام را بجنبانید
باران باریدن گرفت صاعقه و برق میشد [illegible] چهارم نهال شتا

نام را جنبانید در حال بادهای زمستان در بزیران آمدند و سرما فرو نشست
و اوراق اشجار بوستان که هر درختی را بجنبانید و طائر در درخت دیگر
بفرمود به سبیح خالقک آن طائر در حال بصوتی حزین ساعتی نزار
ارد ترنم میشد تا آنکه بجنبید درختی را بجنبانید و اشاره بطائر کرد بعد خالقک
آن طائر سخن نکرد شیخ فرمود اسکت لا عشت در حال طائر بر زمین افتاد
و بطپیدن جان بداد و الله اعلم بالصواب نقل است از شیخ اسمعیل بن
ابی الفضائل سوید سنجاری که گفت شنیدم از پدر خود که میفرمود وقتی چرخ
از شیخ بسلطان سنجاری رسانیدند گفت که شیخ را حاضر آرند اصحاب
شیخ بترسیدند شیخ ساعتی در مراقبه کرد فرمود باکی نیست مرا چنین گفتند
مترس که ما با تو ایم چون شیخ نزدیک دهلیز سلطان رسیدند سلطان را
قولنج شد چون در دهلیز رسید در آمد سخت شد سلطان بیهوش و همه زنان
و اهل او فریاد آوردند گفتند بیشک این سبب از احضار شیخ است پس هم
بیرون آمدند و در پای شیخ افتادند و عذر خواستند شیخ بازگشت
در حال قولنج دفع شد نقل است از شیخ سوید رحمه که وقتی مردی لبوی
عورتی بیگانه تیز دید شیخ ویرا منع کرد او نشنید شیخ گفت اللهم خذه

بود در حال آن مرد نابینا شد بعد یک هفته باز بر شیخ آمد و شکایت کرد از
حال خود و زاری مینمود و میگفت توبه کردم و از آن باز آمدم شیخ دست دعا
کرد و گفت اللهم رد علیه بصره الذی عاصیک در حال آن مرد بینا شد و لیکن
نه چون بنامحرم کردی در حال محجوب شدی و چون از آن باز آمدی بینا
گشتی فصل بیست هم در فضل اصحاب و محبان نقل است از شیخ عارف بن
شیخ جاگیر رحمه گفت بازرگانی از واسط بر والد من آمد و او محب و معتقد والدم
بود و اجازه طلبید که بتجارت در دیار هند سوار شود والدم او را اجازه داد
و وداع کرد و فرمود اگر بلائی و شدتی در مانی مرا یاد کنی و آواز ده بعد از آن
مدتی ماه شد راوی گوید بعد شش ماه وقتی نزدیک والد حاضر بودم
ناگاه دیدم که والد برخاست و ایستاده شد و هر دو دست بر هم زد و گفت سبحان
الذی سخر لنا هذا و ما کنا له مقرنین و چند گام راست و چپ
برفت پس بیامد و بنشست پرسیدم که از این چه بود گفت فلان تاجر واسطی نام
او گرفت این زمان غرق میشد که حقتعالی او را نجات نداد تا آنکه مدد کردم
در حال راوی تاریخ نوشت بعد شش ماه ناگاه آن تاجر بیامد و در پای والد
افتاد می بوسید و میگفت یا سیدی اگر تو نمی بودی ما امروز هلاک شدیم

والله تبسم میفرمود آن تاجر را در خلوه بردیم و پرسیدیم که حال چه بود گفت ما
شهرها چنین میرفتیم راه غلط کردیم و جهاز ما در بحر افتاد و هر که در جهاز بود هم
گفتند که ما اکنون هلاک شدیم بعد از آن گفت فلان روز در فلان تاریخ نیم
باد سخت برخواست از جانب شمال و دریا در شور شد و امواج چنان
برهم زدن گرفت که از آن آتش برخواست کار بجان افتاد در صدد آن شدیم
که غرق شویم ناگاه سخن شیخ مرا یاد آمد در حال روی سوی شیخ کردم و
نام شیخ گرفتم و ندا کردم یا فلان ادرکنا هنوز سخن تمام نشده بود که دیدم
شیخ بیامد میان در کشتی باستاد و با آستین مبارک اشاره جانب شمال
کرد در حال باد شمال ساکت شد بعد از آن بجبت در میان دریا باستاد
دو دست برهم زد و گفت سبحان الذی سخر لنا هذا و ما کنا له مقرنین
و چند گام راست و چپ بر آب رفت دریا در حال ساکن شد و موجهای
او قرار گرفت بعد از آن با آستین مبارک اشاره جانب جنوب کرد در حال
بادهای لطیف و طیب در وزیدن آمد جهاز از آن مقام روان کردیم تا که
براه سلامت رسیدیم و شیخ را دیدیم بر آب دریا میرفت تا که از نظر
من غائب شد و ببرکت او حقتعالی ما را نجات داد راوی گوید قسم یاد کرد

که بالله العظیم آنوقت از چشم ما غائب شد بلکه ما با او نشسته بودیم و او هم قسم یاد
کرد که بالله العظیم شیخ با ما حاضر بود اگر حاضر نبودی هیچکس نجات نیافتی الا
ما شاء. نقل است از شیخ ابو محمد بدین رحمه الله تعالی علیه که گفت وقتی از شیخ
خود ابو سعید قیلوی رح اجازه طلبیدم تا بدمشق روم مرا اذن کرد و دو سیب مرا
داد و فرمود یکی از آن دو سیب وقت رفتن بخوری و یکی وقت باز گشتن
و این چیز دیگر تناول نکنی راوی مذکور گوید که یکی از این دو سیب وقت رفتن
زاد من بود یکی وقت باز گشتن هر گاه گرسنه می شدم از آن سیر آب
خوردیم و هیچ آن سیب سیری نشد باز چون دوم بار گرسنه شدم میدیدم
که آن سیب همچنان باز صحیح است چون بدمشق رسیدیم آن سیب تمام خورده
شد دوم سیب هم وقت باز گشتن همچنان بود که اول تا آنکه بعراق رسیدیم
شیخ ابو سعید از اجلاء مشائخ و صاحب تصریف خارق بود برای هر کاری
که دعا کردی و توجه نمودی مستجاب شدی و صاحب هیبت بود راوی
گوید وقتی دیدیم که شیخ بر حجر عظیم برامد و خواست بانگ نماز بگوید
همین که گفت الله اکبر در حال آن سنگ جنبید هر کاره شد در کتاب آمد که
زمین بجنبد راوی مذکور میگوید که وقتی دیگر در قیلویه نزدیک شیخ بودم

کسی برای شیخ انار ترش و شیرین هدیه آورد شیخ بر حاضران قسمت کرد و یکی انار
مرا داد شکستم دیدم ترش بود گفتم اگر شیرین بودی چه بودی شیخ فرمود
مرا ده او را دادم بدست مبارک بگردانید چیزی از آن تناول کرد فرمود بگیر
این انار شیرین است و مرا داد چشیدم و دیدم بغایت شیرین است نقل
است از شیخ علی بن ادریس یعقوبی که گفت وقتی شیخ علی بن الهیتی رحمه الله
بود از اعمال نهر ملک در شهری چند می آمد در موضعی نزول کرد خلق از آن موضع
بر شیخ جمع آمدند و پیش شیخ ماکیان بود آن را رد کرد بمردی که این ماکیان
را ذبح کن چون آن مرد ذبح کرد از شکم ماکیان حیات زنده بیرون آمد
متحیر شد از آنکه خواهر آن پیرایه زر گم کرده بود آن زر این دجاجه فرو برده
بود و هیچکس را از آن خبر نه و اهل او تهمت نهاده بودند بر خواهر وی و
قصد داشتند که آتش او را بکشند شیخ فرمود که حق سبحانه و تعالی مرا
اطلاع داد بر حال آن عورت و آنچه در دل او گذشته و آنچه در دل ایشان و دیدم
ماکیان بود من از مولی تعالی استدعا کردم برای اظهار این معنی تا شما
هلاک نشوید حقتعالی مرا اذن کرد راوی گوید وقتی با همراه شیخ در نواحی
نهر ملک میگذشتیم دیدیم اهل دو ده بیکدیگر تیغها برکشیده برای قتال

پیش آمده و میان ایشان مقتول مطروح بود و هر یکی از اهل دو ده مرد دیگر را بقتل
او اتهام میکردند شیخ بیامد و بر سر مقتول بایستاد موی پیشانی او بگرفت
و گفت ای بنده خدا ترا کدام کس کشته است در حال آن مقتول بنشست و
چشم بگشاد و نظر بر شیخ کرد و بزبان فصیح گفت چنانکه حاضران همه
شنیدند که مرا فلان بن فلان کشته این بگفته و آن مقتول باز بخفت
نقل است از شیخ تقی الدین علی بن مبارک واسطی رحمه الله که گفت وقتی شیخ
احمد بن رفاعی رحمه الله بر کنار دجله نشسته بود اصحاب گرد وی گرد او فرمود
آرزو داریم که امروز ماهی بریان بخوریم هنوز سخن تمام نشده بود که
انواع سمک بر روی آب آمدند و بعضی بر جهیدند و بر کنار دجله می افتادند
پس شیخ فرمود که این همه ماهیان از حق درخواست کردند که بحق الله تعالی از ما
چیزی بخورید پس از آن فقرا بسیار ماهی گرفتند و بریان کردند و پیش شیخ
مائده عظیم فراز کردند چون از خوردن بتدکی شیخ فارغ شدند فقرا
همه سیراب شدند یکی مر شیخ را پرسید که صفت مرد متمکن چیست فرمود که در
جمیع خلائق او را تصرف عام دهند باز آمد و پرسید علامت آن چیست
شیخ فرمود اگر آن بقایای اسماک را بگوید برخیزید و روان شوید باذن الله

روان شوند هنوز سخن تمام نکرده بود که آن بقایای ماهیها صحیح شدند و در
آب رفتند بدانجا که آمده بودند نقل است از شیخ ابو محمد عبد الله
بن مسعود رومی که گفت وقتی برابر شیخ خود شیخ ابو النجیب سهروردی
رحمة الله تعالی علیه در بغداد به بازار میگذشتم ناگاه شیخ نظر کرد بر یکی گوسفندی
پوست پاره کرده و آویخته شیخ نزدیک قصاب بایستاد و فرمود این گوسفند
مرا میگوید که من مردارم در حال قصاب بیهوش شد چون بهوش باز آمد
اقرار کرد بصحت قول شیخ و بر شیخ توبه کرد عبد الله یافعی قطب که مصنف
میگوید که مثل این حکایت نقل است که شیخ عبد الله مستوفی بگذشت بر یک
بریان فروشی که یک کبش بریان کرده میخواست تقطیع کند بفروشد بدست
مسلمانان چون آن بزرگ را مکشوف شد که کبش مردار است جزار را قیمت
بداد و بفرمود تا آن کبش را در مزابله پیش کلاب انداختند و عدم انکار
آن بزرگ تصریح بر [illegible] شدن آن بعوض دو احتمال دارد یکی
حال او تباعد از توبیخ و اخجال دوم خوف آنکه شاید او انکار آرد و امر
بزو شد و التفات بقول آن بزرگ نکنند و این نیز از کرامات وی است که وقتی
او را از روی طلاقت او در قریه بسیار شده و معتبر نمیشد تا آنکه وقتی

سوی من نزدیک آمد ناگاه می بینم که آن بزرگ همانجا که من بودم [illegible] او نیز
طلاقت یکدیگر کردیم من در حال روان شدم نقل است راوی گوید که در
خدمت شیخ ابو النجیب سهروردی رضی الله عنه بر پل میگذشتم مردی فاکهه
بسیار بار کرده می برد شیخ او را گفت این فاکهه بدست من بفروش
آن مرد گفت برای چه بیع کنم شیخ گفت این فاکهه مرا میگوید از دست این مرد
مرا برهان که از برای نقل شراب می برد مرا در حال آن مرد بیهوش شد و بر
روی افتاد چون بهوش آمد گفت تحقیق آنچنان است و توبه کرد راوی
گوید در خدمت شیخ نجیب میگذشتم که آن محلی است از بغداد در میخانه
آواز مستان و شور ایشان می شنویم و سخت بوی بد از آن دماغ
میرسد شیخ به دهلیز آن خانه در رفت و دو رکعت نماز بگذارد و در حال
کسانی که اندرون بودند فریاد کنان بیرون آمدند و گفتند که خمرهای ما
در آوندهای آب شد بعد از آن بر شیخ آمده توبه کردند نقل است از شیخ
یعقوب اسرائیل سائح رضی الله تعالی عنه که گفت مدت سال در سیاحت
بوده ام بر سبیل تجرید در کوه هکاریه و کوه لبنان و جز آن جبال عراق
و عجم بعضی اوقات احوال بر من وارد می شد من بر روی می افتادم و از باد

عبا در بر پوست من پوشید دیگر از زیر پیدا شدی وقتی گرگی بیامد و درمن
کرد و تبسم نمود و آن پوست که از زیر بر تن من بر آمده بود تمام طپیده
و برفت من در تعجب شدم و عجب بر دل من غالب آمد ناگاه گرگی باز بیامد
غضب شده بر من بولی کرد پس من در چشمهٔ آبی رفتم و خود را بشستم در میان
صحرا قبه دیدم در آن در آمدم و از آنموضع تا آبادانی ده شبانروزه راه
بود هر طرف و هیچکس آنجا گذر نبود در دلم آمد اگر حقیقتی و توحید بعضی عارفان
خود را بر سر وقت من رساند که من از و نفع گیرم همدرین بودم ناگاه دیدم
که شیخ عدی بن مسافر رضه پهلوی من حاضر است و شیخ بر من سلام گفت
من از هیبت شیخ در لرزه شدم و در دلم گذشت که شیخ بر من چرا سلام
نگفت درحال شیخ فرمود که علیک السلام و مرحبا ملاقات کنیم با کسی
که گرگ بر او بول کند بعد از آن هرچه مرا در آن ساعت پیش آمده بود
در خاطر گذشت شیخ از آن خبر کرد و بعضی چیزها که مرا فراموش شده بود
باد و نبد گفتم یا سیدی آرزوی انقطاع دارم درین قبه اگرچه این جا
الی باشد و چیزی که از آن قوت خود سازم در حال بندگی شیخ پای مبارک
بر یک صخره زد که در آن قبه بود چشمهٔ آب شیرین تر از آب نیل روان شد

باز

باز پای مبارک بر دوم صخره زد در حال درخت انار از صخره بر رست شیخ رضه
آن درخت من عدی بن مسافرم ترا میگویم باذن الله تعالی یکروز انار شیرین
و دیگر روز انار ترش بده و گفت مرا ای سرائیل اینجا باش از این شجره
انار بخور و از این چشمهٔ آب بیاشام چون مرا بجوئی نام من یاد کن بیایم بر
تو راوی شیخ مذکور می گوید که سالها در قبه می بودم و از آن چشمهٔ آب
میخوردم و از آن درخت یکروز انار شیرین و یکروز انار ترش و خوشبوترین
انار دنیا میخوردم و هر وقت که شیخ عدی را یاد میکردم در نزدیک من حاضر
می یافتم و هر خلجانی که مرا بود بی مدت غیبت بدان تنبیه کردی نقل است
از شیخ اسرائیل مذکور وقتی بندگی شیخ عدی مرا فرمود که برو بر در جزیره
از بحر محیط آنجا مسجدیست در آن پیری را خواهی دید او را بگو که شیخ عدی
گفت که از اعتراض حذر کن و اختیار مکن از بهر خود کاری که در آن اراده
است گفتم یا سیدی کی و من تا کجا بحر محیط پس شیخ دو کتف من بگرفت و مرا
دفع کرد دیدم خود را در آن جزیره بحر محیط و هیچ نمیدانم که چگونه آمدم در آن
مسجد رفتم مرد پیر را دیدم که با هیبت متفکر نشسته بود سلام گفتم و پیغام
شیخ عدی برساندم آن پیر بگریست و گفت جزاک الله خیرا گفتم یا سیدی

حال چه بود فرمود یکی از اولیا سبعه که خواص حضرة اند این زمان در تنع بود
در خاطر گذشت اگر من بجای او باشم هنوز آن خطره در دل قرار نگرفته بود که من
در فکر بودم که تو آمدی و مرا تپنه کردی من گفتم باز بجبل سکار چگونه رسم او
هم من گفت من بگرفت و مرا بر تاو کرد در حال خود را در زاویه شیخ عدی یافتم
پس شیخ فرمود که آمد به پیر یکی اولیا عشره است که خواص حضرة اند راوی گوید
وقتی شیخ عدی را گفتم آرزو دارم که چیزی از مغیبات مشاهده کنم منديل
خود را داد فرمود بر روی دار چون بر روی داشتم ملائکان کراماً کاتبین
دیدم که اعمال خلائق می نویسند شبا روز بر یخالت بودم عشه بر من
شد بر شیخ رفتم و شکایت کردم باز منديل خود مرا داد و بر روی خود
نهادم آنهمه از من مستور شد باز وقتی خدمت شیخ عدی صفتا آخر وکن
میکرد که تو و دوش باگمناز مید به گفتم یا سیدی مرا باگمناز او بشنوان
چون وقت ظهر شد فرمود نزدیک من شو گوش نزدیک گوش من نهادم همچنان
کردم چون آواز آن خروش در گوش من افتاد بیهوش شدم تا دیری بعد
ازان باهوش آمدم نقل است از بعضی طائفه که گفت وقتی عورتی کودکی
صغیر را کنار کرده بر شیخ موسی بن ماهین زدلی آورد گفت این فلان بن

فلان بنت

داوچهار ماه است شیخ آن کودک صغیر را بر خود طلبید در الحال کودک دوان
بر شیخ آمد شیخ فرمود بخوان قل هو الله احد در حال آن کودک بزبان
فصیح تا آخر بخواند بتلقین شیخ و همچنان آن کودک سخنی گفتی و بهای رفتی
رفتی تا آنکه رسید پس که بیاورد و سخن گوید راوی میگوید والده بعد سوه
شیخ دیدم آن کودک پس از سالی که فصاحت نطق او همران بود که هش
شیخ اول بار سخن کرد و بران فصاحت زیاده نشده بود نقل است از شیخ
قیس بن یونس شامی گفت مردی مغولی نام و عبد الرحمن بن احمد بیامد و
پیش شیخ علی بن وهب سنجاری سنبکه زر بنهاد و گفت یا سیدی این صفت
زر است بده فقراء را پس شیخ بخو بود مرحاضران مجلس را هر که آوندی نحاس
دارد بیارد بر من ایشان رفتند و آوانی بسیار از طبقهای و طاشهای وغیره
بیاوردند اندرون زاویه شیخ نهادند بعد ازان شیخ برخاست و یکبار
کدر بر اوانی کرد در حال بعضی اوانی زرین شد و بعضی نقره گین مگر دو طاس
بر حال خود بماند و فرمود هرکس آوند خود را ببرد گفت مر عبد الرحمن را ای فرزند
حقیقت و تعالی اینهمه ما را بداد و ما اینهمه ترک گرفته ایم حاجت نیست لیکن تو
راوی میگوید پرسیدم از شیخ سبب اختلاف اوانی چه بود فرمود آن زمان

کرتر گفتم بر کس را اوند خود بیارد بر کبی توقف ولی هیچ در حال رفت
اوند زرین شد وا در فکر شد و در خود هیچ یافت اوند او نفر کین شده
نفر بودند که بر تنزه اعتقاد نداشتند و بد گمان بودند اوند ایشان بر حال خود
باند نقل است از بعضی مشایخ که شیخ یوسف همدانی روز وقتی وعظ میفرمود در
مجلس ایشان دو فقیه حاضر بودند آن بر دو فقیه شیخ را گفتند اسکت فانت مبتدع
پس شیخ فرمود آن بر دو فقیه را اسکتا الاعتماد در حال آن بر دو فقیه از جای
خود جان بدادند وقتی پسر عورتی را از همدان فرنگیان گرفتند و بردند آن
عورة گریه کنان بر شیخ یوسف همدانی آمد شیخ صبر میفرمود آن عورة هیچ نوع صبر
نمیکرد پس شیخ گفت اللهم فك اسره وعجل فرجها یعنی یا رب پسر او را از بند خلاص
ده و فرج عاجل بخش فرمود آن عورة را که در خانه رود پسر در خانه خواهی یافت
چون آن عورة در خانه آمد دید که پسر در خانه است در تعجب شد و از پسر
خبر باز پرسید گفت که ای مادر من این زمان در قسطنطنیه در بند بودم و نگاهبانان
مرا نگاه میداشتند ناگاه دیدم شخصی که ندیده بودم در یک لحظه مرا بر داشت
در اینجا آورد بعد از آن آن عورت تعجب کنان بر شیخ رفت فرمود در رکا
مولی جل جلاله تعجب میکنی فصل ششم در فضل اصحاب و طالبان نقل است از بعضی اهل

فصل ششم

که شیخ عقیل منبجی رح وقتی با جماعة از مریدان شیخ مسلمه بزیارة بیرون آمد چون
بآب رسید هر یکی سجاده برآب نهادند و گذارشدند شیخ عقیل سجاده بر آب
نهاده در آب فرو رفت و بر کناره دوم بیرون آمد چنانکه هیچ کس را معلوم نشد
و هیچ از و باب ترنشد این حکایت شیخ مسلمه رسانیدند فرمود که عقیل انحواجها
را در اطیار هم میخوانند از آنکه چون خواستی از قریه خود انتقال کند بر مناره
بر آمدی و در هوا طیران شدی و همه خلق میدیدند باز چون منبج می آمدند
شیخ را در منبج می یافتند و او یکی از چهارم مشایخ است که شیخ ابوالحسن
قرشی فرموده است چهار شیخ را دیدم که در قبور تصرف مثل احیا می کنند یکی شیخ
عبدالقادر رح دوم شیخ معروف کرخی رح سیوم شیخ عقیل منبجی چهارم شیخ
حیاة حرانی رضی الله تعالی عنهم نقل است از شیخ ابوالمجد مبارک بن احمد فراز
رضی الله تعالی علیه که گفت وقتی بخدمت شیخ عقیل منبجی حاضر شدم و نزدیک او
جماعتی بود از صالحان در دامان کوه یکی پرسید یا سیدی علامت مرد
صادق چیست فرمود اگر این کوه را بگوید بجنب در حال در جنبش آید دیدم که کوه
در حرکة آمد باز پرسید یا سیدی علامت متفرق چیست فرمود اگر امر کند و
حوش بر و بحر را که جمع آیند بر و هر آئینه اطاعة کنند راوی گوید هنوز سخن

شیخ تمام نشده بود دیدیم که تمام اقصای صحرای از وحوش پر شده و ما بی گوش
جمع کردند که آن ساعت در نشاط فرحت تمام ماهیان بر روی آب آمده بودند
باز از حضرت شیخ پرسید یا سیدی علامت آنکس را که مبارک است بر اهل زمان
خویش چیست فرمود اگر این صحرا بپای زند چشمه‌ای بر آب روان شود و بپای
مبارک دران سنگ زد چشمه‌ای آب روان شد بعد از ساعتی باز آن نحو دیدم
چنان شد که اول بود ~~فصل هفتم~~ در فضل اصحاب و محبان نقل است از شیخ

فصل هشتم

بن هیتی رح که گفت شیخ منصور بطائحی رضی الله عنه از اکابر مشایخ بود تعریف
نافذ داشت بر هرچه نظر انداختی و هرچه خواستی بکردی باذن الله عزوجل
مستجاب الدعوة و کثیر الهیبة بود کرامات ظاهر و برکات بسیار داشت نقل است
که در شیخ بر بطیحه بر شیری افتاد که مردی را گرفته بود باز وی آواز داد و میان
کرده شیخ بیامد و موی پیشانی آن شیر بگرفت و فرمود که نه تو را گفته بودیم
که همسایگان ما را تعرض نشوید شیر در حال منقاد و ذلیل گشت و آن مرد را
بعد از آن شیخ در آن شیر بگفت مت باذن الله شیر در حال بیفتاد و جان
بداد و لیس شیخ بیامد و بازوی آن مرد که شیر شکسته بود بر جای خود بنهاد و گفت

یا حی یا قیوم یا ذی الجلال و الاکرام اجبر عظمه المکسر

فصل ششم

شیخ تمام تشنه بود دیدیم که تمام اقصای صحرای از دو جوشش پر شده و ماهی [illegible]
جر کردند کران ساعت در شط فرات تمام ماهیان بر روی آب آمده بودند
باز از خدمت شیخ پرسیدیم یا سیدی علامت انگشتری که مبارکست بر اهل زمان
خویش چیست فرمود اگر این صحرا بپای زند چشمهای پر آب روان شود و بپای
مبارک دران صحرا زد چشمهای آب روان شد بعد از ساعتی باز آن بخودم
چنان شد که اول بود فصل هفتم در فصل اصحاب و محبان نقل است از شیخ
بن هیتی رح که گفت شیخ منصور بطائحی رض عنه از اکابر مشایخ بود تعریف
نافذ داشت بر هر چه نظر انداختی و هر چه خواستی بکردی باذن الله عز وجل
مستجاب الدعوة و کثیر الهیبة بود کرامات ظاهر و برکات بسیار داشت آورده اند
که در شیخ بر بطیحه بر شیری افتاد که مردی را گرفته بود بازوی او [illegible] و بیازرده
کرده شیخ بیامد و موی پیشانی آن شیر گرفت و فرمود که نه من شما را گفته بودم
که همسایگان ما را تعرض نکنید شیر در حال افتاده ذلیل گشت و آن مرد را رها کرد
بعد از ان شیخ مر آن شیر را گفت مت باذن الله شیر در حال بیفتاد و جان
بداد پس شیخ بیامد و بازوی آن مرد که شیر شکسته بود بر جای خود نهاد و گفت
یا حی یا قیوم یا ذا الجلال و الاکرام اجبر عظمه الکسیر در

حال

فصل هشتم

حال بازوی آن مرد درست شد گویا که هرگز هیچ آزار نرسانیده بود و شیخ [illegible]
ره میگوید که دیدیم در زمان شیخ منصور البطائحی رح بلای عظیم بر [illegible] و ابدان
ز آسمان نازل شد بر عراق مثل قطعه غمام پس شیخ منصور استیذان کرد برای دفع بلا
فاذن له و گفتند مر او را که خدای تبارک و تعالی رحمت کند بر زمین که تو بر آن زمین
ای بعد از ان شیخ پاره‌ای به دست مبارک گرفت و اشاره بسوی آن بلای کرد در
حال آن بلای متفرق شد و دعا کرد اللهم اجعله علینا رحمة در حال
[illegible] بدل شد یا بری و بارانی که خلق بوی از ان انتفاع بسیار برد فصل هشتم در
فصل اصحاب و محبان نقل است از شیخ ابو محمد اسماعیل بن ابی البرکات و [illegible] خادم
شیخ عز از رضی الله عنه که گفت شنیدم از شیخ خود عز از قدس سره که میفرمود
در بدایت مرا حالی وارد شد که چهل روز در ان مستغرق بودم بحدیکه ما بین
درین تمیز نمیکردم و خوردن و آشامیدن در میان نبود بعد چهل روز بحس خود
باز آمدم و دران ایام از نفس غافل شدم بعد از ان بحکم عادة باز آدم نفس [illegible]
بر من آرزوی کرده که نان گندم و ماهی بریان و آب شیرین [illegible]
و من آن زمان بر کنار شط بودم ناگاه دیدیم [illegible] از ان بحر [illegible]
در آب پیدا شدند بر پشت یکی نان گندم و بر پشت دیگری ماهی بریان و دیر

دیگری آوند سنج پر سه ماهی بیامد بسوی من و آنچه بر پشت ایشان بود پیش
من بنهادند چنانکه آدمی ببیند پس هر سه ماهی باز گردیدند و در آب رفتند چون
آن تماشا کنم چه بینم نان گندم سفید گرم چنانکه دو دارو بدو معجون است پس نان و
ماهی بریان بخوردم و آب از آن آوند نوشیدم بیاشامیدم چنانک شیرین چنانکه
در دنیا هرگز نچشیده بودم من از آن طعام و آب سیراب شدم و عشر آن هنوز
کم نشده بود و باقی همچنان گذاشتم روان شدم نقل است از ابوالحسن بن ابی
البرکات بن ابی الربیع جنابذی رضی الله عنهما که گفت شنیدم از پدر خود که گفت
وقتی شیخ عارف بطائحی رحمه در گلستان میگذشت آرزوی رطب کرد در حال
خوشهای نخل که بالا بود فرو شکست چنانکه بودند بالا رفت و او فرود آمد که
صاحب ولایت بود چنین با وی کلام میکردند و شیران با او انس مینمودند و بیره
و درخت بار آرانتند و برشتند راوی مذکور میگوید وقتی دیگر بار شیخ را گذر
بر شیری افتاد که جوانی را گرفته بود ودندانها و ساق آن جوان شکسته
و از میان دو کوه از خوف آن شیر راه از رفتن مانده بود و کسی نمیتوانست
رفت همه خلق عاجز و زبان زده شده بودند و شیخ بیامد و بانگی بران شیر زد
در حال آن شیر ذلیل بیفتاد و گشت و پیش شیخ بر زمین مراغه کردن گرفت

و خواست که خدمت شیخ شیخ سنگریزه مقدار دانه فلفل بران شیر زد در حال
جان بداد پس شیخ بیامد و ساق آن جوان گرفت و بر جای خود بنهاد و دست
مبارک بران فرود آورد در حال ساق درست شد چنانکه آن جوان برخاست و
بدوید و از آن حال خبر کرد مردمان بیامدند و پوست آن شیر کشیدند بستدند
و مشهور است که درآنجا صحابان نقل است از شیخ ابوسعید قیلوی رحمه که گفت
جمعی از اهل بغداد خانه کردند سخت و محکم کار دیگر از التعصب در کار داشتند
و مریدان از اصحاب شیخ ابومحمد شنبکی نیز دران کار مشغول کردند و دران خانه
بیستان و شراب خواران حاضر میشدند وقتی شیخ ابومحمد را بران خانه گذر
افتاد و آن آیه برخواند انا نحن نرث الارض ومن علیها
در حال آن خانه از بالا بیفتاد و قواعد آن ریزه ریزه شد و گفت لن تعلو
ان شاء الله بعد از آن هر بار که خانه بر می آوردند باز می افتاد و هرگز کسی
نتوانست که آنجا دیوار بر دارد نقل است از علی شیخ بن هیتی رحمه که گفت شنیدم
از شیخ ابوسعید رحمه که گفت بگذشتم در ولایت صادیه مگر آنکه شنیدم
نوبت میزدند ملائکه مید و ابولایت شیخ ابومحمد شنبکی و چاوشان بانگ
میکنند در آسمان بسلطنت او و دیدم ملائکه را سلام میکردند برو باحترام

وتحصل تمام فتوح فتوحش تا امروز در جمیع آفاق عراق آن می‌شنیدم و گفت ندیدم هیچ
بلائی ما که از آسمان نازل شد و بر حدادیه بگذشت مگر آنکه پاره پاره شد
و دفع گشت از شیخ کبیر سیدی احمد بن ابو الحسن رفاعی قدس سره نقل کرده‌اند
که گفت شنیده‌ام از خال خود شیخ ابو منصور بطائحی رح که گفت اول کسی که منع
شدند شیران و ماران مار را از اهل بطائح شیخ ابوبکر هوار بود و سبب آنکه
شیخ خواست از بطائح رحلت کند و در شهر ساکن شود همه شیران و ماران و
خروس و طیور و وحوش بر شیخ جمع آمدند و درخواست کردند بالله العظیم که
از ما رحلت مکن شیخ فرمود که ما مریدان و محبان مارا تا قیام قیامت خواهد
وایذا نخواهید کرد ایشان همه قبول کردند راوی میگوید وقتی عورتی از
بطائح بر شیخ آمد و گفت پسر من در شط غرق شد من بجز این ندارم بالله العظیم
که حق تعالی قدرة داده است بر روی پسر من اکرام ورز و رد نکنی فردا شکایت کنم
از تو بخدا تعالی و به پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم و بگویم یارب آمدم بر شیخ
ابوبکر سخت مصیبت زده و او قادر بود بر رد آن و هیچ رد نکرد پس شیخ
سر در مراقبه کرد فرمود ای عورت مرا بنمای که پسر تو کجا غرق شده پس آن عورت شیخ
بر کنار شط آورده دید که پسر مرده بر آب بالا آمده شیخ در آب آمد

کرد تا آنکه به پسر او رسید او را بر کتف مبارک بر گرفت و بیاورد و بمادر داد
فرمود بگیر که من زنده یافتم و آن عورت دست پسر گرفته باز گشت گویا
که او را چیزی نبود هذه الشیخ کان جمیلا وجلیلا من کبار مشائخ العراق
واجلاء العارفین وصدور المقربین صاحب الکرامات الظاهرة والمقامات
الفائقة والاسرار الزاهرة والبصائر الباهرة والحالات العظیمة والاحوال
البهیة والافعال الغیبیة والالفاظ الصادقة والهمم العلیة والرتب
السنیة صاحب الاشارات النورانیة رضی الله تعالی عنهم اجمعین فصل دوم
فی التقوی قال رضی الله تعالی عنه التقوی علی وجوه تقوی العامة ترک الشرک
بالحق وتقوی الخاصة ترک الهوی وترک المعاصی ومخالفة النفس فی
سائر الاحوال وتقوی خاص الخاص من الاولیاء ترک الارادة فی الدنیا
والتحلی فی النوافل من العبادة والتعلق بالاسباب والرکون الی ما سوی
المولی بلزوم الحال والمقام وامتثال الامر فی جمیع ذلک مع احکام القرآن
وتقوی الانبیاء علیهم السلام ولا یتجاوزهم غیب فی غیب فهو من الله والی
امرهم وبتناهیهم وبوفقهم ویودبهم ویظهرهم ویکلمهم ویحدثهم ویرشدهم
ویبعدهم ویبصرهم ویطلعهم ویبصرهم لا مجال للعقل فی ذلک فهم فی معزل عن

فصل دوم

اكثر بل عند الملائكة احجم الا فيما يتعلق بالحكم الظاهر والامر المبين الموضع لعلم
وعوام المؤمنين فانهم يشاركون الخلق في ذلك وقد يعطي بعض هذه الكرام
من الابدال والخواص من الاولياء فتقصر عباداتهم عن ذكره ذلك فلا ينظر الى الوجود
ولا يدرك بسمع ولا حس ويستدل على التقوى بثلث بحسن التوكل فيما لم ينل وحسن
الرضى فيما قد نال وحسن الصبر على ما فات ومن لم يحكم بينه وبين الله تعالى التقوى و
المراقبة لم يصل الى الكشف والمشاهدة والمتقي من لم يدنس ظاهره بالمعارضات
ولا باطنه بالعلالات ويكون واقفا مع الله تعالى موقف الاتفاق فظاهره
محفوظ الحدود وباطنه الشبهة والاخلاص وطريق التقوى اول التخلص من المظالم
العباد وحقوقهم ثم عن المعاصي الكبائر منها والصغائر ثم الاشتغال بترك
الذنوب القلب واصولها منها تتفرع ذنوب الجوارح من الرياء والنفاق و
العجب والكبر والحرص والطمع والخوف من الخلق والرجاء لهم وطلب الجاه والرياسة
والتقدم على ابناء جنسه وغير ذلك مما يطول شرحه وانما التقوى على جميع
ذلك بمخالفة الهوى ثم الاشتغال بترك الارادات والاختيار مع الله
تعالى شيئا ولا يريد به تدبيره ولا يتخيره عليه ولا يتهمه على جهته وسبب في رزقه
ولا يعترض عليه عز وجل في حكمه في خلقه بل يسلم الكل اليه ويستسلم بين يديه و

شمس یازدهم

يعني ننف لديه فيصير في يد قدرته كالطفل الرضيع في يد ظئره والميت في يد
الغاسل مسلوب اختياره منزوع عن الارادات والنجابت في ذلك فان قال قائل
كيف الطريق الى ذلك ليتحقق اقول لجا والى الله عز وجل والانقطاع اليه ولزوم طاعته
بامتثال اوامره وانتهاء نواهيه والتسليم الى قدره وحفظ الحال والصيانة
حدود الله ابدا وما يحا الابراعات لوقه ويتحقق العباد وتخليص الرضاء وصدق الزهد
عن الدنيا وهي الحجاب العظيم وبما بين الخاص من البصر وفضل الزهد ورقلب مومن
قلبهم اول ما يطلع في قلب المؤمن نجم الحكم ثم قمر العلم ثم شمس المعرفة فبضوء نجم
الحكم ينظر الى الدنيا وبضوء قمر العلم ينظر الى الاخرى وبضوء شمس المعرفة ينظر
الى المولى النفس المطمئنة نجم والقلب العظيم قمر والسر الصافي شمس مقام النفس
في الباب ومقام القلب في الحضرة ومقام السر في المخدع والمخدع قد ثبت
بتحقيق سبحانه تقتين القلب والقلب يلقن النفس المطمئنة والنفس تملي على اللسان
واللسان تملي على الحق وجود النفس مطمئنة الهيئة ووجود القلب مقام التثبت
وعند اصفاء سرنا في العواقب ما دمت تاخذ في النفس فانت تاكل الحرام
وما دمت تاخذ بقلب منقلب فانت تاكل الشبهة فاذا اصفا يترك اكلت الحلال
انطلق الرضى بالعفى بسبب تقريب القلب ودخوله دار الفضل واكل من طعام الفتح

وشرابه من شراب الانس اسرار القوم رواسی الارض واوتاد الوجود بما بهم
منادم الانس بحادیث اخلاق النفوس من البنی یقول لهم یکون لعبد هذا الفتق
سبحه و بعد هذا التشتت جمع او بعد هذا المراد حلاوة و بعد هذا الذل عز و کبه
هذا الفناء وجود فحینئذ یستقبل وجه القرب صاحب هذا المقام ویجعل بینه و بین الخلق
حاجزا ویجمع فی قلبه بین الحکم والعلم والقرب نوع صفة وحرف عادة قلوب القوم
تنظر بنور الله الی ما سواه بید خلهم جنة انتظر الیه فاذا انظر والی الاکوان صاحوا بها
ولیس المتحیرین ولیا الی اقرب الطریق الیک فهمون فیها ولا یصغون الی جمل
تسبیحها ولا یلتفتون الی عوالمها فتاتیهم ید الرافة والجنة فیاخذ بایدی
قلوبهم وتصعدها فی حجر اللطف وتکشف الانس ولذة القرب وینزع عنها حجاب
السعر و ینزلها منازلها ویمکنها فی حضرته ویجعل لقلبه ابوابا یری من کلها
ملکه وسلطانه وجلاله وجماله فقلوبهم مجاری ارادته وخزائن علمه وصور سره
وکلما دارت اسرارهم من فی مساکب دار القدر العلوم والاسرار فصار و
اجلا ذلک البیت وراد تم من الخزائن والمرافق وجائهم السید من کل جانب
وقوی جناحهم وطار وطار والی اشراقات ذلک الجنات وصارت برحم
فان سقطوا سقطوا فی صحن الدار ینقلبون بین یدی رب الملک دعاة محابه

باب ایم
منزل اول

بحبوبون بجد و بون فالقلب مع الرب والسر مع السر اذا انفتح القلب رای بعین
السر جمال الرب عزوجل وقطع الحجب بانه احد و الصدیقین قبور اسرار رب العالمین
فیها نجوم العلم وشموس المعارف وبهذه الانوار تستضیء الملائکة باب سیم
در وصایای آنحضرت ره فی احدی عشر فصول فصل اول قال رضی الله تع عنه اوصیک
بتقوی الله تع وطاعته وصیت میکنم ترا به پرهیز کردن از خدا و فرمان بردار
کردن ولزوم ظاهر الشرع ولازم بودن و جدا شدن از احکام ظاهر شریعت
وسلامة الصدر و بیکر ندیے در های سینه از آفت غل و غش و حسد و کینه
و مانند آن وسخاء النفس وجوانمردی نفس وبشاشة الوجه و تازه روی و
خندان روی و کشاده روی وبذل الندی بود در باختن و نگاه نداشتن
چیزی کرشان او عطا کردن ست وکف الاذی و باز داشتن آزار و ایذاء
کردن خلق را وحمل الاذی وبرداشتن آزار از خلق و تحمل کردن از ایشان
والفقر و درویشی وحفظ حرمات المشائخ و نگاه داشتن حرمت پیران وحسن
العشرة مع الاخوان و خوب کردن آمیزش و صحبت با برادران والنصیحة للاصاغر
واندرز کردن و پند برفتن مر خوردان را وترک الخصومة فی الارفاق (?) وکذا داشتن
بیکار در نفقها وملازمة الایثار و بر گزیدن دیگری برا بر خود در حق یعنی

یعنی خود را پس انداختن و حق برادر مسلمان را مقدم داشتن و ایثار در حقوق
دنیا رود نه در طاعات و قربات مثلا یک آب وضو دارد و آنرا به دیگری دهد
و خود نماز به تیمم گذارد و یا جامه بدان ستر عورت کند بدهد و خود برهنه نماز کند
و یا تواضع کند و صف اول و قرب امام سو بدیگری بگذارد و خود در صف پسین
و دور تر از امام بایستد جایز نبود و محمود نه اما از بعضی از ین قوم ایثار در
قربات و طاعات نیز آمده است آن حکایت شنیده باشی که بزرگی تلمیذ خود را
وصیت بایثار کرده بود و مجلس وعظی بود ناگاه سائلی آمد برهنه و جامه طلبید تلمیذ
شیخ جامه از تن برکشید و بسائل داد شیخ بروی اعتراض کرد که آخر ترا نگفته بودم
که ایثار کنی چرا نگذاشتی که دیگری جامه بسائل میداد و وی این ثواب را
احراز میکرد فقها میگویند که ایثار در قربات راضی شدن است بعدم قرب
او تعالی و تقدس و از ین قوم گویند که این نیز راهی است بسوی تقرب پس ترک
تقرب لازم نیاید والله اعلم کاتب حروف گفت عفی الله عنه که در حدیث بخاری
و مسلم آمده است که نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پسری بود خورد ترین قوم و
در روایتی آمده است که آن پسر ابن عباس بود و پیران در جانب دست چپ
پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دستوری میدهی که این را به پیران دهم آن

غلام گفت من هرگز ایثار نکنم بفضلی که از تو مانده هیچ کسی را یا رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم پس قدح را هم بآن غلام داد پس استیذان آنحضرت صلی الله علیه وسلم برای آن بود که اگر وی
اذن دهد و راضی گردد درست باشد پس از اینجا جواز ایثار مفهوم گردد در قربات
چه تناول پس خورده آنحضرت صلی الله علیه وسلم از افضل قربات و اعظم نعمات است مگر آنکه گفته
شود که آنحضرت صلی الله علیه وسلم آنرا از امور دنیویه اعتبار فرموده استیذان نمود چه ظاهر آن
بشریت است که بدان تمتع دنیوی حاصل گردد و چون دید که ابن عباس مشغوف شده
بودن آن طاعت و مقرب دیگر تکلیف نکرد با یثار و تقریر فرمود او را بر ترک
آن فافهم و تجافیه للادخار وصیت میکنم ترا بیک سو شدن و بر کرانه بودن
از ذخیره کردن و نهادن مال و ترک صحبت من لیس فی طبقهم و ترک دادن یاری
کسی که نیست در گروه سالکان راه و طالبان درگاه حق و المعاونة فی امر الدین
و الدنیا و یاری کردن مسلمانان را در کار دین و دنیا بشرطی که حرام نباشد
و حقیقة الفقر ان لا تفتقر الی من هو مثلک و حقیقت فقر آنست که محتاج نشوی
بکسی که همچو تست از آدمیان که همه محتاج بخدا اند یعنی فقر حقیقی که فقر بنده است
کردن فقر الی الله است و حقیقة الغنی ان تستغنی عمن هو مثلک و حقیقت توانگر
بی نیاز شدن است از خلق که جمله بی نیاز نیست بخدا پس حقیقت غنا بالله است

از هرچه ماسوی الله است حق از اعمال و طاعات یعنی عدم اعتماد و اتکال بران والتصوف
اخذ عن الفضل و اتصال والصوف که عبارتست از تهذیب اخلاق و تزکیهٔ نفس
و ترک التفات بما سوی الله و تقرب بدرگاه مولی و وصول آنحضرت وی نمود و تعدیل
گرفته نشده است از گفتگوی عنی لکن اخذ عن الجوع لیکن گرفته شده است
از گرسنگی و ریاضت نفس در تناول طعام که یکی از ارکان طریقت است و منازعات
و قلع و قلع شهوات و لذات و قطع المالوفات والمحبات و بریدن و دور کردن
چیزهای که الفت گرفته است نفس و طبیعت میل و رغبت می نمایند آنرا طبع و خلق
بحسب عرف و عادة و لا بتداء الفقیر بالعلم و ابتداء الکمتر فقیر را که بطلب علم
آمده است و مواخذه و مطالبه مکنید او را باحکام و مقتضای آن و رعایت
اوست و حقوق و تنگ مگیر بر روی کار را و ابتداء بالرفق او را نیز و مدارا
و آسانی و مباسطت و اغماض و مسامحت فان العلم یوحشه زیرا که مطالبه
باحکام علم در ابتداء صحبت در وحشت و نفرت می اندازد او را والرفق یونسه
و نرمی کردن الفت می آرد بعد از صحبت بتدریج بی تکلف باینجانب
خواهد آمد حکایتی یاد می آید که حضرت شیخ فرمودند قدس سره که طالب علمی
از هندوستان بکر در خدمت شیخ آمد که لحیه را قصر میکرد و یاران برزبان
ماوش

ماوش می نمودند و از بهجت بروی اعتراض میکردند و دی سخت می شد و جنگ با
کرد شیخ فرمود که او را متوحش نسازید و بگذارید تا در صحبت ما باشد و بفضل او
از صحبت محروم نگردانید اینکار سهل است بیک گفتن آسان می شود چند روز
گذشت و مایوس گشت فرمودند بوی این کار کن که تو میکنی نداشت بعد از
کمینه بجرد گفتن باز ماند آن و دیگر نکرد والتصوف مبنی علی ثمان خصال کار تصوف
بنا شده است بر هشت خصلت السخاء لابراهیم سخاوت که از ابراهیم بود ابراهیم را
که بهیئت ضیافت کردی و بذل اموال در محبت حق نمودی الرضا لاسحاق رضا
بقضای خدا که اسحق داشت خصوصا بر قولی که گویند که ذبیح الله اسحق بود
وانیقول در کلام نیز ایشان در جای دیگر منقول است والصبر لایوب
وصبر ایوب علیه السلام است مشهور است که بلاهای عظیم بوی نازل گشت و صبر نمود
والاشارة لزکریا و کریا مراد بآن مناجاة و ندای اوست ندای خفی و عرض
شکستگی خود قبول افتادن آن بدرگاه عزة والغربة لیحیی تنهائی دوری
از وطن خود تجرد و تضرع و ابتهال و گریه و زاری که یحیی علیه السلام داشت دیگر کسی نبود در
خبر است که یحیی علیه السلام دائم در گریه و زاری و انقباض بودی و عیسی علیه السلام در خنده
و انبساط یحیی بعیسی گفت امنت من مکر الله پس عیسی گفت بیحیی ایئست من

رحمة الله جل جلاله وعم نواله لبس الصوف مخصوص لباس صوف است غالب پشمینه بود
وخرقه مرقع و درشت بر هیئت فقرا در بر داشتی السیاحة یعنی سیاحة بجهت
بود و بر روی زمین گشتی و جای معین و خزانه خاص برای خود نداشت و لهذا اولیا
مجرد گویند الفقر محمد صلی الله علیه و سلم و علیهم اجمعین درویشی و در گذشتن از
جمیع ما سوی مراد و عالم قدس را گویند بیت زهی سلطان درویشان عالم
بسلطانی و درویشی مسلم محمد عربی شاه کشوری لولاک بفقر فخر کند ان جهه
سالاری فصل دوم قال رضی الله عنه وعنا اوصیک ان تصحب الاغنیاء

فصل دوم

بالتعزز والفقراء بالتذلل وعلیک بالتذلل والاخلاص و هو دوام رویة
الخالق ولا تتهم الله تعالی فی الاسباب و تشتکی الیه فی کل الاحوال چه درویشی
و توانگری احتیاج بخالق کند مصرع اینان که غنی تراند محتاج تراند ولا تضیع حق
اخیک اتکالا علی بینک و بینه من المودة و علیک بصحبة الفقراء بالتواضع
وحسن الادب والسخاء و امت نفسک حتی تحیی واقرب الخلق من الله عز و جل
اوسعهم خلقا وافضل الاعمال رعایة السر عن الالتفات ما سوی الله تعالی
وعلیک بالتواصی بالحق و بالصبر و حسبک صحبة فقیر و خدمته ولی مصرع یکدل ادار
بس است یکدوست ترا والفقیر هو الذی لا یستغنی بشیء دون الله تعالی

والله

واصحب الغنی من هو دونک فی ضعف و علی من هو فوقک تحته و علی من هو مثلک
الفقر والتصوف کله جد لا تخلطه بشیء من الهزل وفقنا الله وایاکم یا ولیی
ذکر الله تعالی علی کل حال فانه للخیر جامع و علیک بالاعتصام بحبل الله فانه للبلاء
دافع و علیک بالتاهب لتلقی موارد القضاء فانه واقع واعلم انک مسؤول عن
حرکاتک و سکناتک فاشتغل بما هو اولی فی الوقت وایاک و فضول النظرات
الجوارح و علیک بطاعة الله تعالی و رسوله صلی الله علیه و آله و سلم و من والده واعطیه
حقه تعالی بما یجب علیه وادع فی کل حال له و علیک بحسن الظن للمصلین والمصلح
النیة لهم والسعی بینهم فی کل خیر وان لا تبیت ولا حد فی قلبک شر ولا شحناء
ولا بغض وان تدعوا لمن ظلمک وراقب الله عز و جل و علیک باکل الحلال
والسؤال لاهل العلم بالله فیما تعلم و علیک بالحیاء من الله عز و جل واجعل صحبتک
مع الله نفس چنانچه در حدیث آمده است اللهم انت الصاحب فی السفر و ترا
صاحبنا واحب من سوی الله تعالی بالصحبة والتصدق فی کل صباح بقدر طاقتک واذا
امسیت فصل صلوة الجنازة علی کل من مات من المسلمین فی ذلک الیوم واذا صلیت
المغرب فصل صلوة الاستخارة و تقول القرة عشیة سبع مرات اللهم اجرنا
من النار و حافظ علی قول اعوذ بالله السمیع العلیم من الشیطان الرجیم هو الله الذی

فصل سیوم

لا اله الا هو عالم الغیب والشهادة هو الرحمن الرحیم الی آخر السورة والله الموفق
المعین لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم فصل سیوم در وصیت آنحضرت
مرض وصال رسیده است از وی سلطان العارفین قدوة السالکین غوث
الآفاق قطب العالمین خلف اعظم غوث الثقلین شیخ عبد الوهاب قدس سره
که فرزند اعظم آنحضرت است او وصیتی یعنی وصیت کن مرا قال رضی الله عنه
فی جوابه علیک بتقوی الله عز وجل بر توست پرهیزکاری حق سبحانه
احدا سوی الله عز وجل و امید مدار هیچ یکی بجز حق سبحانه ولا ترج احدا سوی
تعالی و امید مدار هیچ یکی بجز حق سبحانه وکل الحوائج الی الله تعالی و بسپار کار
خود را که نیاز مندی بدان بسوی خدا عز وجل ولا تعتمد الا علیه و تکیه مکن که
خدا و اطلبها جمیعها منه و بجو حاجتها را همه اگر بجوی از خدا و لا تثق باحد
غیر الله و اعتماد مکن و استواری مدار بر هیچ یکی بجز خدا التوحید التوحید
اجماع الکل لازم گیر توحید را که اتفاق همه بر اوست ذو النون مصری رضی الله
عنه گفت توحید آن بود که بدانی که قدرة الله تعالی در اشیا و شرکت و مزاج
وصنع او در اشیا را بی علت و علاج هر چیزی صنع اوست وصنع او را هیچ علت
نه و در آسمانها و زمینها مدبری وخالقی غیر او نه و بدانی که هرچه در دل تو صور
کند

نه و در ادراک تو در آید خدا تعالی غیر اوست و بر خلاف آن هر چه اندیشه
بیرای تو ناست آنچه در اندیشه نیاید آن خداست فصل چهارم فیه ایضا قال
[illegible] اذا صح القلب مع الله چون راست و درست گردد دل با حق عز وجل
بلوث شیئا تنها باشد و جدا گردد از دل هیچ چیز ولا یخرج منه شئ و
بیرون نرود از دل هیچ از علام که احتیاج بدان باشد فصل پنجم ایضا قال
[illegible] اجمعین [illegible] بلا قشور منفرد خالص [illegible] بپوست و سئل عن
[illegible] فقال هو طی المسافات بلطف المراقبات و سئل رضی الله عنه عن
[illegible] فقال تکرار العکس فی البقاء و مجاوده [illegible] فیما جری فیه سر الذکر
فصل ششم فیه ایضا قال الشیخ عدی بن مسافر الشیخ محی الدین ابو محمد سعید
[illegible] در جیلی رضی الله عنه اوصنی قال اوصیک بالکتاب والسنة ثم
[illegible] آورده اند که وقتی آنحضرت کلام میفرمودند چهار صد کس دعوات آنحضرت
دوات و قلم گرفته در مجلس شریف می نشستند چون هجوم حاضران مجلس
و [illegible] ایشان بسیار شد و فضای خانقاه و مسجد تنگ آمد در مصلای عید
کرسی می نهادند و خلائق حاضر می آمدند قریب هفتاد هزار کس می بودند و
بعضی فرموده اند [illegible] صورت آنحضرت نزدیک و بعید را یکسان بود فصل هفتم

فصل چهارم
فصل پنجم
فصل ششم
فصل هفتم

قال رضی الله تعالی عنه لا ولاده ابعدوا عنی حولی فانی معکم بالظاهر و مع غیرکم بالباطن
وقد حضر عندی غیرکم خلق فاوسعوا لهم وتأدبوا معهم رحمة عظیمة و یضیقوا علیهم
المکان وکان یقول وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته غفر الله لی ولکم وتاب الله
علی وعلیکم ثم تاب الله علیکم فتابوا بسم الله [illegible] اولیا وکم فی الحیوة [illegible]

فصل هشتم

واین فرمودند یک روز و شب فصل هشتم قال رضی الله تعالی عنه ویلکم انا لا ابالی بشیء
لا بملک ولا بملک الموت یا ملک الموت [illegible] لنا سواک [illegible] صاح صیحة
عظیمة فی یوم الذی مات فیه و اخبرنی ولده عبد الرزاق و موسی رحمهما الله انه
یرفع یدیه و یمدها و یقول علیکم السلام ورحمة الله وبرکاته توبوا وادخلوا
فی الصف هو ذا اجی علیکم وکان یقول ارفقوا وقال [illegible]
الحق کلهم بعد ما بین السماء فی الارض فلا تقیسونی باحد ولا تقیسوا علی احد
الخلق

فصل نهم

فصل نهم سال ولده عبد العزیز قدس سره عن اثره و حاله فقال لا یسألنی احد
عن شیء انا اتقلب فی علم الله تعالی یعنی سوال کرد پسر آنحضرت عبد العزیز از سختی
درد و حال که چگونه است پس گفت [illegible] مرا هیچ یکی از هیچ چیز پس آگاه [illegible]
که من از حالی بحالی میگردم در علم حق عز و جل یعنی در معلومات او که غیر متناهی اند
یا در علم اوست و او معبود اند تقلب مراکه در درجه قرابت و مقامات و احوال

کردم

فصل دوم

والله اعلم فصل دوم سال ولده عبد العزیز عن رضیه فقال ان رضی الله علم
[illegible] لا یعقل انه ولا جنی ولا ملک ینتقص علم الله بحکم الله الحکم یتغیر والعلم لا
یتغیر الحکم ینسخ والعلم لا ینسخ یمحوا الله ما یشاء و یثبت و عنده ام الکتاب

فصل یازدهم

ولا یسأل عما یفعل سبحانه و تعالی و هم یسألون اخبار الصفات ترک جاء فصل یازدهم
سال ولده عبد الجبار و پرسید او را ای عبد الجبار ما ذا یؤلمک من جسمک
قال عصای تؤلمنی الا قلبی فانه الم و هو صحیح مع الله [illegible]
[illegible] مبارک گفت تمامی اعضای من در الم دارد مگر دل [illegible]
[illegible] درست است و ثابت است با خدا عز و جل [illegible] دروقت

باب دهم

فصل اول

آنحضرت رضی فصل اول نقل است از شیخ عبد الرزاق و شیخ ابی النصر موسی
چون آنحضرت رضی سکرات موت آمد فرمود استغیث بلا اله الا الله الحی الذی
لا یموت ولا یخشی ولا یفوت سبحان من تعزز بالقدرة وقهر العباد بالموت لا اله
الا الله محمد رسول الله و اخبرنی ولده موسی انه قال تعزز و لم یؤده
لسانه علی الصحة فما زال یکررها حتی اذا قال تعزز رد به صوته و شد بها حتی
صح لسانه بعد از آن فرمود الله الله الله سه بار ثم خفی صوته ولسانه
ملتصق بسقف حلقه ثم خرجت روحه الکریم [illegible]

لنا بالخیر و لجمیع المسلمین و المعتقدین و حشرنا فی زمرتهم مع الصالحین نقلست راوی گوید
شنیدم از حضرة شیخ رحمه که بالای منبر میفرمودند که خدای تعالی بنده گان اند که سالها
خبر میکنند از آنچیزها که وارد می شد در آنها از خیر و شر کما سیجیء ذکره ان شاء الله

فصل دوم — تعالی فصل دوم نقلست از شیخ عبدالوهاب که در سه روز جمعه بود آخر نهار
مرقوم سلخ جمادی الآخر سنه ستین و خمسمائه و آنحضرة متکلم بود در آن یوم و ما
در آن مجلس حاضر بودیم پس آمد شابی حسن صورة و نشست پیش آنحضرة تا دو
وقال علیک السلام علیک یا ولی الله فی شهر رجب ام آمده ام تا خبر کنم در خدمت
شریف که وارد شده است در وی خبر مردم راوی گوید که آن مجلس از مردم پر
شده بدیه بخیر خیر و چون غرة شعبان شد در آن روز در مجلس آنحضرة حاضر بودیم
که شخصی کریه المنظر آمد و گفت السلام علیک یا ولی الله فی شهر شعبانم آمده ام
در خدمت که خبر دهم از خبری که وارد شده است در وی فنا مردم بغداد و بلاد
در حجاز و شمیر در خراسان قال الراوی پس واقع شد در آن ماه از آنچه خبر داده

فصل سوم — بود فصل سیوم نقلست از راوی مذکور مرقوم که روز دوشنبه بیست
نهم شعبان حاضر بودم و در آن روز شیخ علی بن هیتی و شیخ نجیب الدین عبدالقادر
سهروردی و شیخ ابوالحسن جوسقی و قاضی ابو یعلی محمد بن محمد بن الواقی قدس

اسرارهم نیز حاضر بودند شخصی بهیئة السمة بلند و قار آمد و گفت السلام علیک
یا ولی الله و یا نائب رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فی شهر رمضان ام آمده ام
در خدمت آنحضرة بجهة عذر خواستن از ایشان از آنچیزی که مقدار کرده
در من برای ایشان و وداع میکنم که این آخر اجتماع من است با ایشان بعد از آن
رفت راوی گوید پس مرض افتاد آنحضرة در آن رمضان و باز رمضان دیگر
ندید و وفات کرد راوی مرقوم گوید مرضی که درین رمضان لاحق شد بآنحضرة
از مرتبه فیض بود که وارد میشود با اولیای حق و در مرض دوم که در شهر
صفر وارد شده از آن وفاة یافته اند راوی مسطور گوید مرضی که در شهر
رمضان از مرتبه فیض بآنحضرة وارد شد همواره ما و فرزندان دیگر و
محبان و منتسبان عرض میکردیم که حکیمی را آورده شود تا دوای مرض کند
حسب عرض این و ایمان جمال خویش کردند که بیارید حکیمی بود نصرانی که
که در حکمت دست کمال داشت و از منتسبان پادشاه وقت بود آنرا رفته
خبر ابلغ کردیم بمجرد شنیدن همراه ما شد چون آنرا آورده بر دروازه
خانقاه آنحضرت آمد استاده کردیم خبر ویرا عرض کردیم فرمودند که ما
روی کفار نمی بینم چون فرمودند آنحضرة با و اظهار کردیم او گفت که من

میروم تا زمانی که بعض یا قاروره آنحضرة نمی بینم چرا که در مردم مزم مرقوم دیده
درخدمت حضرة عرض رسانیدم فرمودند خوب قاروره بنمایند بمجرد دیدن
قاروره آنحضرة آن حکیم بدست گرفت و بدید و گفت لا اله الا الله
محمد رسول الله حق و آمنت بالله و رسوله محمد رسول و مدینة و هو یهدی
الی الصراط مستقیم و گفت آنحضرة و اسلام آورد و مرید شد و یکی از وصلان
الهی و عاشقان نامتناهی گشت و گفت آنحضرة هیچ مرضی ندارند که معالجه آن
مرض کرده آید بجز حق سبحانه و تعالی درین بیماری را علاج نداد والله تعالی اعلم
بالصواب فصل چهارم در مفتاح الاخلاص آورده است که وفات شیخ
الشیوخ غوث الاسلام والمسلمین سید ابو محمد محی الدین شیخ عبدالقادر
الجیلی رضی الله تعالی عنه در احدی و ستین و خمسمائة هفدهم ربیع الآخر
بود چنانچه لفظ سرور اهل جهان مودی آنست و قبر آنحضرة در مدرسه
باب الازج واقع شده که در شهر بغداد است و شیخ ابوسعید مخزومی درجه
خود با آنحضرة جا داده بود زار و تبرک و حق سبحانه تعالی چنانچه آنحضرة را در
ایام حیات حضرة بر تمام عالم تصرف داده بعد از وفات در قبر نیز همان است چنانچه
امام عبدالله یافعی قدس سره گفته کسی که صاحب حال باشد در بغداد داخل شود

در زیارت
محبوب سبحانی شیخ محی الدین ابو محمد عبدالقادر الجیلی رضی الله تعالی عنه کند حال او
منکشف شود و در بعضی رسائل آورده است سیزدهم از ماه ربیع الآخر بود ولیکن
قول صحیح آنست که اول گفته شد زیرا که بعضی افاضل از بغداد آمده چنین
نقل کردند که عرس آنحضرة هفدهم ماه مرقوم میکنند کذا فی تحفة القادریه فی تاریخ
وفاة رباعی سلطان عصرت و زمان قطب اولیا کامد وفاة روز قیامت علامتی
تاریخ سال وقت وفات تجسس خواستم از راوی حدیث شنیدم قیامتی
نظم غوث اعظم کریم فخر الدین همه لطف و کرامتی دیدم
شصت یک ز هجرت بود که وفات علامتی دیدم سال تاریخ فوة آنحضرة
این معلی قیامتی دیدم و فضیلتی نظم نیز در تاریخ وفاة آنحضرة گفته اند قطب
الاقطاب الآفاق جمعا و حزبی که وارد شده در بهجة الاسرار است که
عرس الشیخ قطب الاقطاب سید محی الدین شیخ عبدالقادر جیلی رضی الله تعالی
عنه تاسع ربیع الآخر و بمکة انتقل سلطان الخلق و رکن الاولیا شیخ مکرم ابی
محمد الشیخ عبدالحق قدس سره و فی الرسالة ما ثبت فی السنة فی ایام السنة
وقال هذا هو الذی ادرکنا علیه الشیخ الامام العارف الکامل الشیخ عبدالوهاب
فی در المتقی الملکی فانه قدس سره کان یا قفه فی یوم عرسه رضی الله تعالی عنه

بهذا التاريخ اما اعتمادا على هذه الرواية او على راى من شيخه الشيخ الكبير على المتقى او
غيره من المشائخ رحمة الله تعالى عليهم فصل ششم فيه ايضا و تحقيق مشهور مشتهر
در ديار ما روز يازدهم ماه ربيع الآخر و همين متعارفست نزديك مشائخ ما
از اهل هند من اولاده رضى الله عنهم و همچنين ذكر كرده شده شيخ ما و سيدنا
السيد البهى الرضى الولى الوصى ابو المحاسن شيخ موسى الشهيد الحسنى الجيلانى
ثم الملتانى من الكامل العارف المعظم المكرم و قطب الاولياء شيخ الاتقياء ابى
فيض الله شيخ حامد جهان بخش الحسنى الجيلانى نقلا من الاوراد التى دريته
تصنيف المخدوم الاعظم الاكرم الاوحد الافخم ولى الله بالاتفاق قطب العالم

تعيين عبد القادر ثانى

يقال له المخدوم الثانى الشيخ عبد القادر الثانى الحسنى الجيلانى رضى الله تعالى
عنه و عنهم اجمعين مما نقل من آبائه الكرام رحمة الله تعالى عليهم اجمعين فصل هفتم

فصل هفتم

فيه ايضا در كتاب خلاصة المفاخر فى مناقب الشيخ عبد القادر رحمه الله
عبد الله اليافعى قطب مكه معظمه در وفاة او چنين ثبت نموده ان وفاته رضى الله
عنه فى شهر ربيع الآخر سنة ستين و احدى و ستين و لم يبين اليوم
و ذلك اما بعدم علمه بذلك او للاختلاف وقع هنالك و بعضى گفته اند ان
رضى الله تعالى عنه فى السابع عشر و لا اصل له و الله اعلم بالصواب فصل هشتم

فصل هشتم

قسم یکی بدعت حسنه است و دوم قبیحه اما بدعت حسنه منقسم است بر سه قسم یکی
واجبه است دوم مندوبه سیوم بدعت مباحه وذکره هذه الاقسام الشیخ
الامام الاجل المجمع علی امامته الملقب سلطان العلماء ابو محمد عبد العزیز بن عبد
السلام رحمه الله ورضی الله عنه فی آخر کتابه الفوائد العقائد وتفصیله هو چنین
کرده البدعة فی الشرع هی احداث ما لم یکن فی عهد رسول الله صلی الله علیه وسلم
واین اقسام بدعت وتفتیش از آن جهت بیان نموده تا معلوم کنند که از کدام بدعت
مردم مرتکب میشوند اما بدعت قبیحه بر دو قسم است یکی بدعت محرمه دوم بدعت
مکروهه والطریق فی ذلک ان تعرض البدعة علی قواعد الشرع فان دخلت
فی قواعد الایجاب فهی واجبة وفی قواعد الندب والاباحة فمندوب ومباح
وفی قواعد التحریم والمکروه فحرام ومکروه اما بدعت واجبه فمنها الاشتغال
بعلم النحو الذی یفهم به کلام الله تعالی وکلام رسوله وذلک واجب لان حفظ
الشریعة واجب ولا یتاتی حفظها الا بذلک وما لا یتم الواجب الا به
فواجب ومنها حفظ غرائب الکتاب والسنة ومنها تدوین اصول الفقه ومنها
الکلام فی الجرح والتعدیل وتمییز الصحیح من السقیم وقد دلت قواعد الشریعة علی ان حفظ
الشریعة فرض کفایة فیما زاد علی المتعین ولا یتاتی ذلک الا بما ذکرناه

والبدعة

والبدع المندوبة فمنها مثل احداث الربط والمدارس وکان احداثها
لم یعهد فی العصر الاول ومنها التراویح والمسبحة والکلام فی دقائق التصوف وفی
الجدل ومنها جمع المحافل للاستدلال فی المسائل ان قصد بذلک وجه الله وتنویر
المصابیح علی القبور وما یکون ذلک ومعلوم باد که روشن ساختن چراغها
بر مزار اولیاء در وقت عرس وغیر عرس اختلاف کرده اند و در این نوع از علماء
متقدمین بر آنند که چراغها روشن ساختن بر مزارهای اولیاء از سنت
قدیمه است چنانچه بر عرس و قربانیها بعضی از سروران انبیاء و اولیاء بقدر وسعت
خود چراغها بر مزارها و بر حجره کعبه شریفه روشن ساخته اند این بدعت
سنت ونیز گذشته اند آورده اند که عبد المطلب جد النبی صلی الله علیه وآله وسلم
نذر قربانی پسر خود از ده پسران کرده بود و معین نموده که فلان پسر را بر
راه حق قربان کنم چنانچه مشهور است که قرعه بر صد شتر افتاد آخر صد شتر
را قربانی کرد و تمام خانه کعبه را به چراغها روشن نمود و متأخرین از سبب اجحاف
که از جهر و مستمدین پیدا گشته اند بر آنند که آنچه بر چراغها می صرف شود آن نیز
بر طعام خرج کنند که از آن مسلمانان نفع گیرند و برای روشنائی چراغ معتدبه
بس است و راقم غریب عرض میدارد که اگر راه تعصب گذاشته براه راست آید

پس از کتب و رسائل چنان نقل رسیده که چراغ گذراندن بر مزار اولیاء و صلحاء
فقراء جائز است چرا که روشنائی علامت قبولیت است چنانچه در ملفوظات
شیخ محمود اودهی در باب شیر است در رو دیافته و سوای این که در شیر است
باشد درست نیست والله اعلم

فصل دهم

مقصد دوم در قسم ثالث از بدعت حسنه که بدعت مباحه است قال الشیخ الاجل الکرام الامام الهمام سلطان العلماء
ابو محمد عبد العزیز بن عبد السلام رحمهم الله علیهم والبدع المباحة امثلة منها
المصافحة عقیب الصبح والعصر ومنها التوسع فی اللذیذ من الاکل والشرب
والملابس والمساکن ولبس الطیالسة وتوسیع الاکمام وقد یختلف فی ذلک
بعض العلماء فیجعلها من البدع المکروهة ویجعلها آخرون من السنن المفعولة فی
عهد رسول الله صلی الله علیه وسلم فما بعده اما البدعة القبیحة المحرمة امثلة
منها مذاهب القدریة والجبریة والمرجئة والمجسمة والرد علی هؤلاء
من البدع الواجبة والبدعة القبیحة المکروهة امثلة کزخرفة المساجد
وتزویق المصاحف قال الشافعی رضی الله تعالی عنه المحدثات من الامور ضربان
احدهما ما احدث مما یخالف کتابا او سنة او اثرا او جماعة فهذه البدعة
الضلالة والثانی ما احدث من الخیر لا خلاف فیه لواحد من هذا فهذه محدثة
غیر مذموم وقال فی النهایة ما ورد کل محدثة بدعة انما یرید ما خالف اصول الشریعة
ولم یوافق السنة واکثر ما یستعمل البدع فی الذم وتشمل ذم و مقصد [illegible] در
مجتهدان بر تحقیق و تنقیح بدعة قال علم اسعد که الله تعالی ان بدعة هؤلاء لا شک
انها من السیئة المحرمة اشد الحرمة لان احکام الشرع نوعان اصول ای المعتقدات
وفروع ای المعاملات الظاهرة والبدعة فی الاصول اشد من البدعة فی الفروع و
البدعة فی الاصول لا یعرفها الا من احاط بالاحادیث النبویة صلی الله تعالی
علیه وآله وسلم ولهذا اقبل الجهاد مع الکفر لان الکافر یعرفه کل احد بانه [illegible]
انه کافر فلا یقرب به ویقبل کلامه واما المبتدع فهو فی اهل الاسلام والصلاح
لا یعرفه الا من علماء الکتاب والسنة ولهذا تری الجهال والعوام
یعتقدون لهذه الطائفة المبتدعة لانهم یرون اعمالهم الظاهرة من الصلوة و
الصوم والذکر حالا تزداد من الخلق ولا یعرفون ان هذه الاعمال الظاهرة
تتعلق بالاعمال الباطنة التی هی المعتقدات والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع
والیه المآب

فصل یازدهم

باب یازدهم

باب یازدهم در ذکر اولاد امجاد آنحضرت غوث الثقلین قطب
الاقطاب سید محی الدین ابو محمد شیخ عبد القادر جیلی رضی الله عنه اکثر عزیزان که
محبان و منتسبان و معتقدان این سلسله سنیه هم بیان طریقه حضرت

اولاد [illegible]

قادریه اند در مناقب و معارف آن حضرت کتب و وقایع جمع نموده اند و ما [illegible]
و اوائل ذکر اولاد امجاد آنحضرت نیز نوشته اند چنانچه صاحب کتاب بهجة
الاسرار و مؤلف رسالهٔ نزهة الخاطر و تنبیه الفکر الفاطر که مصنف کتاب سوانح
و کنز الاسرار قادریه و غیرهم یازده کتاب که از تصنیفات علماء سلف اند همه
اینهمه متفق اند بروایات معتبر که آنحضرت را ده پسر و یک دختر داشتند چنانچه
ذکر هر یک در فصل علیحده مذکور خواهد شد و قول اصح همین است و شیخ ابو المعالی
قدس سره که عاشق لاابالی آنحضرت بوده است او در کتاب تحفة القادریه نه
پسر ذکر کرده اند اما او را از خاطر سهوی رسیده چرا که اینهمه که در کتب جامع
و مفاخر و مناقب آنحضرت بعد عصر آنحضرت جمع شده است مصنفان آنها هم خود
چنین از کتاب بهجة الاسرار وغیره که در عصر آنحضرت مرتب شده اند میکنند و هم
این فقیر برای صحت نقل و تفتیش اصل کتب جمع کرده بود یکی از [illegible] و دو کتب
بعد باشد لیکن اینهمه را که اینرا اقسام مطالعه نموده هم بروایت ده پسر و یک دختر
متفق بود از چنانچه رسم کتابها در اول این کتاب بعضی از آن کتب ذکر کرده شده
و این معلوم نیست که شیخ ابو المعالی لاابالی از کدام کتاب نقل گرفته و بکدام
سند نه پسر ثبت کرده است و فقیر را در انساب جمیع سادات علی ا

[illegible] صحیح غیر صحیح را شناخته می شود و خصوصاً در انساب آنحضرت [illegible]

که خلفا را [illegible]

و [illegible] آنحضرت که خلفا را اهم و مطلوب است با تخریب [illegible] زیاده از آن
[illegible] دیگری داشته باشد العلم عند الله لا اله الا الله محمد رسول الله
والله تعالی اعلم بالصواب و آنحضرت را ده پسر و یک دختر بود یکی شیخ عبد الله
دوم شیخ عبد الرزاق سوم شیخ موسی چهارم شیخ یحیی پنجم شیخ عیسی ششم
شیخ عبد العزیز هفتم شیخ عبد الجبار هشتم شیخ ابراهیم نهم شیخ محمد
دهم شیخ المشایخ شیخ عبد الوهاب رضی الله تعالی عنهم و فاطمه موسومه دختر آن
حضرت بود والله اعلم بالصواب فصل اول در مناقب و مفاخر فرزند اعظم خلیفه
اکبر آنحضرت شیخ اجل ابو عبد الرحمن عبد الله است که از آنحضرت تربیت یافته
اند و در صفوان ده از ابی القاسم ابن الحسین و ابی غالب احمد بن الحسن البنا
و غیر ایشان حدیث گفته اند و وفات یافته اند در خمیس [illegible] السابع
والعشرین من صفر سنه سبع و ثمانین و خمسمائه و مولد ایشان در سنه ثمان
و خمسمائه و ایشان از همه فرزندان اسن هستند و ایشان را دو پسر بودند یکی شیخ
الجلیل النبیل ابو محمد عبد الرحمن است که شیخ العدول و الزهاد و العابدین و
جمال المشایخ بوده است و حدیث گفته از جده و از ابو القاسم نصر بن نصر العکبری

فصل اول
شیخ عبد الله
١

وسعید بن حسن بن البناء ابی المظفر هبة الله بن احمد بن الشبلی وکان مدحة
جمیلا متواضعاً و توفی ببغداد فی السادس والعشرین و ستمائة و دفن بمقبرة
و مولد ایشان در سنه ثلث و اربعین و خمسمائة بوده و پسر ایشان شیخ اصیل
ابو محمد عبد الله در است که بهاء العراق جمال الشرق بقیة السلف بوده علم فقه
از عم خود حافظ تاج الدین ابی بکر عبد الرزاق و غیره آموخته و سماع کرده اند
و از ابی الحسین عبد الحق بن عبد الخالق بن احمد بن یوسف . و حدث و به جمع
علم و عقل و صمت و سمعت و وقه کرد در قریه بغداد نزد سواده در شهر ربیع
الآخر سنه اربع و ثلثین و ستمائة و وفات کرده شد دران قریه و این دو پسر
از یک منکوحه بوده اند و والده ایشان فاطمه بنت محمد بن حسن بن علی القرشی
و ایشان را بنات بوده سوای این دو پسر و کسی که خود را از اولاد بنات
ایشان گوید او کذاب است عند الله و عند رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم
ومن انتسب الی غیر ابیه
ومن انتم لا ولد الیتی فقد کفر و قال بعض العلماء ... و اولاد شیخ عبد
الرحمن و شیخ عبد الله در قدس سره منقطع است و شیخ ابی الحسن محمد را نیز
کر شیخ عبد الرحمن پسری داشت احمد نام که در عنفوان بلاغت . . . کرده
در هر کتاب که علماء سلف تصنیف کرده اند ذکر حضرت شیخ المشائخ والاولیاء

قطب الاقطاب جمال الاسلام قدوة العلماء فخر المسلمین شیخ امام سیف الدین سید
عبد الله عبد الوهاب رضی الله تعالی عنه را اولاد و نوشته بعده احوال اولاد
دیگر ایشان نموده اند و اینغریب را مقصد بر اظهار اولاد شیخ عبد الوهاب قدس
سره است بنابران فصلی که در ذکر ایشان است بعد جمیع فصل آورده شد تا
مریدان او و محبان او قریب الفهم باشد و اگر ذکر ایشان مقدم میداشتم و ذکر
اولاد دات ایشان را موخر از جمیع فصل میکردیم مشتاقان این طریقه علیه تفضل میشود و اگر
ذکر ایشان و اولاد دات ترا میکردم از ذکر فرزندان دیگر آنحضرة رح مقصر می ماندم
چنانچه خاطر فاطر و ذهن سقیم این محرر حسب قدرة خود یارای آوردن بر همه فهم قلیل
نوشته اند مبصران این کتاب را شرم سهو اینکاتب غریب بر کردن است بهر
بنیع عفو فرمایند فصل دوم در احوال شیخ الاسلام والمسلمین سراج العراق
جمال الائمة فخر الحفاظ قدوة الاولیاء شرف الاتقیاء سید رجال الدین
اقدامهم فی الهوی و قلوبهم فی حضرت القدس الشیخ تاج الدین سید ابو بکر عبد
الرزاق رح تفقه علی والده و سمع منه و من ابی الحسن محمد بن احمد بن صرفا و ابو
الفضل محمد بن عمر الموی و احمد بن طاهر المیهنی و محمد بن ناصر السلامی و ابی بکر محمد بن
عبید بن الزاغونی ابی الکرام المبارک بن الحسن بن الشهرزوری و ابی الوقت

فصل دوم
شیخ عبد الرزاق
۳

عبدالاول السجزی والشریف ابی جعفر احمد بن محمد بن عبدالله النوری ابی سعود
ابی القاسم سعید بن احمد بن ابی الاشعث وجماعة کثیرة وحده واملی ودرس وفتوی
مواقی وازیشان بسیار کس درت بیعت شده اند وبرکات یافته اند وازیشان شیخ
الامام الجلیل ابو الفضل اسحق بن احمد بن عالم العلثی وشیخ فاضل عارف زاهد
ابو الحسن علی بن احمد البغدادی المعروف بابن الحجم وشیخ فاضل العارف مهذب الدین
ابو عبدالله مهذب بن جمیل البغدادی وشیخ الفاضل الزاهد ابو الحسن علی بن
احمد المعروف بالخطیب روایت کرده اند وغیرهم وبودند حضرة ایشان جمیل تر از مردمان
صورة وسیرة واسلمهم صدرا واوسع ترین وبزرگتر از علم وعمل واوفرهم عقلا
بودند حضرة ایشان بسیار عقل ودائم فکر وکثیر الصمت براست زهد مقبلا
العلم بکمالاته متجر فی روایته ملاقی افعاله واقواله وحدیث میگفتند ازوی که
سی سال سر بلند نکرد وبطرف آسمان ندید حیاء من الله تعالی عز وجل وفات کرد
ببغداد در سادس شوال سنة ثلث وستمائة ودفن کردند در بغداد در باب
حرب وولادت ایشان در ذی قعده سنة ثمان وعشرین وخمسمائة وایشان را چهار
پسر ودو دختر بود اما پسران نصر وعبدالرحیم واسمعیل وفضل الله ودختران
سعادة وعائشه این هر شش از یک والده بودند نام مادر ایشان امة الکریم

بنت الشیخ ابی بنت فضائل بن علی البکری وعلم وعمل ایشان از زبن حق شیخ
عبدالرزاق واز پدر حق بود واز شیخ ابی الفتح محمد بن عبدالباقی ابن احمد
وحدیث وبود ایشان را خط وافر از نحو والصلاحیة ووفات کرده در بغداد
در ثانی عشر رجب سنة ثلث عشرة وستمائة ودفن کرده بباب حرب اما شیخ
امام قاضی القضاة عماد الدین ابو صالح نصر بن الامام عبدالرزاق بود سراج علماء
وفضلاء قدوة المشائخ مفتی العراق وعلم فقه از پدر حق وغیره اخذ کرده
وسمع حدیث از والد وعم حق شیخ عبدالوهاب کرده ودرس وحدیث وغیره
گفته واملی ووعظ وافتی وتولد او قضاء القضات بمدینة السلام وتخرج به فی
علم الشریعة والحقیقة غیر واحد من اهل بغداد وتحقیق بود فقیه عالم عامل فاضل
عارف زاهد عزیز العلم کامل العقل واسع الصدر حسن الاخلاق مقبلا علی ما یعنیه
قبا للعلم بکمالاته متواضعا صدوقا یخشی الله تعالی وصفه ووفات کرده
در بغداد سادس عشر شوال سنة ثلث وثلثین وستمائة ودفن بباب حرب
در عهد الظاهر بالله عباس ومولد ایشان فی السابع والعشرین الآخر سنة اربع
وستین وخمسمائة وایشان را سه پسر بودند محمد واحمد ویحیی اما محمد که کنیتش
ابو عبدالله ولقبش محی الدین که مفتی عراق بود وعلم فقه از پدر حق واز دیگر

سماع کرده که ابو اسحق یوسف الارموی و حدیث و درس گفته و فتوی داده
لها البعث جلیل القدر عزیز العلم کثیر الحلم وافر العقل نعته مستحبا و اداره کلامه
وگویند که حلیه جمال ایشان اشبه تر بود با جد بزرگوار خود اعنی شیخ الاسلام محی الدین
عبدالقادر در رم در بغداد وفات کرد سنه ست و خمسین و ستمائه و برادر وی
بودند عبدالله احمد و نصر علی و ایشان معقب اند امانسل علی مقطوع شده است و احمد
پسری بود حسن نام که تا حال همه عقب وی مشهور است و در بعضی رسائل عبد
نصر و علی احمد من نویسند و اصح همین گفته و نسل هر دو را اثبات رسانیده والله
اعلم بالصواب اما احمد که کنیتش ابی الحیاست و لقبش ضیاء الدین است و برادر
واحد ولبسیار است سجاده نشین هم از اولاد وی است که شیخ العرب والعجم
اوست و شیخ الکل نیز گویند و شیخ الهند و شیخ الافغان نیز از اولاد وی
اگر در ذکر اولاد و احفاد حضرت ایشان تکلم بوی کنیم چند کتب جمع شوند
از مقصد اصلی می مانم اما شیخ الامام ابو ذکریا یحیی که سیوم پسر ابی صالح
نصر بن عبد الرزاق است رضی الله تعالی عنهم بهاء الفقرا جمال العلماء فخر المتکلمین
بود تفقه علی والده وغیره سمع منه غیر واحد منهم ابو الحسن و ابی العباس احمد بن
ابی الفتح یوسف بن ابی الحسین بن ابی الغنائم محمد دقاق و حدث و وعظ فیه

ورده فقیه عالم فاضل فصیح صاحب ورع حسن الاخلاق متواضع و کلامش مکرر
لطیفه و شاعر بود شعر بدیع و بدیهه سلیمه وفاتش در بغداد از دو
تا رخ لهم الله تعالی در شهر صفر سنه ست و خمسین و ستمائه و حال او
معلوم نیست لیکن معقب گفته اند و ترقیم اولادی نمی نه اند اما شیخ الجلیل ابو
عبدالرحیم بن عبدالرزاق که پسر دویم وی است فخر الفضلاء جمال الاصحاب بود
کان جیلا جلیلا بهاکسبا متواضعا توفی به بغداد در شهر ربیع الاول سنه ست
وستمائه و دفن من یوم بباب حرب عقبش مقطوع است کسی که خود را از اولاد وی
گویاند کذابست عند الله و عند رسوله صلی الله علیه وسلم اما شیخ الفقیه ابو محمد

ط

اسمعیل بن عبدالرزاق قدس سره فخر الفضلاء و زین الرؤساء بود سمع
من غیر واحد و تفقه و حدث و کان جمیل السمت کثیر الصمت رضی الاخلاق
وفات کرد در بغداد فی ثالث عشر فی المحرم سنه ستمائه و دفن کرده
شده در مقبره امام احمد بن حنبل و عقبه مقطوع و من قال انا من ذریته فهو کذاب
عند الله و عند رسول الله صلی الله علیه وسلم اما شیخ الفقیه النبیل ابو المحاسن
فضل الله بن شیخ عبدالرزاق قدس سرهما [illegible] سندین بقیة السلف
لم نفقه علی والده وغیره و سمع منه و من عمه الامام ابی عبد الله عبد الوهاب

وابی الفتح عبید الله بن محمد بخاری بن ساتیل الاباس وابی الفضل مسعود بن
علی بن احمد بن الحسین بن [illegible] بن عبد الله ابن البادر الصغار العدل وابن یونس
وابن کلیب وهب الله بن رمضان وعبد الله بن حمویه ویوسف الحاقولی
وابی السعادات المبارک ویحیی نصر الله بن عبد الرحمن بن محمد بن عبد الواحد
ویعرف بابن زریق وغیرهم واجازه عبد الحق بن یوسف و محمد بن جعفر بن عقیل
وابو موسی الاصفهانی وغیرهم وحدث وکان حسن السمت الجمیل الاخلاق ولطیف
الشمایل ثقة متقن فاضلاً وشهید کرد ویرا تاتار ببغداد فی السفر سنة
ست وخمسین وستمائة ومولده سنة اربع وسبعین وخمسمائة ببغداد و[illegible]
مقطوع [illegible] یقول انا من اولاده فهو کذاب عند الله و عند رسول الله صلی الله علیه
وآله وسلم اما بنات شیخ عبد الرزاق که سعادت وعائشه باشد
کانت سعادت صالحه ثقیة صدوقة سمعت من ابی [illegible] عبد الحق بن عبد الخالق
بن احمد بن یوسف وابی علی الحسن بن علی ابن الحسن البجاز وغیرهما وحدثت وفات
کرد در بغداد فی التاریخ عشر جمادی الآخر سنة اثنین وعشرین وستمائة
وصلی علیها اخوها قاضی القضاة ابو صالح نصر و زوجه علی بن محمد بن حامد البغدادی
[illegible] که از وی بقیة عالم [illegible] محی الدین ابو عبد الله محمد متولد شد که جمال عراق

ذو العلماء وفقها [illegible] وزین الاولیا بود تفقه علی خاله قاضی القضاة ابی صالح نصر
[illegible] وسمع منه ومن القدوة ابی محمد علی والشیخ شهاب الدین ابو حفص عمر
السهروردی وشهید شد از دست تتار در بغداد فی الصفر سنة ست وخمسین
وستمائة اما عائشة کانت شیخة عالمة عاملة سمعت ابا الحسن عبد الحق بن عبد
الخالق بن احمد وغیره وحدثت وکانت خیرة زاهدة ووفات کرد در بغداد در شب
[illegible] عشر ربیع الاول ثمان وعشرین وستمائة ودفن شد در صباح بباب
حرب واین نزار از اولاد واحفاد [illegible] کتخدا مرده کسی از اولاد این گوید
کذاب است عند الله و عند رسوله صلی الله علیه وسلم فصل سیوم از ذکر شیخ
موسی بن الشیخ محی الدین عبد القادر الجیلی رضی الله تعالی عنهم الشیخ الامام العالم
ضیاء الدین ابو نصر موسی المرقوم سراج الفقهاء زین المحدثین بقیة السلف
تفقه علی والده وسمع منه ومن ابی القاسم سعید بن احمد وابی الفضل محمد بن
ناصر الحافظ وابی الوقت عبد الاول بن عیسی السجزی وابی الفتح محمد بن عبد
الباقی بن احمد وغیرهم وحدث بدمشق وعمر وانتفع به ودخل [illegible]
وکان فاضلاً ادیباً ورعاً متشرعاً تفقه بالعقبة بقیة السلف واستوطن
بدمشق وتوفی بها لیلة مستهل جمادی الآخر سنة ثمان عشرة وستمائة ودفن

فصل سوم
شیخ موسی
۳

یسنح ه سیون ویقال سنه سبع وثلثین وحضرة ایشان از همه برادران خوردتر
وفات یافته اند وایشان را عقب نمانده ومن یقول ان من اولاده او احفاده
فهو کاذب عند الله وعند رسول الله صلی الله علیه وسلم اما شیخ یحیی بن غوث
الثقلین سید عبد القادر جیلی رحمه کنیت ابو زکریا کان شیخنا فاضلاً فقیهاً
عالماً جلیلاً تفقه علی والده وسمع منه ومن ابو الفتح محمد بن عبد الباقی [illegible]
وحدث وانتفع به وقدم مصر وکان فقیهاً عالماً رضی الاخلاق [illegible]
علی السلام واهله وتوفی ببغداد فی لیلة النصف من شعبان سنه ست مائه [illegible]
احیه عبد الله عبد الوهاب [illegible] مولده فی [illegible] من ربیع الاول سنه خمسین وخمسمائه
واز همه فرزندان آنحضرة خوردترین ایشان بود [illegible] از ایشان خلفی نمانده ومن یقول
ان من اولاده فهو کذاب عند الله وعند رسول الله صلی الله علیه وآله وصحبه وسلم اما الشیخ
الامام الاوحد شرف الدین ابو محمد وابی عبد الرحمن عیسی بن غوث الاسلام محی
الحق والشرع والدین سیدی شیخ عبد القادر جیلی رضی الله تعالی عنه شرف
الاسلام جلال العلماء [illegible] والسائلین والبیانین لسان
المتکلمین قطب العالم تفقه علی والده وسمع منه ومن ابی الحسن محمد وغیرهم ودرس
وحدث ووعظ وافتی ودو کتاب تصنیف کرده مسمی بجواهر الاسرار ولطائف

ط. باقی ۱۵۵

شیخ یحیی

شیخ عیسی ٥

بغداد در تاریخ عشر ربیع الاول سنه ثمان واربعین وستمائه ودفن
کرده شد در روز بمقبره جیلیه عند ابیه وجده واحوال اولاد وی منقوض
گفته اند یعنی پسری داشت اسم ابو سلیمان داود وکه محدث عراق بود وفات
یافت در بغداد در شهر ربیع الاول [illegible] بود سنه ثمان واربعین وستمائه
مدفون شد بمقبره جیلیه نزد پدر وبرخود نه اولاد داشت ونه احفاد [illegible]
یقال ان من اولاده او احفاده فهو کذاب عند الله تعالی ورسوله
صلی الله علیه وآله وسلم واما دو شیخ صفی الدین عبد السلام وشیخ سلیمان
وعائشه یکی بود تاج النساء بنت محمد بن علی بن طاهر بن یحیی بن ابراهیم
الدینوری وسوای این دو پسر ویکدختر پسری دیگر ودو دختر نداشتند
اما شیخ الامام ابو نصر صفی الدین عبد السلام جمال الفقهاء وزین الصلحاء
والمحدثین تفقه علی جده وابیه وسمع منه جده ومن ابی الحسن محمد بن اسحاق
ابن الصابی وابی الفتح محمد بن عبد الباقی [illegible] وغیرهم وقرا بنفسه وکتب بخطه ودرس
بمدرسه جده وغیرها وحدث وافتی وتولی [illegible] الآیات ووزیری
برآمدند جماعتی از اهل بغداد کار حسن السمة عزیز العاقبة [illegible] الاخلاق [illegible]
[illegible] لاهل العلم [illegible] تفقه فی قوله وفعله ووفات کرد در بغداد در ثالث [illegible]

شیخ عبد السلام

رجب سنه احدی عشره وستمائة دفن کرده شد در روز مقبره جیلیه ولادت شیخ
نام فخر از ذی حجه سنه ثمان واربعین وخمسمائة وحضرت ایشان را ده فرزند ویک
عاجزه بود اما فرزندان احمد وحسن وعاجزه فاطمه نام داشت اما از ما
عقبی نماند در عنفوان جوانی وفات کردند من یقول ان من اولاده وحفده فهو
کذاب عند الله وعند رسوله صلی الله علیه وسلم وکذا اخوه حسن که کنیتش
ابو الجبار است ولقبش بدر الدین بلا تزویج فوت شد واز خلقی نمانده ابنا
وابنات ندارد من یقول ان من اولاده وحفده فهو کذاب عند الله وعند
رسوله صلی الله علیه وآله وسلم اما ابو المسعود علم الدین سید احمد شیخ شیوخ
العالم بود از بغداد بجانب روم بسیر رفتند چون ولایت روم غایت خوش
مسکن است [illegible] پدر جد خود که در بغضه بوی بوی شده بود در آنجا مسکن
گرفت وتفقه از پدر خود واز حسن بن ابی العلاء بن علی عبید الله وغیره کرده
ودرس [illegible] بود صاحب علم وحلم ذی حال الف خرد الی ولایت عظمی وقطبیت
کبری بود خلق اعظم وتابعه وسی ده اجل صفویان ایشان بودند بسیار جماعت
از دوست حق پرست ایشان که ید الله فوق ایدیهم مشهور است برآمده و
هجرت منعم ودر سنه ثمان وخمسین وخمسمائة تولد شده ووفات شد در سنه

خمسین وستمائة کرده حضرت ایشان را پسری بود مسعود نام وکنیتش ابو البرکات
ولقبش محی الدین که در وقت پیری تولد یافته بود وسوای یک پسر اولاد بنات
دیگر داشتند وزوجه سید احمد قرشیه هاشمیه شیخ الشیوخ سید السادات
ابو البرکات محی الدین سید مسعود که پسر سید احمد است وی را عقبی است از سید البهجة فرخ
صوفی ابو الحسن ضیاء الدین سید علی اگر چه دو پسر دیگر داشت اما از ایشان اولاد و
خلف نیست وسید علی را عقبی است از سلطان المشائخ مخدوم الاولیاء ابی محمد
سراج الدین شیخ شاه فیروایت را پسری است اما محمد شمس الدین نصر محمد
که پدر غوث العالم مخدوم جهان وجهانیان قطب الاولیاء استغنی عن الدس
والغوث ابی عبد الله سید شیخ محمد غوث است وحضرت ایشان سوای مخدوم
شیخ محمد غوث پسری دیگر معقب نیست وسید شمس الدین محمد غیر از شیخ محمد غوث
بنا وبنات دیگر نداشتند من یقول ان من اولاده فهو کذاب عند الله وعند
رسوله صلی الله علیه وسلم فصل پنجم در احوال سنیه ومقامات علیه محبوب ان
ولایت گنجینه اسرار هدایت سلطان العارفین قدوة السالکین قطب الاولیا
غوث الاتقیا وبزرگی مخدوم المشائخ شیخ محمد غوث حسنی حسینی الجیلانی البغدادی
الروحی الخراسانی الیونانی الاوجی که بیعت وربط الخرقه غوث الثقلین قطب

سید احمد

شیخ مسعود

شیخ ضیاء الدین علی
شیخ سراج الدین
شیخ شمس الدین نصر

فصل پنجم
شیخ مخدوم محمد غوث

الاقطاب شیخ محی الدین ابو محمد سید عبد القادر الحسنی الحسینی الجیلانی البغدادی
میرسند چنانچه مذکور شد که مرید شیخ محمد غوث بن شیخ شمس الدین محمد بن شیخ
شاه میر بن شیخ علی بن شیخ مسعود بن شیخ احمد بن شیخ الانام ابو نصر صفی الدین
عبد السلام بن شیخ الشیوخ العالم شیخ عبد الوهاب بن قطب الاقطاب محبوب
قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله تعالی سید محی الدین ابو محمد شیخ عبد القادر حسنی
الحسینی الجیلانی رحمه صاحب عظمت و کرامت و شوکت و جلالت و کشف بودند و
سطوتی ظاهر و بخطیه باهر داشت جامع علوم معقول و منقول و حاوی فضائل حسبی
و نسبی و جمیع کمالات کسبی و وهبی بودند از ولایت روم بخراسان تشریف
برده و از اجله مومنان رفته و از ولایت یونان در سنه هشتصد و شصت
و چهار در زمان سلطنت سلطان قطب الدین لنگاه که حاکم و والی ملک
بملتان شرف قدوم ارزانی داشته بلده اچه توطن فرمودند یکبار سیر
اکثر معموره عالم بر قدم تجرید بقوت تفرید و بی تعلقی نمود مرتبه دوم با خیل و حشم
[illegible] و اولاد و احفاد بی شمار درین دیار شرف اقامت و توطن ارزانی
کردند بادشاه وقت در حلقه ارادت در آمده غایت بندگی و اخلاص بجا آورد
آنحضرت مرجع [illegible] داشت و دیار ملتان و اچه در آن زمان محط رجال افاضل و علماء

و علوم صوفیه در آن بسیار فصاحت و بلاغت بیان کرده اند و کشف فیه عن
[illegible] و قدم در وحدت و وعظ و تخرج به من اهل المصر غیر واحد منهم ابو
ربیعه بن حسن بن علی و غیرهم و وفات کرد در آن و قبل از تزویج و بیه [illegible]
و احقاد [illegible] یقول انا من اولاده و احفاده فهو کذاب عند الله و عند
رسول صلی الله علیه و سلم فوفاته فی سنة ثلث و سبعین و خمسمائة و دفن بقرافة
هذا ورد فی بهجة الاسرار و خلاصة المفاخر و کنز الاسرار و نزهة الخاطر و غیرهم و
[illegible] علیه اهل الروایات من السلف و الخلف و المتاخرین و هذا ورد فی جمیع الکتب
[illegible] مات الشیخ عیسی بلا تزویج و قال الصاحب معدن الانساب فمن یقول انا
من اولاده و احفاده فهو کذاب عند الله و عند رسول صلی الله تعالی و آله و سلم و اما شیخ
جلیل شمس الدین ابو محمد و کنیت ایضا ابی بکر عبد العزیز بن سید محی الدین شیخ عبد
القادر جیلی رضی الله تعالی عنه جمال العراق فخر العلماء و تفقه علی والده و سمع منه و من
ابی منصور عبد الرحمن بن محمد بن عبد الواحد قزاز و ابی الفضل احمد بن طاهر و غیرهم
کما ورد فی بهجة الاسرار و حدث و وعظ و درس و تخرج به غیر واحد و کان بها
و صاعقة متحریا و افر العقل غزیر العلم متواضعا حسن الاخلاق رحل الی جبال
قریة من قری سنجار و وطن گرفت در آنجا [illegible] یک پسر و یکدختر بوده [illegible]

شیخ عبد العزیز

شیخ عبد العزیز

شیخ عبد الجلیل القدوة ابو عبد الله محمد بن الشیخ ابی محمد عبد العزیز جمال الله
شرف المشایخ سمع من غیره و احد و احدث و بود از اجله و اهل زمان خود
قدر او اکثر کشف داشته کرامات ایشان بسیار اند در کتاب بهجة الاسرار
توان دیده بود [illegible] ایشان و تربت رضی الله عنه و ایشان را پسری بود که
لقبش محیی الدین است و کنیتش ابا الحسن که در عنفوان جوانی وفات کرده از و
اولاده احد نماند من یقول انا من اولاده و احفاده فهو کذاب عند الله و عند
رسول صلی الله علیه وآله وسلم اما دختر شیخ عبد العزیز مسطوره ام احمد کنیتش [illegible]
نام اجاز لها ابو الحسین عبد الحق و ابو نصر عبد الرحیم وغیرهم وحدثت وکانت
بقیة السلف خیرة عفیفة لها کفل حسن من الدین والخیر و وفات کرده در بغداد
فی السابع من جماد الآخرة سنة اثنین وثمانین وستمائة و ایشان را ابناء

شیخ عبد الجبار ۷

و بنات نیست چراکه کتخدا نشده بودند اما شیخ امام جمال الدین ابو عبد الرحمن
ابی الفرج عبد الجبار بن محیی الدین شیخ عبد القادر رضی الله تعالی عنهما سراج [illegible]
مفتی العراق تفقه علی والده وسمع منه ومن ابی منصور عبد الرحمن و ابی الحسن محمد بن
احمد وغیرهم وحدث و وعظ و درس و تفقه به وکان حسن است و سمع الصدر [illegible]
العقل والید البیضاء فی العلم والخیر رضی الله تعالی عنه و عقبش نیست بلا تزویج وفات

کرده

شیخ ابراهیم ۸

کرده اند من یقول انا من اولاده و احفاده فهو کذاب عند الله و عند رسول صلی الله
علیه وآله وسلم اما الشیخ الجلیل ابو اسحاق ابراهیم بن شیخ الشیوخ غوث الاعظم
محیی الدین شیخ عبد القادر جیلی رضی الله تعالی عنه زین الفقهاء جمال المسندین تفقه
علی والده وسمع منه ومن الشیخ ابی القاسم سعید وغیرهم وحدث و رحل الی واسط
و توفی فی السنة اثنین وتسعین وخمسمائة رضی الله تعالی عنه و از ایشان عقب نمانده
[illegible] ذات حال التجرید والتفرید بلا تزویج و من یقول انا من اولاده و احفاده

شیخ محمد ۹

فهو کذاب عند الله و عند رسول صلی الله علیه وآله وسلم اما الشیخ النبیل الفاضل
ابو الفضل محمد بن الشیخ محیی الدین عبد القادر جیلی رضی الله تعالی عنه رئیس الاصحاب
جمال المسندین تفقه علی والده وسمع منه ومن ابی القاسم سعید بن احمد وغیرهم
وحدث وکان ثقة متقشفا توفی ببغداد فی الحادی والعشرین من ذی قعده
سنة ستمائة ودفن فی یوم بمقبرة الحلبة رضی الله تعالی عنه و نسل ایشان
منقطع است نه ابناء است و نه بنات من یقول انا من اولاده او احفاده و
هو کذاب عند الله و عند رسول صلی الله علیه وآله وسلم لیس معلوم شد بالاتفاق
که اولاد آنحضرت غوث الثقلین شیخ عبد القادر جیلی از دو پسر ماند یکی
شیخ عبد الرزاق دوم شیخ عبد الوهاب که ذکر ایشان کرده خواهد شد ان شاء الله

واز دو دیگران که شده است باز منقطع گردیده تا حال اولاد ایشان
دو در جهان مانده که مشهور و معروف است اما شیخة الخلیفة العفیفة النجیبة
الحافظة القرآن ذات الکرامة فاطمة بنت غوث الثقلین سید محی الدین شیخ عبد
القادر جیلی رضی الله تعالی عنهم کانت صالحة صادقة ولیة ذات الکرامات العظیمة
تزوجها ابن الشیخ ابی الحسن عبد الرحمن ابن احمد الطفسونجی در وقت سنه ابی بکر
وابی صالح وعبد الله وابی حفص عمر که بوقت وفات شیخ عبد الرحمن وی را وصیت
کرده بود که بحفظ حرمت آنحضرت غوث الاعظم رضی الله تعالی عنه چون وفات
کرد شیخ عبد الرحمن پس آمد شیخ ابی حفص عمر در خدمت آنحضرت غوث الاعظم
رض و آنحضرت تکریم نمودند وی را خرقه اراده بوی پوشانیدند و در تزویج داده
عاجزه مسطوره خود را و شد از اولیای کرام و عارفان عظام لباس علما
پوشیدی روزی در مدرسه شیخ المشایخ قطب الاقطاب غوث الاعظم سید
محی الدین ابو محمد شیخ عبد القادر جیلی رض تعالی عنه نشسته بود پس آمد فقیری بود
ونشست جانب وی و جعل القلب الکام و گفت از آن کیست این الکام
الشیخ عبد الرحمن الطفسونجی ابن الکام [illegible] وزیر پس ایستاده شد و
داخل خانه گردید و برادر رجب باز جهاد [illegible] و بیرون آمد از بغداد و مکتوم نشسته

جز رفتن

جز رفتن وی و هیچکس بر اثر او واقف نشد چون مدت مزید گذشت آنحضرت
غوث الاعظم رض دو کس از مریدان خویش را فرمودند که بروید بجانب عبادان
آن خواهید یافت در آن پسر شیخ عبد الرحمن طفسونجی بمجرد نظر انداختن شما
بروی اسیر شما خواهد شد او را همراه خود بیارید چون آنها بعبادان داخل
شدند کسانی که مقیم عبادان بودند بر شط بحر از آنها پرسیدند گفتند کی آید
هر روز طرف بحر وضوی سازد و مرو را ابد جرئت مثل [illegible] یکا یک بحر
مضطرب شد پس وقتی که آمد بهمان هیبت چون نظر ابن عبد الرحمن طفسونجی
بر آنها فتاد و بمجرد دیدن گفت اسیر گردید مرا با امر شخصی که فرستاده است
شما را آنها گفتند بامر الشیخ عبد القادر رض گفت سمعا و اطاعة پس چون
باز گشتند جائیکه آن دو کس می نشستند او هم می نشست و چون روانه می
شدند پس آنها می آمد تا آنکه رسیدند در بغداد بمجلس آنحضرت و نشسته پیش
آنحضرت مطرق متأدبا آنحضرت رض دور کردند لباس [illegible] او را و بجایش پوشانیدند
و داخل کردند در خانه خود بجای نبیره وی شیخ عبد الرحمن طفسونجی شریف
[illegible] الاسدیة والله تعالی اعلم بالصواب

در ذکر قطب الاولیا

جمال الحق والاسلام قدوة العلما فخر المتکلمین الشیخ الامام سیف الدین

فصل چهارم
شیخ عبد الوهاب
۱۵

ابو عبد الله سید عبد الوهاب بن الشیخ الآفاق قطب الاقطاب غوث الثقلین
سید محی الدین ابو محمد شیخ عبد القادر جیلی رضی الله تعالی عنه وعنهم اجمعین
کو سلطان محقق در جمیع پسران آنحضرت بود وبر جمله فرزندان آنحضرت
تاج سروری وسرداری ایشان وارند کان جبرا فاضلاً جلیلاً جمیله
معظماً لاهل العلم والخیر له العقل الرضی والتقوی والتمکین والفضل المبین
هذا الشیخ من کبار العارفین واجلاء الواصلین وصدور المقربین صاحب
الکرامات الظاهرة والمقامات الفاخرة والاسرار الزاهرة والبصائر
الباهرة والحالات العظیمة والاحوال العجیبة والافعال الخارقة والانفاس
الصادقة والهمم العلیة والرتب السنیة صاحب الاشارة النورانیة والنفس
الروحانیة والاسرار الملکوتیة والمحاضرات القدسیة له المعراج الاعلی فی
المعارف والمنهاج الاسنی فی الحقائق والطور الارفع فی المعالی والتقدم
فی صدور المراتب والسبق الی اسنی المنازل والقدم الراسخ فی احوال النهایات
والید البیضاء فی علوم الموارد والباع الطویل فی التعریف النافذ والدرج
الرحیب فی التمکین الواسع الکشف الخارق عن حقائق الآیات والفتح
المتضاعف فی معانی الاشارات وهو احد من اظهر الله تعالی الی الوجود وابرز

الی الخلق وملاء صدورهم فی هیبته وقلوبهم فی محبته واوقع له القبول التام
عند الخاص والعام وصرفه فی العالم ومکنه فی احکام الولایة وقلب له الاعیان
وخرق له العادات ونطقه بالمغیبات واظهر علی یدیه العجائب واجری علی
لسانه الحکم واحیی به ما درس من معالم هذا الشأن ونصبه قدوة السالکین و
حجة علی الصادقین واماماً لاهل الطریق ویقال انه اول من اسس المشیخة فی
العالم بعد انقراض غوث الاعظم سید محی الدین شیخ عبد القادر جیلی قدس سره
بعده والقائم منار هذا واوضح طریق السلف بعدما عفی تفقه علی والده
وسمع منه ومن ابی غالب احمد بن الحسین بن البناء وابی منصور عبد الرحمن
بن محمد بن عبد الواحد القزاز وابی الحسن محمد بن احمد بن صرق وابی الفضل
محمد بن عمر الارموی وابی الوقت عبد الاول بن عیسی السجزی وغیرهم که ایشان
بعد ازیشان در طلب علم رفته اند ودرس گفته اند بعد از والد ماجد خود در مدرسه آنحضرت
وعظ وحدیث وفتوی داده واز ایشان بسیاری کس بر آمده وبمرتبه ولایت
رسیده منهم الشریف ابو جعفر بن ابی القاسم بن بشیب بن النفیس بن ابی الکرم
یحیی الحسینی البغدادی والشیخ ابو العباس احمد بن عبد الواسع بن امیرکاه
بن شافع الجیلی وغیرهما اکثر من مائة الف منه ومن خلفائه واولاده ووفات

کرد در بغداد شب خامس و عشرین از شوال سنه ثلث وتسعین وخمسمائه و
در روز شد بمقبره حلبیه و ولادت در شعبان سنه اثنی وعشرین وخمسمائه بود
الله تعالی عنهما حضرت ایشان را دو پسر و یک عاجزه بودند پسران
عبدالسلام و ابوالفتح ضیاء الدین سلیمان و دختر عائشه نام اما عائشه
که کنیتش ام الحسنات و بعضی ام العفیف گویند و لقبش ... اول است کاتب
ولیته ذات الکرامه عفیفه که در تزویج مبارک بغدادی داده بودند
وی پسری بود شیخ الامام العالم الفاضل عفیف الدین عفیف علی فقه ابو
مادریه خود شیخ عبدالوهاب رضی الله تعالی عنه وغیره کان فقیها ظاهرا فقیها
فاضلا وافر العقل محبا لاهل العلم مقبلا علی ما یعنیه موصوفا بجوده الخلق
رضی الله تعالی عنه و سوای این دو پسر و دختر دیگر نداشت و وی را اولاد حسنات
در بغداد والله تعالی اعلم بالصواب اما ابو الفتح ضیاء الدین سلیمان کان
فقیها زین العراق سمع من غیر واحد وحدث وکانت له الید البیضاء فی العلم
والخیر والسخا ایشان را پسری بود و از دختر سید ابی البرکات محمد نظر بن عبد
الرحیم حسن الحسینی شیخ الاصیل ابو سلیمان داود جمال الاسلام وفقیها بود
تفقه و سمع وحدث وکان بقیه السلف والشیخ المریدین وفات کرد در

بغداد

153 باقی

بمقتضای عزت ذاتی وعلو فطرتی از همه قصب السبق در ربعه
و کار بر بود حضرتش ... سنت از شیخ الشیوخ عبدالله در
و بر مسند امتیاز و انفراد جا داشت نقل
ثانی واخوه وسید حسن ابتهای الحضره وقتی در مجلس بادشاه و در مباحثه
علم بود و در میان علما بود و در آن مجلس مخدوم المشائخ قطب العالم شیخ محمد
غوث قدس سره نیز تشریف داشتند جمع علما به الزام شیخ اتفاق نموده
مقدمه علم در میان کردند مخدوم فرمودند که جوابش فردا تشفی خواهد شد
چون مخدوم بمنزل خود آمده شب در خواب آن متوجه و مستغرق بودند صبح
بر روی او منکشف که مستلزم الزام خصم باشد درین میان شیخ بخواب
رفت ما بین النوم والیقظه حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه دیدند
میفرمایند فرزند جوابی که در ذهن نیاید چرا وعده اکنون فردا نمی‌ید دهان
خود را یکشا هم چنان کرد لعاب مبارک از دهان خود بر آورده و به دهان
مخدوم العالم انداخت و فرمودند جواب آن که خدمتش بوعده در مجلس
حاضر شد بعد مرتب انعقاد شدن مجلس حضرتش در جواب آن وجهین
فرمودند لیکن از آن وجهی دیگر پس از آن وجهی دیگر بجید وجوه جواب آن
مقدمه فرمود و بهر وجهی را دلیلی نمود که باعث حیرت حاضران شد و این

معامله بعینه نسبت و ارادت است بحضرة غوث الثقلین که وی فرموده رضی الله
تعالی عنه چنانچه در باب دوم و در فصل ششم مذکور گفته شده نقل است،
از شیخ العالم مخدوم ثانی و سید حسن که سلطان بهلول افغان بادشاه
دهلی رحلت فرزند خود که باربک شاه نام بود امرایان و خوانین خود را
قریب بود هزار سوار با فیل بسیار بر سر سلطان حسین لنگاه که بادشاه ملتان
بود فرستاد و در آن وقت جمعیت لشکر لنگاه ده هزار سوار و بیست هزار
پیاده بود از شنیدن خبر کثرت افواج بادشاه دهلی وی را حالتی عجیب
و اضطرابی عجیب دست داد و ازین که وی را نسبت ارادت و بندگی بحضرت
شیخ بود و اگر وقتی مهام صعب و مشکلی از امور دینویه بروی روی داد
در خدمت شیخ می آمدی و استشاره ایشان بخدمت حضرت شیخ می نمود
درین مرتبه نیز برای استفسار ایشان بخدمتش اظهار نمود بعد معاوده
بنا بر ضرور قرار بر جنگ یافته سلطان حسین بادشاه از قلعه ملتان برآمده
در جنگ گاه منزل گرفته افواج دهلی کوچ بکوچ پیش آمده تا آنکه مفاصله
پنج و شش کروه را محلی واقع شد در شب آنروز که جنگ خواهد شد حضرة
شیخ واقعه دید مشعر بر بشارة فتح کس خود را پیش بادشاه فرستاد

و بگفتن مباش که فردا انشاء الله تعالی فتح میسر است بادشاه برسیدن این
بشارة پیاده در خدمت شیخ آمده استفسار صورة حال معروض نمود حضرت
فرمود که بهمین وقت حضرت غوث الثقلین رح بنده را بجمال خود مشرف
ساخته و فرموده که شما محل شوید با عنان اسبان لشکر خواهیم گردید
بادشاه را ازین بشارة یک قوة و یقین دست داد و صباحی که جنگ شد
یعنی چنان شد که بشارة بود افواج افغانان بقدرة قادر با این کمال
کثرة و مقاتله شدید رخ بهزیمت آوردند و فتح عظیم میسر شد بادشاه را
از سر نسبت اعتقاد و بندگی در خدمت شیخ زیادت شد و حضرت شیخ
قدس سره را بعالم شعر نیز میلی بود اکثر مناقب غوث اعظم رح نظم فرموده است
و دیوان غزل نیز ترتیب داده قادری تخلص دارد و در جهات سخن زبان
ذوق دارد و او چند بیت از آنجاست غزل. رندیم و قلندریم بی برکت

مستیم و مدبریم ولی باک نه ‌ جامیم و صراحیم و باده ‌ در روضه فهیم و تیز روی خاک
والی ولایت سخن و شیخ نه ‌ حامی و بلاد فهم ادراک ‌ مجموعه راز خانه دل
منظور بکشای سر لولاک نه ‌ بگذشته ز خویش بی کدورت ‌ بگذشته ز عرش جوهر خاک
آئینه هست با غل و غش نه ‌ صافی دل و پاک روی و شکاک ‌ کز صاف شوی پاک دیم:

نیکوئی چو قادر به تو ماناکند تا بلبل بوستان قدسیم شهباز بلند پروازیم
بیت آخر تلمیح بوراثت نسبت شاهبازیت از حضرت غوث الثقلین که آنحضرت
رضی الله تعالی عنه را نیز باز اشهب خوانند که جمیع اولیاء عصر بر آن گواهی داده
کرده قصیده قطبیه فرموده اند شعر انا بلبل الافراح املاء دوحها طرابا وفی العلیاء
عمر شریف ایشان نود سال بود در زمان سلطان حسین لنگاه هفتم شهر رجب
وقت نیمروز از دنیا برفت و حضرت ایشان را چهار پسر بودند و هر چهار یک
از مادر اسماء همایون ایشان شیخ عبدالقادر که ایشان را مخدوم ثانی گویند
و سید عبدالله و سید مبارک و سید حسن و سید عبدالله در فضیلت و شجاعت
و لطافت طبع در زمان خود ثانی نداشتند گویند که حضرت مولانا نورالدین عبدالرحمن
جامی قدس سره السامی باستماع خبر فضائل ایشان بجانب ملتان تشریف آوردند
و از ایشان یک پسر مانده سید اسماعیل که بفضائل کسبی و شغل باطنی موصوف
بودند و از ایشان دو خلف ماندند سید بهاء الدین و سید بدرالدین اما
بهاء الدین بصفت علم ظاهر و باطنی موصوف بود و گوشه فقر و طریق انزوا گزیده
شعار داشت و رابطه جذبه الهی شده و در حرمین شریفین رفته و در مدینه منوره
رسیده و از آنجا باز پس جمال با کمال حضرت خیر البشر مشرف شده و لیکن

زاکابر دین بود دریافته و سید بدرالدین بکسب تجارت بمقتضای سنت سنیه
صرف اوقات میکردند و سید مبارک عالیمقام و شجاع بود و از وی خلفی
مانده که نام ایشان سید میر میران گویند بغایت حسن و خیر بود و وقت
ایشان پانزدهم شهر صفر سنه ثلث و ثمانین و ثمان مائة و مدت عمر ایشان
هفتاد و سال بود و از وی پنج خلف ماندند سید علاء الدین و سید نظام الدین
و سید حسن و سید عبدالرحمن و سید رحمة الله اما سید نظام الدین با کتب
علم ظاهر مشغول گشته و یگانه زمانه از علماء وقت خود فائق شده و ایشان
به لاهور سکونت دارند و سید حسن که فرزند چهارم حضرت شیخ الشیوخ
شیخ محمد غوث قدس سره بود در عنفوان شباب از دنیا برفت و از وی خلفی نمانده

فصل ششم در ذکر قطب العالم غوث المشایخ سرور متقین سر دفتر اولیاء
کاملین مخدوم المشایخ سید السادات بندگی حضرت سید ابی الفتوح نصیرالدین
شیخ عبدالقادر ثانی بن شیخ الشیوخ العالم شیخ محمد غوث الاوچی صاحب کرامات
ظاهره و احوال باهره و مقامات علیه و مناقب سنیه و خوارق جلیله داشت موصوف
بود بکمالات ظاهر و باطن برهان ساطع داشت و توجه لازم و صفاتی با آن جمال و کمال
فوق الوهم و الخیال بسیار رسیده از عقل و کون بمشاهده جمال و معاینه کمال

فصل ششم
شیخ عبدالقادر ثانی

بسعادت توبه نصوح میرسیدند و بشرف اسلام مشرف میشدند حضرت ایشان
ولایت وارث حقیقی حضرت غوث الثقلین رضی الله تعالی عنه است و در کرامت
تابع آنحضرة ولهذا ایشانرا شیخ عبدالقادر ثانی و مخدوم ثانی گویند هرچند
آنحضرة را ثانی نداشتند لیکن کدام وجه عالی ترازان باشد که کسی ملقب
باین لقب باشد نام والده حضرت مخدوم ثانی فاطمه بنت شیخ ابوالفتح بن سید
عبدالرحمن صفی الدین الحسینی الکازرونی خواهرزاده شیخ ابواسحق کازرونی
بود بناء بلده اچه و مجاورتش از سید صفی الدین مذکور شده است و قصه آبادانی
او را چنین نقل میکنند که شیخ ابواسحق کازرونی بعد از عطاء نعمت خلافة
سید صفی الدین حکم کرد که برو و بر اشتر سوار شو و هر جانب که آن اشتر رود
تو نیز برو و در آنجا که نشیند مقام ساز و متوطن شو چون بسر زمین اچه
رسید که تا حال آباد است شترش بنشست و برنخواست همانجا بحکم اشارة
شیخ خود متوجه گردد شهر اچه آبادان ساخت و زمین اچه و هوا او حالتی
و کیفیتی وارد که در زمینهای دیگر نیست البته بوادی فراق و جاذبه می برد و او
آن آبادانی که در زمان سابق داشت نمانده است مقابر بزرگان است
و اندک آبادان است و سخن دیگرست که برین تقدیر مینی و کیفیت آن بیابان

بیشتر و بیشتر خواهد بود و این شیخ ابوالفتح جد مادری بندگی مخدوم ثانی بسیار
متبرک و عالی مقام بود و در تسخیر جن و احضار ایشان نیز تصرفی داشتند
ولادت حضرت مخدوم ثانی در سنه اثنان و ستین و ثمان مائة سن
شریفش بهفتاد و شش سال نقل است از حضرت شیخ عبدالرزاق بن الشیخ عبد
القادر ثانی که در عنفوان شباب حضرت مخدوم ثانی غایت تنعم و ترفه نمود
و اسباب عیش و طرب بسیار التفات فرمودند تا حدیکه بجهت شتر باسباب
سازهای مغنیان و با آلاتش که فراهم و غیره همراه ایشان می بردند و در
آخر کار و حال که بر مسند سجادگی و مشیخت و مقام تربیت نشستند
اجتناب کلی از سماع و تغنی و غیره و برای ایشان نمودند و مریدان و طالبان
نیز از آن زجر و منع میفرمودند و اگر احیانا از این باب چیزی استماع
نمودی چندان بکا و انزعاج از ایشان ظاهر [illegible] که قریب بازهاق
روح میرسیدند در ابتداء حالت جذبه او آن بود که روزی در بیابان
اچه شکار میکردند ناگاه دراجی پرید و بازی که بدست مبارک داشتند
بر دراج انداختند و آن دراج بصورت عجیب و آواز غریب می نالید
و فریاد و الحاح میکرد درویشی در آن بیابان میگذشت گفت سبحان الله

روزی باشد که این جوان نیز از قلوب محبت مولی تعالی همچون این ذره‌ای
و فریاد و الحاح و زاری کنند چون نزدیک دریاچ رفتند از آن شنیدند
که یا عبدالله در تو ابرای کشتن نمایان بنا فریده است حضرتش از شنیدن
این سخن بر درویش و فضاحت لغت در ایجاد حالتی دست داد و دل از
بر داشت و همچنین روز بروز اسباب جذب و آثار شوق و انوار
بر وی فائض و نازل میگشت تا جملگی خاطر ایجاب فارغ ساخته بوسیله
تعالی پیوست ایضاً از راویان مرقوم نقل است که در حالت ابتدا
جوانی در خدمت والد ماجد حضرت مخدوم ثانی نشسته بودند چون از
خدمتش برخواستند بعد از مرور ایام مرید رسید و در خدمت
والد ماجد حضرت ایشان قطعه چند از مخمل آورده بنظر گذرانید و فرمود این
پوستین عبدالله در بر بدتا ابره پوستین سازد حضرت مخدوم ثانی فرمود
تا ازین مخمل برای سگان شکار جلها ساختند این در خدمت
والد ماجد مخدوم ثانی بعرض رسانیدند که آن مخمل که برای ابره پوستین
عبدالله در عنایت فرموده بودند آنحضرت مخدوم ثانی از آنجا
سگان صرف نمود حضرت شیخ ازین در غضب شد و حضرت مخدوم ثانی را

بحضور

بحضور خود طلبیده و عتاب آغاز کرد همدران شب حضرت غوث الثقلین را
در خواب دید که میفرمایند عبدالله در فرزند فرست تربیت او میکنیم ترا
فرزندان دیگر هستند تو آنها را تربیت کن ترا با عبدالله در کار نیست
مثبت ازین واقعه حالت جذبه و نسبت تو بها و مؤکد و متواتر شد و دست
از جمیع مواد لذت و عیش باز داشت و همت به انقطاع کلی بر گماشت
فرامیر دالدت انشکست و حجاب نوران نشکار زمین دور کرد و بسلوک طریق
حق اشتغال فرمود چون چندی مخدوم شیخ محمد غوث قدس سره رخت
اقامت ازین سرای فانی بعالم باقی بردند منصب سجادگی و مقام خلافت
از میان برادران بحضرت مخدوم ثانی متعین بود لیکن بسبب آنکه ترک
ملازمت بادشاه نموده بود و برادرانش هنوز در سلک ملازمان انتظام
داشتند ازین رهگذر غباری بر چهره اخلاص بادشاه نسبت بخدمت
نشسته بود ایشان جمیع فرامین وا رسانید موجب و وظائف را پیش
او فرستادند و فرمود که ما را بااینها کاری و حاجتی نمانده است هر که
بخواهید بسپارید سالها هم بر هیچ ال سیکدرانیدند و هر چه از دست اغیار
از مشد آمد روزگار را بسر بصبر میبودند ایضاً از راویان مرقوم

از شیخ الخلفاء ولی مطلق شیخ عبدالحق قدس سره نقل است که یکبار
عهدایت نزد پیش خود طلبید و نوشته فرستاد که اگر ایشان [illegible]
فائض النور مشرف سازند عین سعادت و محض کرم خواهد بود و با وجود این
کرا حد باشد که دعوی بزرگی نماید هرچه از تقصیرات و تاخیرات در وجود
رفته باشد عفو فرموده متوجه اینجا شوند آنحضرت مخدوم ثانی قدس سره
در جواب نوشتند رباعی هیچ باب ادب این باب روی گشتن نیست
هر آنچه بر سر ما میرود مبارک باد کس که خلعت سلطان عشق پوشیده است
بجلباب بهشتش کجا شود دل شاد و این رقعه است به حضرت غوث الاعظم
است که سلطان سنجر ماضی انار الله برهانه بخدمتش نوشته بود و در آن است
سیستان که ملک نیمروز است یقین لنگر خانقاه آنحضرت نموده شود و
آنحضرت در جوابش نوشته بود که معروف و مشهور است مصرعه
چون چتر سنجری رخ بختم سیاه باد الی آخر این رباعی و بعضی این
حکایت را نسبت بشیخ نجم الدین کبری قدس سره نیز نقل میکنند آورده اند
پادشاه بسیار بی نظر از نقود و اجناس و فراوان ماضی حال با خود آورده
در خدمت حضرت مخدوم ثانی قدس سره را شرف صحبت یافت و جمع

١٧

جرائم خود را از آنحضرت عفو کنایند نقل است که حضرت مخدوم ثانی در ابتدا
حال با وراد و اعمال و عبادات ظاهره اشتغال بسیار بود تا حدیکه تمام
روز فرصت نمیشد که در روز قیلوله نمایند در شب بخواب روند و اگر گاهی قیلوله
یا شب خواب میرفتند زبان مبارکش متکلم بود در خواندن اوراد و انگشتان
دست حق پرست متحرک بود به حرکات عددی که تعداد بر آن
تعداد شغل داشتند و در آخر چندان استغراق و شغل باطن غلبه کرد که بعد
از ادای فرائض و سنن و روایت جز مراقبه کار دیگر نبود بعد از ادای نماز
تا اشراق در بحر مراقبه مستغرق می بودند و بعد از ادای اشراق تا چاشت
و همچنین ما بین جمیع اوقات نماز و اندکی اگر قیلوله نموده به برهان بوریا
که در خلوت مسجد افتاده بود واقع می شد و قتها بوده که بنفس نفیس
خود واقعات میفرمودند و امامت میکردند و وقتی برای نماز بامداد بر خواسته
بودند بر مردم فریاد رها کردند و آواز ها دادند تا سعادتی که در آن وقت
روی نموده است دریابند تا رسیدن مردم اندک وقت تمام شده بود چون
بعضی از ایشان بملازمت رسیدند فرمودند که همین ساعت حضرت
عالمیان پناه بشیر و نذیر صلی الله علیه و آله وسلم جدهٔ خود را بامت [illegible]

جمال با کمال خود مشرف ساخته بودند خواستم تا شما را نیز فیض از آن
برسد شما تقصیر کردید ایضاً منهم نقل است که شخصی بهاء الدین بحراجی نام
ملحدی بود که ابواب مکر استدراج بر روی او کشاده بود از روی احکام
شریعت و ادوام طریقت بغایت دور افتاده یکبار در ملتان ظهور کرده و
طریقه اغوا و اضلال بنیاد نهاد بعضی اکابر و علما بمشاهده بعضی استدراجات
از تادیب و تقریر او ملاحظه مینمودند شیخ حسام الدین متقی رحمة الله علیه
که از ساکنان قصبه که نواحی ملتان بود در خدمت مخدوم ثانی عرض کرده
فرستاد که درینجا ملحدی پیدا شده است که دفع آوازه واجبات دین است
لیکن چون بادشاه شهر نیز بوی یک اعتقاد ظاهر ساخته است بدان جهت
مردم درین امر تکاسل و تساهل میورزند اگر ایشان تشریف
شریف آرند درین باب فکری شود ایشان از آنجا روز جمعه بملتان
تشریف اعظم داشتند بادشاه و جمیع اکابر در مسجد جامع اجتماع داشتند
آن ملحد در آنجا در آمد حضرت مخدوم ثانی قدس سره وی را زجر و تادیب
نمودند هر چند بادشاه و بعضی اکابر در مقام شفاعت استادند
فایده نکرد و آن ملحد را بقدرت تصرف ظاهر و باطن مجال دم زدن

و سر بالا کردن نماند جمیع عوام و خواص از منع متعجب و متحیر ماندند که این چه صلابت
دین قویست شیخ حسام الدین را بحضرت مخدوم ثانی قدس سره غایت
اعتقاد و محبت و وداد بود بارها میفرمودند که تقوی و استقامت دین و راه
هدایت و ارشاد همین است که حضرت مخدوم ثانی دارند [illegible] چندین
کس میکنند و مستقیم اند در ارشاد و هدایت قطب وقت اند و ما در موت
چندین در مانده ام ایضاً از راویان مرقوم منقول است که روزی قوالی
بخدمتش آمد فرمود برو توبه کن و رباب را بشکن و سر تراش و درویش
باش قوال بی توفیق را همت برینکار صورت نبست یکی از امرا افغانان
حاضر بود این سخن در وی اثر کرد بر وقت و سر تراشید و در ملازمتش
آمد آنحضرت در وی نظر تصرف فرمود از جمیع معاصی توبه کرده نشست هم در
اثنا گریه بنیاد کرد و گفت که مرا برادری بود در گجرات حالا [illegible]
او برآمده است و بدفن کردن می برند حق سبحانه و تعالی ببرکت نفس مبارکش
چنین کشف باین همه راه بار عطا فرمود از شیخ العالم سید السادات
سید ابی الفتح فیض الله شیخ عبدالرزاق بن مخدوم ثانی قدس سرهما و
غیرهم نقل است که یکبار دران دیار علت طاعون حادث گشت و کار

بر خلق آن دیار تنگ شد و وبا عام در میان آمد مردم از سبزه کده
موضع وضو ساخته حضرت مخدوم ثانی رسته بود می بردند و میخوردند
و پاره بر موضع علت میمالیدند و شفا می یافتند ایضاً از زاویه قدس
سره مرقوم نقل است شخصی در ملازمت آنحضرت مخدوم ثانی آمده از درد
سر شکایت کرد یک حاضران مجلس که محمد خان نام داشت و از قوم کهنبو
گفت درویشی بود هر که پیش او به درد سر آمدی میگفت که سر خود
بدیوار بزن آن شخص سر خود را بدیوار زدی در حال صحت می یافت
حضرت مخدوم ثانی قدس سره حالتی دست داد و غیرت در کار شد فرمودند
که محمد خان آنچه درویش خود میگفت ما هم میگوییم بهر کسیکه از شما است
که بدگی یت ست محمد خان برخاست و بآنحضرت حسب درد گفت که برو سر خود
بدیوار بزن که صحت خواهی یافت آن شخص آنچنان کرد حضرت مخدوم
قدس سره ویرا منع کرد از وی پرسیدند گفت درد سر برفت صحت یافت
بعد از آنحضرت مخدوم ثانی قدس سره فرمودند که بعد ازین در مجلس ما کسی
که ازین سخن حرفی نکند که باعث کشف حال و وقت ما گردد ایضاً منه
قدس سره و از شیخ نور الحق نقل است که در راه یکی از سپاهیان آنحضرت ...

سپاهی افتاده بود که مجال چندین نداشت که راه بپای خود رود و آن سپاهی
زبون و بیمار گرفته و مایوس شده حیران و مضطرب استاده بهیچ جانب راه
روی نداشت خدمتش ازین راه گذشته شده او را با آنحال گرفتار دیدند بجانب
اسب اشاره کرد بمجرد اشارت آنحضرت مخدوم ثانی اسب برجست و چون
جابک برخاست و آن سپاهی بر اسب سوار شده در ملازمتش روان شد
ایضاً منه قدس سره و من شیخ عبد الحق رحمه الله تعالی علیه نقل است که
حضرت مخدوم ثانی قدس سره میفرمودند که در دست من خاصیتی نهاده الله بهر علتی و مرضی
در برسد حق سبحانه و تعالی آنجا شفا می بخشد و این خاصیت نیز نسبت وراثت
حضرت غوث الثقلین است چنانچه از اولیاء عصر آنحضرت غوث الاعظم رضی الله عنه
الشیخ عبد الله در تحفه مجلسی یبرئ الاکمه والابرص و یحیی الموتی باذن
الله تعالی و از غرائب کشوف و عجائب خوارق آنحضرت مخدوم ثانی است
که یکبار در راه دیار ملتان درد استخوان پهلو چندان پیدا شد که حدوث
این درد و هلاک توانا بودند و مسلاً تخلف در وقوع آن نه مردی ثبات
اندین نام پدر جهان خان لنگاه که بخدمتش اراده و اتصال داشت و از خلفا در
حضرت مخدوم ثانی قدس سره بود بنهایت تقوی و صلاح آراسته بر تختچه

شدی

بشرف رویت حضرت سید کائنات صلی الله علیه وآله وسلم مقدار یک دست
از نی پاره بوی داد و فرمود این را بگیر و بفرزندم عبدالقادر قدس سره جهد و
بشارت ده وی را که هر جا که این نی پاره را برساند و هفت کرت چهار قل بخوانند
حق تعالی شفا آنجا پیدا آید و حضرت مخدوم ثانی قدس سره نیز درین معامله که
آنحضرت می فرمایند که شیخ غیاث الدین را امانتی سپرده ایم آنرا بستانند
و بکار برند پیش ازین که غیاث الدین در خدمت مخدوم ثانی قدس سره
اظهار سازد فرمودند غیاث الدین امانت بسپرده و قبل از اظهار کردن
مخدوم ثانی این نعمت را مخدوم شیخ حامد که صاحب سجاده و جانشین حضرت
مخدوم جهانیان قدس سره بود بهمین معنی در واقعه مکاشفه شد صورت
واقعه چنین است که فرزند شیخ حامد مخدوم شیخ راجو بهمین مرض مبتلا بود
و کار وی بجائی رسیده بود که مردم از حیات او دست شسته بودند
بنا بر رحمت و شفقت فرزندی که لازمه پدریست مخدوم شیخ حامد متوجه
روحانیت حضرت مخدوم جهانیان قدس سره شد در واقعه عرض حال فرزند
خود گفت مخدوم جهانیان فرمودند که علاج این مرض از سرور کائنات
صلی الله علیه وسلم بحضرت سید السادات شیخ عبدالقادر ثانی تفویض شده است

آنجا رود و التجا این مشغل بدوار مخدوم شیخ حامد بهمان وقت که بیدار شد سوار گشته
در خدمت حضرت مخدوم ثانی آمده صورت واقعه خود را باز نمود حضرت
مخدوم ثانی بر اسب سوار شده بر سر وقت شیخ راجو رسیدند و بطرزی که مامور
و محکوم بود بتقدیم رسانیدند بقدرت قادر بهمان وقت از شیخ راجو آن درد و الم
و بی شعوری که داشت رفع شد و بهوشیاری در آمده برخاسته در پای حضرت
مخدوم ثانی افتاد و بعده چندان آثار و اسرار ازین نی پاره در دیار ملتان بظهور آمد
که از حیز تحریر و تقریر خارج است ایضاً منه قدس سره و نیز شیخ نور الحق
نقل است وقتی عبور حضرت مخدوم ثانی قدس سره از دیار ملتان جانب
لاهور واقع شد لنگر خان نام که حاکم ملتان بود بجمعیت لشکر در خدمتش بود
و موسم برسات بود و بسبب کثرت باران مردم سپاهی و غیره ایذا بسیار
می بردند وقتی لنگر خان مذکور صورت حال عجز را و بی سامانی مردم بخدمت شیخ
مخدوم ثانی کاغذ و دوات طلبیده و بر وی چیزی نوشته فرمود که مردم بر بلندی
کشید تا نزدیک این نوشته همه کسی جمع شده راه روند بقدرة قادر با کمال ابرات
ذات و وجه آب می بارید و مرا ایشان عدی بی مزاحمت تشویش باران طی مسافت می کردند
تا آنکه بلاهور رسیدند از راوی قدس سره و نیز الشیخ نور الحق نقل است

که جهانخان نام لنگاه بود و برادر لنگرخان که حاکم ملتان بود عداوت داشت و دیگر
اطاعت وی در نمی آید و برا نسبت ارادت و بندگی مخدوم ثانی آورد و صورت حال را
عرض نمود و مسالت او در معرض قبول افتاد و خادمی به جانب جهانخان که از
جمعی سرداران وی را در ملتان آورده مابین این دو کس التیام داشته
فرموده بود فرو زار ایام آن به سعادت ارکار قرار صلح برگزیده و بتوجهی از ملتان
برکنار دریا رفت و بجمعیت خود بر کشتیها نشست بر سر جهانخان دوید بر
حاجی نام که از خویشان وی بود در خدمت شیخ مخدوم ثانی آمد و دستار خود
از سر خود انداخته فریاد بر آورده که یا شیخا حضرت نزدیک ملتان آمده
غافل نشسته لنگرخان بجماعت لشکر خود بر سر او میرفت حضرت مخدوم ثانی
را حالتی غریب روی داد وضو تجدید فرمود در خلوه درآمده در را بگرفت
از حجره برآمده فرمود که ای حاجی غم مدار و خاطر خود جمعدار که از دست وی نجات
خواهد برآمد و او شرمنده و خجل برگشته می آید آخر آن شد که چون نواره
وی نزدیک منزل جهانخان رسید کم آب بتواره او پیش آمد و در آن بسته
شد درین میان وی خبردار شد بر کشتیهای خود نشسته و مستعد گشته بود
برآمده که کشتیهای لنگرخان در کم آب بند بود شرمنده و خجل شده باز

ملتان برگشته مردم را از شنیدن این خبر حیرتی روی داد که این چه تصرف است
از شیخ الخلفا و عاشق مطلق شیخ عبدالحق نقل است که حاجی بهانیت انابت
و بیعت در حضرت ملازمت حضرت مخدوم ثانی قدس سره آمد مخدوم ثانی
وی را توبه از معاصی فرمود و مرید ساخت وقتی در صحبت برادران و یاران که
بخوردن شراب و مناهی مرتکب بودند وی نیز موافقت نمود و توبه شکسته در
همان الخواب رفته در خواب کرمهای عظیم بروی ظاهر شدند و وی را میگزیدند
و چون بیدار میشد اثر گزیدن و الم آن در خود احساس میکرد باز چون بخواب
میرفت همان حالت بوی پیش می آمد تمام شب حال وی بدین منوال گذشت
چون روز شد در ملازمت حضرت مخدوم ثانی آمد و صورت حال عرض کرد
مخدوم وی را از سر توبه فرمود بعد آن از آن تقریب امان یافت از
راوی مرقوم نقل است وقتی یک عجوزه را خدمت مخدوم ثانی آوردند و وی
از ابتدای اوان طفولیت گنگ بود و صورت حال را بعرض رسانیدند
و الحاح بسیار نمودند حضرت مخدوم ثانی چیزی بدست حق پرست داشت
در دهان آن عجوزه نهاد و بلند بود بزبان خدا ناطق شد بقدرة الله تعالی
آن عجوزه بهمان وقت بزبان فصیح گویا شد مثلی که هرگز گنگ نبوده بر این

خاصیت نیز نسبت وراثت بحضرت غوث الثقلین قطب الاقطاب ...
ارزاویه مذکور نقل است نقل است که هندوی لنگ در خدمت مخدوم ثانی
آمد التماس دعا کرد و مخدوم ثانی فرمود بشرط اسلام که چون ازین مرض
نجات یابی مسلمان شوی وی گفت بشرط آنکه حضرت مخدوم ثانی مرحم برما
خوانند مرا بشنوانند مخدوم ثانی فرمود خدایا بحق اسلام که الاسلام حق و
الکفر باطل اینمرد را ازین مرض شفا ده و خلاصی یابد بمجرد فرمودن حضرت مخدوم ثانی
او نیک شده و خلاصی یافت پس ازان آن ساعت عرض کرد که حضرت
حضرت شیخ مخدوم العالم از خانه شده بیایم و مسلمان شوم این دو برادران
سندی رسی کرده آورده و بملازمت مخدوم ثانی عرض کرد دو برادر چند ...
چتو چهران متوطن این دیه جند ... نه کجی ... بنهان ... جوران ...
حضرت مخدوم ثانی از شنیدن این دو برادر حالت غریب و از عجایب عجیب
روی نمود و آن هندو بخانه رفت و بجهان لنگ شد چنانچه بود از مخدوم
المشایخ سید السادات شیخ عبدالرزاق نقل است که محمد خان نام مرید
حضرت مخدوم ثانی بود و بدست وی علتی حادث شد بجای رسید که
اتفاق اطبای و ماهران این فن بر قطع دست وی شدند تا آنکه اسباب

قطع

قطع دست در مجلس حاضر آوردند محمد خان گفت که بر حضرت پیر ما دست را قطع ننمایند
تا وی چه فرمایند صورة حال را در خدمت مخدوم ثانی عرض نمودند مخدوم ثانی بر سر
وقت وی تشریف آوردند دست حق پرست خود را به انجام ... مس نمود فرمودند
که بگذارید تا چه روی دهد بقدرت الله تعالی هم نوقت علتی دور دیده که داشت
روی برفت و از فراش مرض برجست و مسرور بپای حضرت مخدوم ثانی آمد ... جست
از علت هیچ نمانده گویا که هیچ نداشت ارزاویه قدس سره نقل است میر حاجی
ننگرخان که حاکم ملتان بود مقید ساخته بود و این میر حاجی از قوم لنگاه
بود و بخدمت مخدوم ثانی نسبت ارادت و بندگی داشت و از سبب امتداد
در بندیخانه عاجز و خراب شده بود روزی به شما از حالت عجز بندگی نه در بندگی
پیر خود عرض کرده فرستاد درین میان یک جانوری بر دیوار آمده نشست
آواز کردن گرفت مخدوم ثانی یکی از خدام که حاضر بود فرمود که برو میر حاجی
بگو که این جانور میگوید که تو از بند خلاص میشوی بهمان روز آن حاکم ...
و خلعت پوشانید و اکرام رخصت کرد ارزاویه قدس سره نقل است وقتی
در میان میر حاجی مذکور و یکی از برادران وی بر سر دیه نزاع بود و در خدمت
مخدوم بمنازعت آمدند تا مجیب الدعوات شان مصالح کنند بعد گفتگوی مخدوم

تا نی فرمود که چنانچه صلاح باشد بقرار آنکه حاصل فصل خریف حال میرحاجی بکرد و فصل
ربیع آینده وی بگذارد وی که خواهد دارد و متصرف گردد از شنیدن این سخن
میرحاجی را حیرتی روی داد که سر این سخن چه باشد حضرت مخدوم ثانی وی را
ملتبس در کوشش وی فرمود که چون در یتیمال تو حقی و او باطل این فصل را تو
بگیر و در فصل ربیع از جانب غرب لشکر بیگانه پیدا خواهد شد که بر دیار
ملتان آید و تفرقه و حادثه واقع خواهد شد هر کس بخود خواهد درماند آخر
چنان شد که مرزا شاه حسن ارغون از ملک تهته بملتان آمده و اهل
آنرا اسیر و بند ساخت و بتهته برد و ملتان و ولایت آن مطلق ویران
شد و حادثه عظیم تاریخ گشت از راوی قدس سره نقل است که در مرض اخر
که حضرت مخدوم ثانی از عالم فانی سوی عالم باقی رحلت خواهند کرد ملا خیرالله
نام خادمش بود روزی از کثرت و انبوه عیال و عدم استطاعت تحفه
بخدمتش عرض کرد مخدوم فرمود که پیش بختیار دولت خواهی رفت و دوازده
هزار تنکه مبلغ سکندریه نزد وی ست از دهقانی و بکار تحفه خرج خواهیست
کرد و این بختیار دولت ملقب بسرخیل بود حاکم ملک بلده و ولایت ملکوار
ناگور بود خادم بخدمت حضرت مخدوم عرض کرد که وی اکرام من نتواند

طلبد چگویم مخدوم فرمود که از مردم جدا کرده تنها بوی بخواهی گفت که تو در
منزل بودی و خبر تو رسید که مالدیو هندو برسر زنهار از قلعه ناگور قلعه نیره
این مالدیو از راجهای بزرگ و زبردست ملک مارواڑ بود تو از آنجا
بلغار بجانب قلعه ناگور راهی شدی در اثناء راه خواب بر تو غالب شد
تو در آن خواب رفتی و من ترا در خواب گفتم که زود سوار شو و برس تو
روان شدی و همچنین گرت دوم در اثناء راه خواب بر تو غالب
شد و بخواب رفتی و بتو گفتم و مرتبه ثالث که بخواب رفتی ترا لکت
زدم و از خواب رفتن ترا زجر کردم تو پیش از رفتن مالدیو به گری
تعلقه ناگور در آمدی و از دست آن کافر امان یافتی بهمین نشان
زر ترا بتو خواهد داد آخر آن شد که بعد فوت حضرت مخدوم ثانی
قدس سره آنخادم پیش وی آمد و پیغام گذارد پس کرد وی مبلغ زر را
بمضاعف از وی بوی گذرانید و بنهایت احترام و اکرام بدان خادم
نمود نقل است که حضرت سلطان الشهداء ابو بکر شهید ره که چون حضرت
مخدوم ثانی قدس سره از عالم فانی سوی عالم باقی رحلت فرمود وقتی
عبدالمقتدر نام بزیارت حضرت مخدوم ثانی آمد و میگفت یا شیخ

توبه کردم و تائب شدم که بار دیگر مکنم این را میگفت و الحاح و توبه میکرد
و بدا بیندار گریه میکرد یکی بوی گفت که سبب چندین بیقراری و اضطراب
چیست او گفت که وی روز بزیارت حضرت مخدوم ثانی پا دا بانه درون
مقبره در آمدم شب در خواب مرا تعذیب بالغ واقع شد حضرت مخدوم مرا گفت
که تو دانسته از این عالم رفتم بر احوال شما اطلاعی ندارم و حالا آمده ام
و توبه میکنم تا از گناه و تقصیرات من درگذرند نقل است از قدس سره
مذکور که چون قاضی محمود فوت شد و قاضی مذکور مرید از دست حق پرست
حضرت مخدوم ثانی بود بعد تکفین قاضی مسطور کلاهی که بوقت ارادت یافته
بود بر سر او نهادند چون او را در قبر در آوردند روی او را کشادند
و حاضران دیدند که کلاه مبرد سیکر و برا تا سینه احاطه کرده بود از دیدن
این بشارت عام و حیرت دست داد و خاص را یقین حاصل گشت
نقل است که سبب حدوث بعضی حوادث مدت قریب شهر اجه ویران مطلق
شده بود چنانچه از غیر شیران و دد های و وحوش طیور آدم مخفی در ان
دیار کم مانده بود و اگر آدمی و یا چاروه پای احتیاط در آنجا میگذشت
اکثر طعمه شیران و دد های میگشت و در ان زمان شیران و دد های

لیدند
بر شب جمعه بر آستانه حضرت مخدوم ثانی آمدند و روی خود را بدان عتبه می
و تذلل میکردند و این حالت را مجاور آستانه معاینه و مشاهده میکرد شیران
و دد های متوحش احوال مجاور نمیشدند نقل است از راوی شیخ الشیوخ
اعالم سید السادات شاه شهید که وقتی نیم شب این نیازمند سلسله
علیه و قادریه بزیارت حضرت مخدوم ثانی قدس سره رفته بودم و جانب
بالای نزدیک قبر نشسته مشغول بودم دیدم که حضرت مخدوم ثانی
تا بعد راز قبر بر آمده مستقبل قبله نشسته اند و این نیازمند این را تا نیم
گریه مشاهده کرده پس از ان از نظر من متواری شد و این غریب همیشه
مراقب وقت آن صورت بود روزی در ملازمت پیر خود حضرت قطب
العالم مخدوم حامد جهان بخش قدس سره که فرزند صوری و معنوی و هم
خلیفه برحق و جانشین جد خود مخدوم ثانی بود و هم قبله دین و دنیا این
غریب بوده عرض کرد که آیا بر رخساره مخدوم ثانی خالی بود که آنرا در زبان
هند تل گویند و ظاهر این نیازمند که در عالم مثال ترقی جمال با کمال مخدوم
ثانی مشرف شده بود آنرا بنظر در آمده لیکن در طرف و سمت آن در خزینه
خیال مشخص نیست که بر رخساره راست بود یا چپ وقتی این نیاز بعادت

خود مراقب آنحال نصب العین و متمکن دل شریف بود مشرف مخدوم خالی را جانب
رخساره رحمت مخدوم ثانی دید بخدمت پیر خود قدس سره آمد عرض نمود این
نیز بود تامل تصدیق اینمعنی موقوف بحکایت است از اولیا قدس سره مذکور که
در عهد طفولیت عنصر لطیف ایشان در کناره دایه تربیت می یافت ناگاه
از بام بلند در دیگ کلان که در زیر بام در جوش و خروش بود انداختند
مدتی همدران دیگ افتاده بودند و کسی ازینمعنی اطلاع نیافت بعد از اطلاع
بدن شریفش را از دیگ برآورده دیدند که باوکرم هم بایشان نرسیده
واز غرائب و عجائب آنست که باوجود نسبت طبعی و دینی اینچنین فرزند
صاحب کمال را غیرت حضرت قادریه می شود و آن چنین بود که روزی از
ملتان بزیارت مخدوم شیخ بهاء الدین ذکریا قدس الله سره رفته
و بعد زیارت جانب منزل معاودت فرمود و در اثنای راه پی اکر
اسپ بجهد با پای اسپ از زمین او را از اسپ بر زمین افگندند زانو
مبارکش از جا برآمده هرچند که اطبا و مردم صاحب وقوف انواع معالجه
شده معالجه دست کردند زانوی بجای نرنشست و قرار نمی گرفت والتیام
نیافت مدتی برین نهج گذشت از سبب قیام بر نماز خدمت مخدوم ثانی

از اضطرابی روی داد متوجه بجناب عالم و عالمیان مآب حضرت غوث الثقلین
رضی الله تعالی عنه حضرت قادریه در جواب آن در خواب فرمودند که علاج
درد بهاء الدین بگو پس ازان استغفار و ندامت و حسرت و گریه چندان
مخدوم ثانی مستولی شد که از امکان تحریر و تقریر خارج بود بعده حضرت غوث
اعظم قطب الاقطاب رضه در خواب بفرموده که ای فرزند غم مدار که ندامت
و استغفار تو در معرض قبول افتاد و لیکن تیری که از کمان برآید باز نگردد
اما محنت درد و الم بعد ازین نخواهد دید راوی گوید تا انقضای عمر شریف
آنحضرت زانو بجای خود قرار نگرفت گاهی بجای می آمد و وقتی از جا برآمدی
لیکن درد نبود هان ای درویش حاضر باش و ببینی غیرت حضرت قادریه سبحان الله
اگرچه در نظر چشم ظاهر غیرت نماست لیکن در حقیقت عین مرحمت و تربیت
و تربیت است سبحان الله تعالی این چه تربیت است که در ابتدای حال اغراض
والدین جداو بر دروا اندازند و میفرمایند که ترا بعبد القادر چه کار تربیت
او بمن گذار و تو بتربیت فرزندان دیگر مشغول باش و آخر بیک قیمت درد و الم
میرسانند و بسوی خود می برند رباعی هر کرا او خواست نگذارد بکس روی
او خواهد بسوی خویش بس یکنفس با غیر خود نگذارد خوش هر زمان مانع شود در وی نظر

قدس الله تعالی سره وفاتش رضوان الله علیهم در دوم ربیع الثانی روز چهارشنبه وقت
چاشت سنه اربعین وتسعمائة وروضه منوره حضرتش در مقام اچه است قدس سره
ذکر ابنای حضرت مخدوم ثانی اچه رفعک الله تعالی حضرت مخدوم ثانی قدس
سره را هفت پسر بودند سید عبد الرزاق و سید فتح الله و سید جلال
و سید حسن و سید جعفر و سید حسین و سید زین العابدین اما سید زین
العابدین در حین حیات مخدوم ثانی از عالم برفت و مادر سید زین العابدین
و سید جعفر و سید حسین از قوم لنگاه بود اما سید جعفر و سید حسن ابناء و
ابنات نداشتند فمن یقول ان لهما ولدا او احفادهما فهو کذاب
عند الله و عند رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و سید زین العابدین را یک
خلف بود به سید شاه منظور مرحمت حضرت مخدوم ثانی بود و عراوی جاه و جمال
بود وفاتش در شب پنجشنبه سنه تسع و خمسین و تسعمائة در برکه
شد که دران شهر مذکور است و برسر انوار وی بیشتر زیارت و تبرکی و از سید محمد شاه
خلف ماند که سید عبد الرزاق دوم سید ... سیوم سید الله بخش اما سید عبد الله
او را از عبادت ... نصیب اشتغال داشتند و بتقریبی واقع شد و برای آن
که مخفی نماند زیارت حرمین شریفین نمود و یک ... در الغیب شده بود

سیدی خلیفه سید محمد غوث ... بالای برکه ... مسجد کرده اوقات

... منور شد و شرف اشرف مطابق گردیده بود ... شخصی نافذه بغروب
وار آنجا نیز مطالع گردید و از سبب آن ذات صاحب تبعیت مقبول شد و سید
... در عنفوان جوانی جان بجانان سپرد و از وی اینانی ... بنات نماند
یقول ان له اولاده و احفاده فهو کذاب ... عند الله و عند رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
و سید الله بخش باخلاق حمیده و صفات ... بود وفات در سنه اربع و
سبعین و تسعمائة در ولایت بنگاله ... اولاد و احفاد
ایشان هم در لاهور سکونت اما سید فتح الله ... سید جلال و سید حسن
از کنیز ابو اسحق داشت مادر ایشان ... سید بود دختر
سید محمد بخاری از اولاد امجاد مخدوم سید جلال الدین اچی بخاری قدس
سره اما شیخ عبد الرزاق که خلف اکبر حضرت مخدوم ثانی ... قبیله
جلیله عالما عاملا مادر حضرت ایشان از قوم لنگاه بود در حضرتش بعد
... در شش ماه ثانی عظیم و از باب ... از صحت ... وقت
وقت خوب بود و سبب بعضی از ... بجانب ... تشریف برده و حکم
در سلک ارادت و محبوبیت بوده ... سید ... تید و هر که
نیز برای مرقد ... و فقراء ... تعیین کرده بود ... شیخ

(ابو ... عبد الرزاق ...)

فصل هشتم

در ذکر شیخ حامد گنج بخش

در تاگو رفته بود فرمود که امروز مایم میتنگی مخدوم ثانی مرا آواز داده اند
و پیش خود طلبید تا سر این چه باشد روز دیگر نیز گفت که امشب مکرر
آواز داده طلبیده اند متوجه بدان صدو شده راه یافت در وقت رحلت
متوانسته رسید بعد از چند روز قدم در شهر ملتان آورده و بحکم وصیت
والد ماجد بلباس خرقه و اجازت خلافت و نعمت سجاده نشینی
مشرف شد ابناء حضرت شیخ عبد الرزاق سه بودند یکی مخدوم شیخ حامد
دوم شیخ غلام علی سیوم سید شریف تا سید غلام علی و سید شریف
ابناء و ابنات نداشتند فمن یقول انا من اولادهما و احفادهما فهو کذاب
عند الله و عند رسوله اما وفات شیخ عبد الرزاق در پنجم جمادی الاخر سنه
اثنین و اربعین و تسعمائة مفصل شد اما شیخ حامد هذا الشیخ من [illegible]
المشائخ و الاولیاء و هو صاحب الکرامات الجلیلة و الخوارق السنیة و [illegible]
قطب الوقت فرد الاحباب و تر الاقطاب واوقع الله تعالی له القبول
التام فی الصدور و المهابة المتوفرة فی القلوب و یجمع بصحبة غیر واحد
من اعیان المشهورین کما سیجئ ذکرهم لقب شریفش جهان بخش است کنیتش
ابو الفیض و نیز ابو موسی گفتندی وجه لقب جهان بخش ازانست

بوجهی را که خلافت عظمی عنایت فرمودی از زبان مبارک خویش میگفت که بر دو ترا
سلطنت هر دو جهان دادم چنانچه در ذکر شیخ [illegible] بندگی حضرت شیخ
داود ذکر کرده خواهد شد و والده حضرت ایشان سیده بود دختر سید
عبد الله بن سید محمد بن سید شمس الدین بن سید محمد بن سید شاه میر بن
سید علی بن سید مسعود بن سید احمد بن سید محمد بن سید صفی الدین عبد
السلام بن سید صفی الدین عبد الوهاب بن غوث الثقلین شیخ [illegible]
قطب الاقطاب شیخ محی الدین سید عبد القادر الحسنی الجیلانی و ولادت
ایشان در سنه نهصد و هشت بود وفات شان در سنه نهصد و هفتاد
و هشت بشب یکشنبه بعد از شام و نوزدهم ذی قعده بود عمر شریف
هفتاد و هشت سال بوده و در کتاب معارف جهانگیری تصنیف خود حضرة
[illegible] بالی شیخ المعالی قدس سره آورده است که حضرت شیخ حامد را جهان
بخش گویند چنانچه حضرت شیخ داود را فرموده اند که ای داود ترا ملک
هر دو جهان کردم از فرموده ایشان شیخ داود جهانگیر شد زهی
حضرت شیخ حامد جهان بخش که داود از لطف او شد جهانگیر و حضرت
جهان بخش خلیفه مطلق و سجاده بر جای حضرت غوث الثقلین بود [illegible]

وعالیشان ورفیع المنزلت مظهر کبریا وجمال وصاحب تصرف وکرامات وعظمت و
ابهت وجلالت بهمتی بس بلند ومقامی عالی داشت از متاع دنیوی
از هر قسم که تصور کنند قطعی واو [illegible] حاصل بود ولیکن هرگز مالک نصاب
نامی که شرط وجوب زکوة باشد نشد حضرت جهانبخش مرید حقو است
وسند خلافت وسجادگی از جد بزرگوار خود قطب العالم مخدوم جهانبخش
وجهانیان شیخ الشیوخ شیخ عبد الحق ثانی دارند هرکه باوی دم مخالفت
زد کاری از پیش نبرد غیر از پشیمانی حاصل وقت خویش ندید قبول عظیم
داشت فردا بوقت خود بود و خلافت وسجادگی این سلسله سینه
وخانواده علیه قادریه نقل است از شیخ المشائخ غوث العالم بندگی
شیخ موسی پاک شهید قدس سره که وقتی بعضی اهالی دیار ملتان که جوار
حضرت شیخ ما قدس سره بودند امری نا شایسته از ایشان بوجود آمده
که موجب آزار خاطر شریفش شده بود فرمودند این همه هستی زدریا دیده است
که بقوت او چنین میکنند بقدرة الٰهی همگی آب آن دریا خشک شد واز آنجا
دورتر رفت ومدتها از آن دریا گرد بادی می برآمد نقل است از اولاد
قدس سره که وقتی امساک باران شد ملتان بعرض رسانیدند که مردم هلاکین

ندو انکسار بنمود استسقا کرده مانده اند هیچ بمعرض لائق قبول نیفتاده ومردم
بجان مسکین آمده اند درین اثنای قوالی در خدمت حضرت مخدوم جهانبخش
قدس سره آمد فرمود چیزی در راگ ملار بگو قوال گفتن گرفت شیخ را وجد
ذوق دست داد فرمود امروز استسقا ما همین است بگو گفتن چندان
باران بارید که مردم باز از یاران شکایت بسمع شریف رسانیدند نقل
از شیخ المشائخ سید السادات قطب العالم فیض الله شیخ موسی شهید قدس الله
سره واز شیخ العالم خلیفه مطلق شیخ عبد الحق رحمه الله تعالی علیه روزی جماعة
کثیر از مریدان واصحابان در خدمت حاضر بودند که حضرت جهانبخش
فرمود در بارگاه قدس نالد وفریادهای اسپان از دواغ نمودن رسید وفغان
آنها ونالهٔ ایشان درجه قبول افتاد وحکم شد که از طبقه افغانیه منصب سلطنت
شاهی هندوستان سلب کنند اندرین اثنای حضرت غوث الثقلین
سلطان محی الدین قطب الاقطاب سید ابو محمد شیخ عبد القادر جیلی بعرض
رسانیدند که مدتهاست همایون سرگردانست و پریشان حالست
بعرض اجابت شد شخصی را بصورة کذا وکذا آوردند حضرت غوث
الاعظم بحسب امر خلعت پادشاهی ملک هند بدست ایمز [illegible] خود داد وفرمود

بهمایون بپوشان این نیز بموجب حکم خلعت همایون بپوشانیدند و دستار
را موقوف بر رویت ظاهر به نموده شد همین سخن میفرمودند که خادمان
بعرض رسانیدند همایون پادشاه بر در خانقاه استاده است چه حکم [illegible]
که آمدن دهید حضرتش اندرون رفتند یک دستار ریشم نما آوردند فرمودند همایون
پیشتر بیا چند اگر دل تو بران داشت کند این دستار به بر سر خود بپیچ
و از دست حق بر دست خود بهمایون دادند بادشاه همایون بر سر خود
بپیچید در اثنای بستن بادشاه کاهل شد فرمودند پس گرفت بقیه را پاره
کن و همین هفت پیچ حکم بود من میخواستم که ازین زیاده خواهی پیچ داد
چرا که موجب هر پیچ یک پشت تو مقرر شده است معلوم شد که تا هفت
پشت تو سلطنت بادشاهی خواهد شد و پیش ازین بدست غفار
مختار است همایون را بجانب دهلی افغانان رخصت فرمودند در راه
خبر فوت سلیم شاه بادشاه رسید و در اندک مدة سلطنت شاهی
ملک دهلی بهمایون مفوض شد ایضاً از راویه قدس سره نقل است
روزی بیرم خان که ملقب بود بخان خانان و بخدمت حضرت شیخ
جهان بخش ویرا نسبت اعتقاد خاص بود روزی در پهلوی حضرتش استاده

بکبیر تحریمه نماز منوب می بست که نقود برای بوس شریفش افتاد فی الحال قطع
نیه کرده سر در پای حضرتش آورد گفت والله بالله ثم بالله در کابل همایت
مرد را در یقظه دیدم که در هوا میرفت و میفرمودند که برو بدمک [illegible] را متعرف
شو به جهان شد که مجرمی نمودند ایضاً از راویه قدس سره نقل است که روزی
حضرت شان بخانخانان مذکور فرمودند که امروز در وقت سحر که مراقب بودم
درویش دلق پوش میگوید که به بیرم بفرمائید از جای که آمده است [illegible] بر
گشته رود و الا ابرار بسیار خواهد دید من گفتم که این را نگویم مگر که حضرت
غوث الثقلین قطب الاقطاب رم مرا فرمایند اندرین اثنا حضرت غوث
الثقلین قطب الاقطاب رضی الله تعالی عنه پرواز نموده رسیده فرمودند که فرزند
حال چنین بود که آن درویش میگفت لیکن از حق سبحانه و تعالی خواسته
چند اگر مسالت من اجابت رسید به بیرم بگو که به تامل سوار شود که بدیه
افواج شما معاند خواهد گرفت تخت او خراب خواهد شد خانخانان سر
نیاز بر قدم شیخ جهان بخش نهاد و نسبت اعتقاد خود را اظهار نموده رخصت
شد و از بیره که رشته سخن بروی ظاهر نبود در خاطرش خلجانی داشت که تا از
پرده غیب چه ظاهر گردد پس از ده دوازده روز یکبارگی وقت عشا

جز گریختن افواج بادشاهی که در شهر دهلی بود از بهوکانو رسید و این
ملعون از امرایان افاغنه صاحب جمعیت و شوکت بود خانی نام در
ملازمت شیخ آمده صورة حال را باز نمود و گفت که سر آن بشارت که
حضرت شیخ فرموده بودند این بود هرچند که بکثرت افواج و بسیار
فیل پشت افواج عساکر بادشاهی وی زیادت بود و سبب کثرت
افواج عمده که در دهلی بود آنجا نمیرفت دلیر بود اما بحسب اشارة و مقتضای
یقین اعتقاد خود بیرم خان در ملازمت بادشاه عصر متوجه آن
ملعون آخر الامر بمجرد دیدن افواج بادشاهی وی روبگریز آورده
آن ملعون را دستگیر کرده بجهنم فرستادند و فتح عظیم میسر شد خانخانان
را از سر یک اعتقاد زیارة ازان شد که از حیز تحریر خارج است واقع شد.
نقل است از راویه قدس سره وقتی حضرت جهان بخش قدس سره را
حالتی غریب وارد بود تنها درون حجره بدیوار دیگر میرفتند و بخود زمزم
میکردند درین میان شیخ جاده از دور آمد و این درویش صاحب ذوق
و حالت بود دید که خدمت حضرت شیخ جهان بخش حالتی غریب و ذوقی
عجیب دارند در یک گوشه خلوة دست بسته استاده خدمت شیخ

قدس سره فرمود که جاوه امروز ملتان را بینم و بشنوم کس خبر یار سید میگیند آن
درویش دانست که این سخن از سر وقت و حالت است خطا پذیر نیست آهسته
از آنجا برآمده جانب میر میران روان شد و این میر میران مطیع بود و بخدمت شیخ
جهان بخش نسبت ارادت و بندگی داشت بر در خانه وی آمده آواز داد که
میر میران زود بدر آی وی از خانه برآمده پرسید که حال چیست که درین وقت
نیم شب رسیدی گفت زود در ملازمت حضرت شیخ جهان بخش قدس سره
برسید و بحکم آن وقت سیف قاطع این وقت را غنیمت دانسته متوسل از نفس
نفیس شیخ جهان بخش قدس سره باشید تا از زبان مبارکش چه برآید و صورة
حال را بوی باز نموده آن سعادتمند چند طبق از نبات پر کرده بخود گرفته
در ملازمت شیخ قدس سره رسید حالتی دید که مجال سخن وی نبود
در گوشه حجره استاده که چه فرمایند شیخ فرمود کیستی وی گفت که بنده
شما گفت پیش آی وی سر را بقدم شیخ نهاد و نبات زیر که داشت گذرانید
حضرتش فرمود که میر میران بانک بزن ملک ملتان بخود دید و برو که حاکم ملتان
باستقلال خواهی شد پس از مرور ایام معدود چنان شد که حضرتش
فرموده بود تمام ولایت ملتان و تحت تصرف و حکومت او شد و

اوقاف از اراضی و نقود قریب نود هزار تنکه و اشهر هشتاد و چهار هزار تنکه
در تصرف ملازمان حضرت شیخ شد و نذور و نیاز که معتقدان و ارباب حاجت
می آوردند از حد حصر خارج بود و تا انقضای عمر هرگز مالک نصاب زکوة مالی
نبود و جمیع آن به صرف فقراء و مساکین صادر و وارد بود و برداشتن غله
خراج را از صحرای زود رخصت نمی فرمودی و اگر بعرض شریف رسانیدی که در
تاخیر غله حصول ضرر متصور است میفرمودی که از دنیا مقصود نفع است خلق
خدا و امید در تاخیر آن متحقق است چه ازان وقت حیوان آنقدر
که در صحرای ازان مخصوص میشوند در پنجا متعذر است و نیز این چنین
خیرات از شائبه ریا سلامت دارد اکثر اوقات بفقراء و مساکین
بدست مبارک خود [illegible] خیرات میکردی روزی از نقود و غله و طعام پخته
پیش شیخ قدس سره بود فرمود مساکین را بگذارید و بحال ایشان هیچکس
مانع نشود تا هر کس در پنجا بیاید نصیب خود برد هر که می آمد خدمتش بدست
خود عنایت فرمودی هجوم عام چندان شد که از سبب غله و گرد و غبار
مردم خود را ازان مجلس کناره کشیدی و حضرت شیخ قدس سره بکار خود
مشغول بودی حضرت ابوالحسن فیض الله فیض رسان شیخ موسی شهید

که ضعف پیری و معروف بالطاف حضرت شیخ بود بعرض رسانید که اگر به خدمت
مامور شوم بتقدیم رسانیده آید تبسم فرمود گفت که کار خود پیش حضرت
شیخ چون از صرف خیرات فارغ شد حضرت موسی شهید را بنزدیک
خود طلبیده فرمود که بابا مرا نیتی دست داده بود که تا دست ما بدست مغفور
برسد و یا خاطر او بر ما خوش شود که باعث نجات ما باشد و نیز اگر عاملی
بخدمتش عرض میکردی که یکی حاکم شود تا حساب جمع و خرج که تحویل بنده است
خاطر نشان وی نماید اکثر میفرمودی که حق از تو حساب بکرم بامید اگر
حق سبحانه از کرم خود در حساب با نیز مساحت فرماید روزی عاملی
هندوی در خدمتش عرض کرد که غله تحویل بنده بود و جمع بسیار شد آن بی
سعادت فی الحال دست بر تسبیح که پیش حضرت جهان بخش قدس سره
بود نهاد و قسم با خراجات یاد کرد هنوز بخانه خود نرسیده که دیوانه
شد و مسلوب العقل و مبهوت گشت و در اندک زمانه اهل و عیال او بمرض
فنا رسید و وی هم در اندک وقت بخرابی و رسوائی خرد رفتی در لشکر بادشاه
عهد عبور حضرت مخدوم جهانیان جهان بخش قدس سره واقع شد و بر فیل سوار بودند و فیل
بازار فرمودند تا فیل را در میان [illegible] که در میان هجوم عام له بسیار مردم

که در ملازمت مخدوم بودند از سبب کثرت و غبار گرد زمین و زنده [illegible]
فیل از راه هجوم عام بیک کناره راه رود ملازمان حضرت شیخ را
تصدیع کرد و خاک زر سر هیچ جواب نفرمودند چون فرزند شیخ بهاء
شیخ شاه شهید فرمودند که بابا در مجمع و گذرگاه عام [illegible] حضرت مخدوم
می باشد وی شناسد ویرا در آنجا بعض از بندگان حق [illegible]
متابعت ادب وی احتیاط در گرد و غبار میکنند و مریدان حضرت جهان
بخش قدس سره خارج از حد حصر اند از ده لکه متجاوز بود اکثر به دست ایشان
خلق داو برخی از خلفاء خلفاء او شان و خلفاء حضرتش در اکثر اماکن
دیار ملتان و پنجاب و هند و سند متعین بودند که خلق حق را بجانب
مولی تعالی دعوت میکردند و از جانب سلسله علیه حضرت قادریه انابت
مینمودند از جمله خلفا ایشان که بطریق روشن این سلسله علیه از جناب جهان
بخش قدس سره دست میداد در ولایت پنجاب یکی مخدوم الاولیاء
عمدة الاتقیاء سلالة الخلفاء و معشوق ودود صاحب الآلاء و الجود شیخ
داوود شیرگری بود قدس سره دست انابت و بیعت وی در خدمت
مخدوم شیخ جهان بخش این بود که بطریق اختصار مجملا گفته میشود ویراکه

حضرت داود [illegible]
[illegible]

جانب پنجاب و سر جذب شد متوجه جناب اقدس حضرت غوث الثقلین
در بغداد گشت و داشت و دیگر [illegible] که آن حضرت غوث [illegible] بغداد
الثقلین رضی الله تعالی عنه مشرف شده بود [illegible] که [illegible] دست [illegible]
[illegible] که در دیار پنجاب اند بار دیگر با جناب حضرت متوجه شده [illegible]
کدام یکی فرزندان خانواده بزرگ است [illegible] دست [illegible]
حضرت بخدمت حضرت فرد الدولتین و قطب الاقطاب غوث [illegible]
سلاطین اسرار الله فی العالمین مخدوم العالم شیخ شیخین ملقب بلقب
شیخ حامد جهان بخش قدس سره که خلیفه و جانشین حضرت غوث الثقلین
و سجاده نشین برین سرزمین بود توجه بوی آورد و دست ارادت
خود بدست حق پرست وی که مشهور بید الله فوق ایدیهم است در داد و
رجوع بحسب اشارت در خانقاه پیر خود گذرانیده بعده شیخ ویرا بطریق
ریاضت و مجاهده دلالت کرد وی چندان بر نفس خود تنگ کرد [illegible]
هوای او برفت که از مجال تقریر و تحریر خارج است که [illegible] اول شب تا آخر
بقیام گذرانیدی لی آنکه پای برکوع رود و وقت تمام شب [illegible] رکوع بودی [illegible]
در سجده جمیع این هیچ بر عبادات اشتیاق اختیار [illegible] [illegible]

درجات به همین طریق گذرانید وگاهی که ملازمت پیر خود می آمد بیست چند روز در
خدمتش ماندی باز بحکم اجازهٔ پیر خود بجای خود مشغول شدی وقتی در نیم شب
بر در خانهٔ پیر خود آمد و آواز داد خدمت شیخ جهانبخش قدس سره نیز که بجا
وظیفه و اوراد شب بیدار بودند بیرون آمد و سر خود را بر پای پیر نهاد
و عرض کرد که یا پیر دستگیر درین وقت مرا دست بر نفس نفیس حضرت بوقوف آمد
و آنچه در باب بنده از زبان مبارک خواهد بر آمد همان قرار خواهد یافت
حضرت مخدوم شیخ جهانبخش فرمود که متصرف اینجا یار و کونین باشی و تصرف
همه جهان و اهتمام آنها بتو نصیب کردم اندرین اثنا شیخ داوود سقوط کرد
و بدل مخطور گشت که پیر در باب من بسیار مهربانی کردند لیکن اثر آن بر نمط
ظاهر نیست حضرت مخدوم شیخ جهانبخش از خطرهٔ اش عالم بوده فرمودند
که ای داوود بالا ببین بمجرد آنکه شیخ داوود سر بالا کرد دید که ملائکه
آمده باواز بلند میگویند که ایداوود وصل الی الله تعالی پس اینان سر خود را
در زیر قدم حضرت مخدوم شیخ جهانبخش نهاد و قدمش را بر گردن خود نهاد در
انکسار و تذلل نمود و بحکم اجازهٔ پیر خود در شیر گره که از متعلقات بجاپور است
آمده سکونت گرفت و خلق را جانب حق دعوت کرد و قبولی عظیم یافت

اکثر از طوائف دزدان و قطاع طریق که پیش وی می آمدند توبه از معاصی میکردند
و بسیاری از ایشان خان و مان ترک کرده بحق مشغول گشتند و اکثر از اهل
دنیا که در مجلس او آمدی از لباس و اسباب دنیا بیرون می آمدند و خدمت
خانقاه او را التزام میکردند قریب یک لک از وی و از وسط خانقاه خلفاء
او شرف انابت سلسلهٔ قادریه مشرف شدند از او وی قدس سره نقلست
وقتی که شیخ داوود در شیر گره در خطر شد در دل خود گذرانید که اینها فرزندان
العالم شیخ بهاء الدین ذکریا و از آن طرف قطب العالم شیخ فرید گنج شکر در میان
این بزرگان چگونه خواهم ماند در جوابش حضرت مخدوم شیخ جهانبخش قدس
سره فرمودند که ای داوود از آن طرف شیخ فرید و از این طرف شیخ بهاء الدین
در میان حضرت میران غوث الثقلین که متصرف کل است همان خواهد بود
بر و در کار خود مشغول باش آورده اند وقتی روز پنجشنبه که ابتدای شب جمعه
شیخ العالم شیخ داوود بمراقبه بوده دیدند که سرور انبیا محمد مصطفی صلی الله
علیه و آله و سلم بجمیع انبیا و شهدا و صلحا در خانقاه شیخ فرود رسیدند
اندرین شیخ داوود مخطور گشت که این ولی را عجب مرتبه است که سرور
انبیا علیه السلام در اینجا آمده اند چون باشد که از اینجا هم او بزنت گرفته

بعد از آنکه مخطوط شده در این اثنا حضرت مخدوم شیخ جهانبخش در آنجا هرچند
رسیده وی را دست بازپس کرده برببست و تبسمی نمود و شیخ داوود دید
میکرد تا آنکه بر یاد شش لیسیم حضرت بشیر نذیر رسیدند و فرمودند با شیخ
جهانبخش را که بگویند چرا چندان نه بخشی که از این حظوظ است محفوظ ماند بابه
که چندان توجه فرموده حضرت جهانبخش بخشیدند که از حد تقریر و تحریر خارج است
و دست وی را گرفته پیش حضرت بشیر نذیر حوالت کرده از آنحضرت و اصحاب
عظام و اولیای کرام حضرت غوث اعظم و جمیع لشکریان هم شیخ داوود
بحسب امر توجه فرمودند و عنایات کردند از عجائب و غرائب بعضی حضرت
داوود قدس سره آنست که مریدی از دیار دکن برادر سر آنحضرت
در آنجا رسید از یک قسم دوده نا پخته کلس طلا روضه بتبرک او ساخت
کن بنده بر سر روضه میگذارند بعد از آنکه کلس در حال بجانب بغداد سر
نگون شده می ماند تا حال مردم خود دیده و تجربه کرده اند خوارق عادتش
از حد حصر خارج اند در مکتوب عاشق لاابالی شیخ ابوالمعالی برادرزاده
شیخ داوود قدس سرهما بر هر نوع مرقوم است و وفات عمده خلق و قدوه
علیه صاحب الکرام و الجود خلیل داوود شیخ الشیوخ العالم شیخ داوود قدس

سره در سنه اثنی و ثمانین و تسعمائه و فقرا و در حاشیه که بیت بزار و جز آن ست
قتل [illegible] از شیخ المشایخ سلطان الاولیا قطب العالم شیخ موسی [illegible]
قدس سره که گذاردن ترزعت حضرت مخدوم الاعوان شیخ جهانبخش
قدس سره بعد نصف از شب بود و خواب شب حضرتش اکثر بر بوریا بر روی
بفور واقع شده و اکثر اوقات قیام شب وی از برای ورد نماز تهجد
دیگر شب بود و گذاردن نماز شب و جلوس او اندرون خانه بود مگر در
صحن خانه بود اگرچه هوای زمستان بغایت مفرط بودی و بعد از [illegible]
در خواندن و ابتهال و تضرع و تذلل شدی بعد تسبیح از بزرگ دانه که در
دست حضرتش بودی آنرا یکبار بسما الهی میکرد و بعد پس از آن [illegible]
قبله گاهی مراقب گشتی وقتی در گریه شدی و گاهی سوی آسمان نظر
کردی و دم های سرد بر آوردی و وقتی میفرمودی که سبحان الله
این چه جلوه کریمانست که برین آسمان می شود وقتی میفرمود که شب
بر آسمان بساط سلطنت غریب جلوه می شود گویا که جلوس شاهانه بود
و سرما که در عین الطاف افراط بود قبا یا جامه جهت رفع سرما که مستوفی
موسم سرما می باشد در بر او نبودی و در روز زمستان [illegible] مردم

بر وجه یاد لوی میکردند و از حضرتش عرق میرفت در شبهای زمستان قیام
حضرتش نماز برای تهجد در یک پیراهن باریک بود و ملال بر حضرتش کم لاحق
شدی با وجود آنکه حضرتش اندکی حبسه بود و اگر در ملازمت حضرت موجی
می‌شد که اگر اندکی استراحت نمایند باز بقیام مشغول شوند میفرمودند که
با باشما درین باب مرا مزاحم نباشید که ذوق ما درین است از زاویه
قدس سره نقل است وقتی حضرتش بر سر سفره نشسته تناول طعام میکرد
سائلی از بیرون خانه آمده آواز داد شیخ فرمود نام این سائل معلوم
کنید پرسیده آمده عرض کردند که بهاء الدین نام دارد از طعام جزوی
بوی فرستادند و فرمودند که بوی بگوئید که پی ملاقات ما جای نرود چون
آنحضرت بیرون آمدند آن فقیر را بحضور خود طلبیدند وظیفه بوی مقرر
فرمودند و تعلیم فرزندان و بنابر صغیر بوی مفوض نمودند و وقت تناول
طعام از پیش خود نیز بوی هر روز میفرستادند روزی یکی از خادمان
بخدمت عرض نمود که سبب چندین التفات باین سائل بیگانه از چه
راه گذر است آنحضرت فرمودند که وی بخدمت خوب کار خواهد آمد آخر آن
شد که حضرت شیخ بعد از مدت دو سه ماه از عالم فانی سوی عالم باقی

رحلت نمود و آن درویش بسعادت جاروب دادن آستانه متبرکه و بمنصب
مجاورت مشرف شد از زاویه قدس سره نقل است که وقتی آن درویش
بمبلغ جزوی محتاج بود و از جای بهم نمیرسید حضرت شیخ او را در
خواب فرمود که ما یحتاج خود را از زیر غلاف قبر ما خواهی یافت چون بیدار شد
ببینه از جانب غلاف قبر که مامور بود بعافیت همچنین هر مرتبه که وی محتاج بجزوی
از مبلغ می‌شد قدر ما یحتاج خود را بی زیادتی و نقصان از همانجای می‌یافت
از قطب الوقت غوث دوران سلطان الشهدا ابو المحاسن شیخ موسی شهید
قدس سره نقل است که وقتی والدم میفرمود که روزی بخدمت جد خود حضرت
مخدوم ثانی نشسته بودم که خواهر حضرت مخدوم ثانی را رقتی دست داد در
گریه شد حضرتش سبب آن از وی پرسید وی پاره از کثرت و انبوه
عیال و خورد سالی فرزندان و غربت و یاد اظهار نموده دیدم که آنحضرت را
حالتی غریب ظاهر شد فرمود خاتم مجوزی که از خدا خواسته تا انقضای عالم
از اولاد ما در هر زمانه یکی در وجود خواهد آمد که مقتدای این خاندان سلسله
علیه این قادریه خواهد بود بجانب والدم حضرت جهان بخش اشارت کرده
فرمود که همین است که همین خورد یکی مقتدای عالم ظاهر و باطن خانواده ما خواهد بود

واز خاص وعام استفاده فی هر وطن خواهند یافت همچنا لیکن بعد وفات حضرت
مخدوم ثانی بندگی شیخ جهان بخش بمقتضای استعداد ذاتی وبموجب نفس
نفیس جدحق آثار ترقی ورشد وقبول مشاهده نموده ودر تربیت خاندان
قادریه علیه باوجود صغر سن ووجود برادران وخویشان بزرگ آنچه حق آن
باشد ادا نموده وکوشش نمود سلسلهٔ سنیهٔ حضرت غوثیه در آفاق رواج
از همه فائق گشت وباوجودیکه دیار ملتان وپنجاب وهند در آنوقت
محط رجال اکابر ومشائخ طریقت بود از همه گوی بزرگی وسبقت ربود
وباوجود تصرف باطنی وتربیت طریقه در مرتبهٔ ظاهر نیز بادشاه عصر در
خدمتش برای ملاقات می آمدند وانواع تعظیم وتبجیل واحترام بتقدیم
رسانیدند چنانچه بالا ذکر بادشاه همایون کرده شد واز اسباب
دنیا هرچه کسی گوید زیاده بود لیکن باوجود وسائل ووسائل ظاهر
باطن برزخارف دنیا التفات نمی نمود وهمگین همت وجملگی نیت بر فراغ
قلب وقطع باطنی از تعلقات ورسوم وعبادات معروف داشتی وفی نموده
وقسم یاد میکردند که هرگز ما هوس در طلب زیاده وشوق بر تردد تحصیل اسباب
غنا وثروت دنیا نمانده است اگر توجه قلب بوده هم بجانب فقر ومحبت

آن بوده
اگر خدمت نفس بوده هم دران خیال بود در آنوقت حضرت مخدوم شیخ جان بخش
قدس سره را بی تعلق وبی تعینی دست داده بود که اکثر نشست ایشان بر
بوریا واقع می شد باوجود اسباب بسط وفرش واگر در آنوقت از حکام
وسلاطین کسی بخدمت می آمدی هرگز تغیر بساط ملتفت نمیشد چنانکه در بجای آن
بوریا نشسته می ماندند ووی نیز در همانجا آمده ملازمت میکرد ووی نشست
ودر ایام اواخر در تلبیس لباس فاخر که عادت مالوف حضرتش بود هرگز با آن جنید
بعد از هر قسم جامه که حاضر می بود بیع می پوشیدند کلاهی در یک چادر در پیچیده
خود می بستند وچادر دوم در بر ویک پتکه خورد از همان قسم پارچه بر سر
می بست بلکه کاهی کلاهی بر سر داشت وحکام وابناء دنیا هر کس که در آن حالت
بخدمتش می آمدند هرگز لباس تغیر نمیکردند در همان لباس نشسته میماندند وقتی
حضرتش برای قیام وظیفه نماز شب برخواسته بود وجامهای خشن سفید
پوشیده بود ودستار نیز منجت پی لکانی بر سر خود بسته که خواجه جان
نام که از وزرای عالی وقت بود صباحی رسیده آمد عرض کرد که حضرت بادشاه
جهت ملاقات حضرتش تشریف می آرند ووی از برای جلوس وی آن وقت
جا را بر پشت داده وجامهای لطیف برای پوشیدن در خدمتش آورده

فرمود که اگر از برای صحبت پادشاه مجازی جامهای که برای عبادت معبود حقیقی
ملبوس شده است تغیر نتوان کرد در همان لباس بپادشاه ملاقات شد و
میفرمودند که مرا حیرت آید از جماعه که برای خلق کاری بکنند تا ایشان نزد وی ازو
اعتباری بود با خلق چه کار است کار بخدا است و میفرمودند که مرا ابتدای ارزه
سالکی که آغاز ادراک است و شعور است درد و طلب این راه و شوق تو
بود عمری در این فکر و ذکر گذرانیده میشد میفرمودند که چند ان چیز از غرائب
احوال در مشغولی و مجاهده معائنه افتاده است که اظهار آن منافی ستر
و اخفای لازمه حال نقد است میفرمودند که میدانید که مشاهده کدام است
حق را در مظاهر گوئیه چنان بیند که صورة را در آئینه بشرطی که آئینه از
میان برخیزد و همان صورت ماند میفرمودند که هرچند تصور کنم که غیر حق صورت
امکان داشته باشد نزد ما صورة نه بندد و اکثر ازین دوهرا بزبان مبارک
دوهرا سبهی ترور دیلی هر پل هت جیاه ؛ پوتهی لکه الکه کی ایکس ماه
دوهرا سبه کهته ایکی سجنا سولی سیج نکوئی ؛ بهاکه تنها کی ای سکهی جس
کهت پرکهت هوئی میفرمودند که از برای کار کردن و عمل بدان آورده
ظاهر شریعت است باید که سالک اعمال ظاهر بر شریعت نماید اما وصول

بحق کار باطن است و آن بگفت و شنود راست نمی آید و میفرمودند الا اشتغال
بالصوم والصلوة النوافل امور حسن و شان الطالبین شان آخر و آن
این است ایکه بی بیند خدا در خلا و ملا میفرمودند که فائده در اظهار اسرار
کدام است غیر از هتک حرمت شریعت میفرمودند حقیقت این سخن که فقها
میگویند الغنا ینبت النفاق بیچ معلوم نمیشود نفاق سماع چه مناسبت
دارد از آنجا که از هستی خود خبر ندارند نفاق سماع چه معنی دارند مگر
اگر این در حق طائفه مخصوص باشد آخر وقت نسبت بی تعلقی و بی تعینی ایشان
بجای رسیده بود که هرگز غم دنیا ایشان نمیگذشت و از هرچه در طعام آتش نمی
آوردند میخوردند و میفرمودند که مقصود از خوردن سد جوع است و دفع خطره
نفس و آن از هر قسم که باشد بشود است و حق سبحانه تعالی در نظر حضرت ایشان
تاثیری نهاده بود که اگر کسی را بنظر محبت و قبول می ساختند در هر مرتبه
که ممکن بود قبول و امتیازی می یافت و این معنی بسیار تجربه کرده شده است
و حضرت غوث دوران ابی المحاسن فیض الله فیض بخش شیخ نور الله شهید
قدس الله سره میفرمودند که این غریب بوامیدواری تمام است که برای
محبت فرزندی و مهر پدری که طبعی انسانست بنظر خاص و عین عنایت

این حقیر را اختصاص میفرمودند و در اکثر وقت میفرمودند که بابا مرا با تو را
نسبت ابوت یک نسبت محبت و عنایت دیگر است و این زمان که اوان
منعقد پیری و ایام رحلت از ین عالم فانی بود چندان معنی فنا و نیستی
بر حال ایشان غالب بود که هیچ چیز از طعام و لباس و موافقت و ستایش
و صحبت و مخالطه تعلقی که جهت شوق و رغبت باشد نبود و اگر از برای
حفظ صحت ... علاجی به باشیه کرد ملتفت نمی شدند میفرمودند که کدام
خیر از دست ما می آید که خود را پیروریم و چندان نفی خوف و خشیه غلبه
داشت که کم وقتی از ین فارغ و خوشحال می بودند و اکثر بی اختیار از زبان
ایشان بر آمدی که آخوند نیندانم تا آخر کار چه معامله پیش آید و میفرمودند
در نفس خود یک چیز نمی بینم که آنرا دست آویز خود سازیم و در دم که پیش خدا
کار خواهد آمد و در گریه می شدند و میفرمودند که هرگاه که تفکر بر کبریای ذات
حق می افتد همه طاعات و معرفت و طامات بر باد میرود خداوند که عاقبت
تا دم آخر چه طور گذارد و بسیار از بیم ترسان و لرزان می بودند تا آنکه
قریب ایام رحلت این نسبت بنهایت کرده بود و اکثر از عالم سخنان و غیبت
بفقیر میفرمودند نقل است که حضرت غوث الانام ابی المحاسن قدس الله

شیخ موسی شهید قدس سره میفرمودند که در هنگام مرض اخیر این فقیر عجیب
بوقتی امور از ملازمتش در ربود هر چند میفرمودند و تمام فقیری بودند که
دیر اطلبید تا در مرض او حاضر باشد برادر کلان ما سید عبد الله در تمام
که حاضر بود بر ین راضی نشد و بطاقت جبل آنرا میکند راینده آخوان شه
که از ان معنی چیزی بجانب فقیر نوشتند و بملازمتش رسیدم از بس که ضعف
بر حال ایشان غالب بود آنرا فقیر دیده بی قرار به و گریه در داشت وا تا از
که بحال با هلاکت رسید در ینوقت جانب بنده فرمود لب سینه پاکیزه خود ...
خود در هم گریه شد و حاضران نیز از بس که بحالت غریب روی داد
پس از ان فرمودند مرا با تو سخنیست که در وقت خلوة بتو مذکور
خواهد شد و از انوقت که تیز بود تا نیم شب طرف روی مبارک ایشان
سید بیدم و سبب گریه از خود میرفتم و والدم نیز که سر در پیش انداخته مراقب بود
که این حال و اضطراب من بخدمت ایشان عرض کرد فرمودند که بابا خاطر جمع دار
که نسبت روزهای دیگر امروز حالت خوبست و اندک در همین جا پیش من تکیه
کن مبادا بسبب بیداری شبها که وقت راه که نور کرده در یک شبانه
روز امده بتو چیزی لاحق شود که موجب تفرقه خاطر ما خواهد بود و ساده

کریش داشتند بدست خود پیش بنده نهاده فرمودند که اندکی خواب کرده باشیم
فرمودند عجب نگاه داشت خاطر ایشان اندکی سر خود را بر او نهاده ماندم
قلق و اضطرابی که داشتم مرا بر آن نگذاشت برخواستم و بر همان حال بیدار بودی
وایشان را در آنوقت حالتی دست داده بود که گاهی یک پاس و وقتی دو پاس
نشسته سر در پیش انداخته مراقب می بودند و مردم خیال میکردند که غشی
برایشان غالب است یک شبی ایشان را در همان ایام از اول شب فرو رفتگی
شده تا سه پاس شب از ینعالم شعوری و آگاهی نبود چون آخر شب
افاقتی دست داد با ینعالم باز آمدند فقیر عرض کرد که اگر حضرت گاهی بانیم دم
در سخن آیند باعث تسلی خاطر حاضران خواهد بود فرمود بابا مدتها بود
که مرا یک آرزوی و مقصودی در پیش بود و حالا بدین مقصود خود رسیده ام
و حالا هرگاه فرو میروم بآرزوی خود میرسم و چون شما مرا در سخن می آرید
در آن حالت [illegible] میشود این مرا خوش نمی آید بگذارید تا در همان خیال
خود باشیم والدم خواهر او و خواهران از بنات و اهل عیال خود را پیش
از فوت دو روز طلبیدند و بجانب هر یک نگاه فرمودند و هر کدام اندکی
پیش هم زمانی نیز کردند پس از آن فرمودند که بروید که شما را بخدا سپردم

شما هم مرا بخدا سپارید روزی که حضرت جهان بخش قدس سره فوت خواهند شد
شیخ ابوالحسن شیخ موسی شهید قدس سره میفرمایند که از اول شب
روز تا آخر شب دست خود را بدست من مانده بودند و گاهی بجانب نگاه
میفرمودند و دمهای سردی آوردند چون صبح روز شد بعد یکنیم ساعت
فرمودند آب وضو بیارید آوردند وضو تجدید خود را دراز کشیدند و دست
دست خود را بدستهای من گذاشتند و در آنوقت من همیشه نظر خود را بجمال
ایشان میداشتم و دائم بمطالعه جمال با کمال وی بودم تا آنکه نظر شد در خاطرم
گذشت که بجای نوشته دیده ام که چون دوستی از دوستان حق از
عالم فانی سوی عالم باقی میرود در وقت رحلت رنگ رخسار او سپید
شود تا هنوز هیچ اثر آن برایشان ظاهر نشده چه باشد دیدم که همانوقت
گونه روی ایشان راست که بسبب امتداد مرض بر همان کشیده بود و برآمده
رنگ حمره غالب شدن گرفت و حمره بجائی رسید که اگر کسی خیال کند گونه
روی مبارکش بر یک قطعه شمع می ماند توانند بود تا آنوقت زبانش
بگفتن کلا الله مطابق بود نفس موافق دل و نفس بوجهی شده تمام
میکرد که بی تحاشا معلوم میشد که در ناطق بکلا الله است و از اول شب

نسل نهم
شیخ موسی پاک شهید

تا آخر دم بیاض جلوس فقیر متقابل روی ایشان بود و غیر از نماز فرض در وقت
آن قیام بجای نمی‌آوردند و آنهم در بعضی جا نمی‌شد هنوز بیاض نماز مغرب باقی بود که پا
دراز کشیده و با آواز بلند گفتند الله و از عالم برفتند قدس الله تعالی ارواحهم کان ذلک
لیلة الاحد تاریخ عشر ذی قعده سنه ثمان و سبعین و تسعمائة قدس سره و اسلافه

فصل نهم در ذکر سلطان المحققین عمدة الکاملین اسوة الواصلین قطب العالم
شیخ المشائخ والاولیاء سلطان الشهدا غوث الدنیا والدین نور الله مرقده
والمسلمین ابوالحسن شیخ موسی شهید قدس سره بن شیخ حامد جهان بخش
بن شیخ عبدالرزاق بن شیخ عبدالقادر ثانی بن شیخ محمد غوث
الجیلانی الاچی قدس الله تعالی اسرارهم و اسرار اولادهم صاحب سجاده
راستین و خلیفه مطلق بالیقین قائم مقام منتخب تا شب سب طریقت
جانشین مسند ولایت جلیس کنوز هدایت در حین حیات والد ماجد خود
حضرتش بودند نقل است از حضرت فخر الولایت فخر المشائخ غوث
الاعظم ابی احمد شیخ حامد گنج بخش قدس سره بن الشیخ موسی شهید قدس سره
که روزی والدم حضرت پاک شهید میفرمودند که در آخر زمان در حضرت والد
ماجدم را مشغولی خاطر منحصر بود بفقیر و هشت ساله بودم که در سنه نوصد و

خود همراه کردند و از آن وقت در صغر و حضر از خود جدا نساختند و آن نیز
در سبب گذشتن ایام جوانی عارض شده بود در آخر عمر باعث
دیگری ودفع کلفت ضعف و پیری معین فقیر بود و شب و روز در کنار رحمت
وجوار عنایت ایشان تربیت می‌یافتم و همدران ایام طفولیت سخنان
اینجا لغو را در جای مار یخته تربیت بجای ضمیمه شفقت ظاهر می‌خواستند و سخن
نیز مقتضی جبلت دارد و دیوانه از کلمات بود اگرچه نیک خوش شنیدم
خود را فراموش میکردم چون آگاهان اعاده آن افاده مینمودم بعضی از
سخنان با خصوصیات تصور در خزانه خیال نمانده و صحبت خالی از غرض
نیت گاهی مقتضای تقلید مقدمات کسبی و بعد تحقیق آن دغدغه و شبهه
در میان آورده بحث میفرمودند که ما را هم ازین نوع شبهات و شکوک
در ابتدا اولی بسیار بود اکنون الحمد لله تعالی رفته رفته برطرف شده گاه گاهی
وجدان یقین نماید ولیکن دائم درین کار باشید و در معتقدات توقف کنید
نقل است که حضرت سلطان الشهدا ابی الحقیق شیخ موسی شهید قدس
سره میفرمودند که غریب ترتیب از آنحضرت جهان بخش فقیر سالان اکثر فقیر
دولت مراجعت کرده مدتی در آن وقت ده ساله خواب دیده بود نذر

نماز تهجد در وقت مشغولی باوراد مرا پیش خود می نشاندند و ترغیب اینچنین می نمودند
پس از ان وظائف را بخط خود نوشته دادند و در وقت مشغولی باوراد خود
مرا نیز می فرمودند که تو هم این وظائف را پیش ما خوانده باشی بعده شغل ذکر جهر
تعلیم کردند این سلسله علیه حضرت قادریه مرا نیز از فرزندان
در حضور خود فقیر را مشغولی میکردند و مرا نیز از اوان طفولیت یک نسبت
الفت و بندگی در خدمت ایشان بود که اگر نشستن بود در خدمت ایشان
بود و اگر نماز بود بعد از نماز پیش میکرد ازدم و هیچ وقتی از خدمت خود را جدا
روا نمیداشتیم و چون بخواب میرفتند وقت استراحت من در خانه و اول
چون وقت خواب ایشان بود در وقت خواب رفتن حضرتش بر وجه
یاد در خدمتش میکردم پایهای مبارکش را می مالیدم و تا بخواب رفتن خدمت
میکردم وقتی نیم شب و گاهی آخر شب در شبها که زمستان می آمدم باد
بر وجه میفرمودم و اگر از خواب بیدار می شدند میفرمودند که برو تو هم
خواب بکن و کسی را بهمراه میکردند و قسم خود میدادند و درین باب اهتمام
می فرمودند و من نیز بحسب فرمودهٔ ایشان اندک خود را دراز کشیدم باز
نشستم گاهی تلاوة قرآن میکردم و وقتی ذکر میگفتم بهمین هم شب را

میگذرانیدم و اکثر طعام خوردن من در خدمتش بود و اگر طعام خوردن من با ایشان
میکردم حضرت والدم می فرمودند که اندک بنفس را هم آسایش بده و نخور
وقت ریاضت در پیش است اگرچه ذوق من در آن اوان در کم خوردن و بیدار
و کم خفتن بود لیکن چنان میکردم که میفرمودند و بیقین می انستم که فایده
من درین مقدار است و بعضی اسماء الهی و دعوات که در وقت سالکی
مرا فرموده اند تا هنوز که عمر من به پنجاه و دو سال رسیده باشد که وقت خواب
بود که ورد آن از من فوت شده باشد الحمد لله علی ذلک تا نیز تربیت
و شفقت ایشان چنان قوت بهم رسید که اکثر شب بقیام من بردم و
روزهای صائم بودم حق سبحانه و تعالی در وجه عنایت حضرت ایشان
اثری و خاصیتی نهاده بود که گرهرچند کسی در مرتبه استعداد و قوت
دور تر افتاده بودی بتوجه و تربیت حضرت والدم زودتر از قوه
بفعل درآمدی و مرا بجهت توجه و عنایت ایشان است و حضرت
ایشان را جمیع حقوق از ابواب تربیت و تعلیم و ارشاد بر ذمه این
ثابت است و اوراد و وظائف و ادعیه و اسماء الهی و دعوات آن
اذکار جهر و اشتغال باطن از ابتدای حال هفت مرتبه بمرتبه میفرمودند

وبحسب استعداد او تا قراء المعنی و جاوز میفرمودند و بحضور جمع مشغول شدی کردند
واکثر اوقات از نفس نفیس حضرتش برآمد که انشاءالله تعالی زود دراز دستان
حق نحوی میفرمودند که تو یک قطره از عالم ظاهری بخوانی تا رائب شده است

بعد ازان از انشاءالله تعالی چنان ابواب برکت و سعادت بر تو گشایند که اکثر علوم
بی تکلف تحصیل نماید هر چند تحصیل علم با پیش استاد تا بحث مرفوعات
از کتاب کافیه نحو بود لیکن از برکت نفس پاک ایشان چنین اثر در آورد
که در معقول تا علوم از احادیث و فقه و تصوف یک مهارتی دست داد
الحمدلله که اکثر کتب از معقول عبوری واقع شد و غریب تر آنکه با وجه
احاطه اوقات با اوراد و وظائف هر چند از ضروریات وقت میدانستم
اکثر از شب و روز بحظ رکیک جمع جابها کی می نوشتم و تقسیم آن در کتاب
از ضروریات وقت میدانستم و مطالعه آن جمله وا فرمی بردم و چون شب بیدار
بیدار می بودم در انتهای بیداری در غم شب والدم و والده ماجده سخنها
فریاد میزدند که بابا این چه میکنی و والده ماجده محسن سخنها فریاد میزدند
بر خاسته می آمد تا مرا بخواب رفتن زجر کند فی الحال خود را دراز
کشیدم تا دروغ واقع نشود و میگفتم که خفته ام چه میفرمایند باز

تعلم سبق

تعلیم و تربیت

خواستم و می نشستم و مشغول میشدم و اگر خواب بر ما غلبه میکرد برخاسته
کره در کره می داشتم در چشمها می انداختم و بهر جانب خانه میرفتم تا خواب
از من برود و تا هنوز لذت آن اشجار و اوقات در کام وقت من هست

بیت بر نیم شب زفغانها که کرده ام بدرش اگر بگوش ملکان رسد عجب نیست

تا الان بفضل نامتناهی وما توفیقی الا بالله و عمر در دنبال جمع
این هوس می بردم و کار این راه میکردم لیکن همین وسیله که شرط
این راه است بی او کارم بسر او نمی نشست و بارها از بشارات
وابتغوا الیه الوسیلة می شنیدم و در طلب وسیله میدویدم
که کاهی این نامراد را بهر دولت سرافراز و اگر جانب استعداد
خود میدیدم خود را قابل این نعمت نمی یافتم تا آخر صدق نیت کار
کرد و شیوه اخلاص با ز براورد بر شال و بر ته رسید حدیث
لا یحتسب بعد از مشاهده استیلاء سلطنت محبت و داد در استعداد
و قهرمان عقیده فرمودند که گفتی که از حضرت پیر دستگیر دست به بیعت
بار رسیده است بتولی و با برسانم دست ارادت بدست تو ز اوائل
و در پایه ید الله فوق ایدیهم دست انداز به کردم و تو بود به آنکه

والد میر بیعت

برچه کنند هم درینجا دست بدست یابند و دستور ببر شریعت است و نیز
دستور شریعت انگشت اول دست بوده و تحقق شریعت زن تا بعد از ان
بدرجه قصوری حقیقت برسد و بدانکه درین سلسله اول از آداب شریعت
بیر رسد اگر [illegible] شریعت خطره شکایت کرده و صدق شکر کند معذور نیست
فخذ ما آتیتک وکن من الشاکرین بعد از ان خرقه خاص مبارک
وجای نماز و تسبیح خود و انگشتری که در انامل کامل داشتند و اسناد
و اجازت اوقات لنگر و چتر که حضرت غوث الثقلین و وظائف که باشد
متعین کرده بودند همه را باین سرو سامان عنایت فرمود این ستاره
بود که سر تا پای مرا در گرفت اگر چه سر بی نوا از حلیه اصلاح عاطل و از
لباس تقوی عاری باشم ستار العیوب در دنیا و آخرت کند
مراد در عفو و مغفرت بپوشید عنایات دیگر آنکه بی سابقه طلب و توقع
اجازت جمیع اوراد و دعوات و اذکار و اشغال و اعمال این سلسله
سنیه و خانواده علیه قادریه تصریحاً و کنایت عنایت کرد و بنوشت
بکرد و برنیابت [illegible] کن و این نعمت بهر که خواهد اظهار کن
امر من له الولایه این کار سرانجام نمی نمودم حضرت مخدوم الاولیا

قطب الع

قطب العالم شیخ حامد جهانبخش قدس سره در حالت حیات خود چنانچه مذکور شد
امر خلافت و سجاده نشینی را باین شریف و ولد لطیف و خلف رشید خود سپرد
اعنی سیدی و سندی و شیخی مشکات مصباح الاحدیة
مرآت جمال الحقیقة المحمدیة السید الازهر و السر
الاقدس الاطهر غوث العالم الوصی البهی جمال الدین
ابو الحسن شیخ موسی شهید قدس سره بن شیخ حامد
بن شیخ عبد الرزاق بن شیخ عبد القادر ثانی بن شیخ محمد غوث بن شیخ
شمس الدین بن شاه میر بن شیخ علی بن شیخ مسعود بن شیخ احمد بن شیخ
صفی الدین عبد السلام بن شیخ عبد الوهاب بن شیخ الاسلام والمسلمین
غوث السموات والارضین شیخ محی الدین ابو محمد سید عبد القادر الحسنی
الحسینی الجیلانی رضوان الله تعالی علیهم اجمعین جمیع لوازم و توابع
این امر شریف از اشغال باطن و اوضاع ظاهر باین ستاره تفویض نمود
از جهت محبت و رضای که حضرت مخدوم باین بیچاره داشت و قابلیت و استحقاق
که در جوهر نفس [illegible] از جهت مزید اذن با دولت آنحضرت علیه
قادریه درین باب یافت و حضرت جهانبخش هم از تفویض و تلقین در اندک

مدة رحلت فرمود و کان وفاته قدس سره تاسع عشر من ذی قعده سنه ثمان
وسبعین وتسعمائه و روضه عالی در شهر اچه بر مزار است تبرک اجداد خود و بسیار
فرمود که سال تاریخ تحقیق حصول ازین ابیات است رباعی مجدی جهان انسان
کننده بی شبهه پایان چون رسانید آنکه صد بسر و کرسال تاریخش بفرمود بعد تالی
زجهد شیخ حامد قدس الله تعالی سره و اسرار هم شیخ الاسلام خلیفه مطلق شیخ
حبیب الحق قدس سره گوید که حضرت سلطان المشائخ غوث العالم قطب الدین
والدنیا اوتاد الاسلام والمسلمین سلطان الاتقیا فی السماء والارضین سید محی
الحق الدین ابوالحسن سید ابی الفرید شیخ موسی شهید قدس سره که در خلق و خلق
وارث حضرت نبوی است صلی الله تعالی علیه وسلم و در زمان خود صاحب سجاده
راستین سلسله علیه قادریه اند و آنحضرت غوث الثقلین را بود و الی نسبت طینی
نسبتی بود که اهل خصوص را باشد بارها بشرف رویت آنحضرت و حضرت علم
پناه مشرف شده و بحضرت مخدوم ثانی بطریق کشف قبر ملاقات کرده و شرف
صحبت وی مشرف گشته و آنحضرت در شجاعت و سخاوت و علم و حلم از
مرتضویه اند و در حسن سیرة و صورة نقاوة ائمه اثنا عشر صوری و آنت که
حدیث کانت فی عینی موسی ملاحة فرزند آن حبه را مصداق بوده است و سیر

کام

برآینه وانک لعلی خلق عظیم را مصداق نور الله مرقده و منور
اولاده ادام الله تعالی اللهم صل علی محمد و آله نقل است از شیخ الشیوخ سادات
شیخ حامد گنج بخش بن این نعمت عظمی عطا فرمودند و گفتند که برو و بر نیابت
من کار رجای کن و این راهبر که خواهد برسان و اظهار کردات حبیب الرحمن
به اولادیه این کار را میکردم و هر که برای انتساب سلسله علیه می آمد از
جانب ایشان دست انابت نوبتی میدادم لیکن چون فرا خور آن
در خود استعدادی نمی یافتم زود تر دست انابت میگرفتم و نوبتی میدادم
و درین کار بودم تا نصیب من سعادتی دیگر و نعمتی عظیم تر از آن گرانقدر شد
آن صبر کردن نمی آرم اگرچه آن اسرار است سزاوار اسرار او کتمان
لیکن از شوق حکایت بزبان می آید بشنو که چون سعادت ازلی
بتحصیل این نعمت ابدی هدایت کرده دائم در اشتیاق آن بودم
که بشارتی از مطلوب و محبوب حقیقی حضرت بشیر نذیر م و از پیر دستگیر
خود غوث الثقلین رضی الله عنه یابم تسلی و اطمینان گرفته در سلوک طریق
مرید بستانم بلند است و این مطلب چه ارجمند ٭ نه وصال تو بهیات
بس عجب هوس است همین که نام تو ام بر زبان رود نه بس است این دائم

درین سواد روز و شب روزی می آوردم که شبها بیدار کرده
بارها از آن جمال بیابد که روزها بخواب بخیال آن گذرانیدی روز مهلی
بیایم رحم اگر تو وعده وصلم دهی به بیداری حرام باد بر سر خود اگر بخواب
و اگر بخواب نزنی جمال خود یکدم بروز حشر نخواهم که سر ز خواب برآرم
کاهی چون استعداد و استحقاق آن در خود نمی یافتم دست ناامیدی کرده
میداد تا آنکه وقتی که حجاب عمل و پندار طلب از پیش رفت فضل و کرم کار خود
کرد آن شکسته نواز غریب پرور صلی الله علیه وسلم این نامراد را شرف
جمال با کمال خود مشرف فرمود این نالائق را بدست خود نشانده و دست را
بدست مبارک خود ماند و کلمه طیب لا اله الا الله محمد رسول الله
و کلمه شهادت اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان
محمدا عبده و رسوله و استغفر الله ربی من کل
ذنب و اتوب الیه من الذنب الذی اعلم و من
الذنب الذی لا اعلم و انت علام الغیوب و لا
حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم دعاء قنوت و ایمان
مجمل و مفصل هر یکی سه مرتبه بر من تکرار و اعاده فرمود و حسب الامر نیز

زیارت رسول الله صلی الله [illegible] حبیبم

نیز بران اعاده نمود تا استغفار و تکرار این کلمات سه بار آن حبیب صلی الله
علیه وسلم دست مرا بر دست مبارک خود نگاه داشت پس از آن مرا دو
قلم و کاغذ عنایت کرد گویا که میگویند بنویس عظمت و جلال آنحضرت
بر ما غالب شده عرض کردم که یا رسول الله مرا چه یارای آنکه بحضور آنحضرت
بنویسم و کره بیکم میفرمایند تا آنکه بر تمام کاغذ نوشتم پس از آن بجمال
با کمال حضرت پیر دستگیر غوث الثقلین قطب الخافقین سید محی الدین
ابو محمد شیخ عبدالقادر الحسنی الحسینی الجیلی رح را در خواب مشرف شدم
و این نامراد را بر بیعت گرفتن و دست دادن بخلق اجازت و رخصت
فرمودند و بشیر والدم می آمدم و واقعات به عرض کردم و این استبصار
بکردند و میفرمودند که درباب تو آنچه از خدا خواسته ام امیدوارم
که بوجود آید و در آخرت ایام رحلت چند روز در خواب مرا دیدم
که آیه کریمه رب قد آتیتنی من الملک و علمتنی من
تاویل الاحادیث فاطر السموات و الارض الآیه
و دعا اعوذ بالله بکلمات الله التامات من شر کل شیطان
و هامة و من کل عین لامة میخوانده با بشری [illegible] از [illegible]

غوث الاعظم محی الدین را زیارت

نیز

کرام حضرت ایشان بعد ازین خواب با حضرت صفی در خدمت حضرت والد
ماجد خود حضرت جهان بخش عرض کرد جانب ایشان نگاه کرده فرمودند
سر در برآورده که با ما الحمد لله مامور شده خوانده باشد و از آنوقت
که حضرت ایشان از بقیات تربیت خاص خود سرشار کردند بخواب و
بیداری درخود آنحضرت یک رشد زیاتی مشاهده میکردند و هرچه در راه
سلوک میدیدند و مشاهدات واردی شدند در خدمت حضرت والد ماجد خود
عرض میرسانیدند نقل است از شیخین شیخ الاسلام شیخ حاجی گنج بخش
و شیخ عبد الحق قدس سرهما که حضرت ایشان میفرمودند که چون آفتاب
دین او دولت ماسوی ترب رحلت فرمود و اعنی حضرت جهان بخش
دنیا و ما فیها بر ما تاریک شد برادر بزرگ داشتم سید عبد القادر نام
از ما بچند سال بزرگ درین باب نزاعی و خلافی بظهور آورد و نسب کبر گرفت
دعوی خلافت و سجادگی فرمود قضیه را بدرگاه والی عهد مرافعت
نمود بعد از آن امیر والی عهد تفحصات و علما و کبرای منصفی تفتیش و تحقیق
حال شدند جانب حق بشهادت عدول طرف این فقیر ثبوت پیوست
و از خواب امور آنکه در آنوقت که اینجا غه تحقیق حال میکردند بر لازم

نزاع عم سجادگی

ذات و مجموعه اوراد و بعضی اشیاء دیگر از آن مخدوم جهان بخش که بیت
وی افتاده بود حاضر آورد و گفت که اینها از خدمت والد بمن رسیده
و این دلیل بر ثبوت مدعای خود است تو ای فقیر در جواب گفت که معلوم
نیست که این اشیاء از کجا بشما رسیده و چه نوع آمده بعده گفت
که اما هر یک از امرای و اهل تفتیش برین قرار یافت که قرآن را
بکشایم تا هر چه اشارت شود بر آن رویم چون قرآن را کشادند آیه
کریمه بر آمد که فخرج منها خائفا یترقب قال رب نجنی
من القوم الظالمین چون آیه کریمه مقوله حضرت موسی علی نبینا
و علیه الصلوة والسلام بود متضمن بمطلوب این فقیر است و حقیقت و
و تحقیق ظلم و بطلان بجانب شق ثانی باعث حیرت عام و موجب تیقین
خاص باشد بخدمت والی عهد لاز آل ملکه و لته معروض شد والی نیز
بعد تحقیق و تفتیش اینجا بحضور خود درین باب منشور و سجل عنایت
فرمود به مضمون تحقیق مشمول فرمان طریقت شعار کمال آثار کمال
الدین شیخ موسی برادر کلان مشار الیه نظام الدین شیخ عبد القادر
مدت عمر مزید سبب سجاده وغیره نزاع و مناقشه بود بعد از تحقیق

حکم فرمودیم که آنچه مدد معاش شخص و مقرر خواهد شد برادران از فواید
منا صفه متصرف خواهند گشت و لنگر سه حصه به برادر کلان و دو حصه برادر
خورد متعلق باشد و مقام اچه بشیخ موسی تعلق داشته باشد و شیخ عبد
القادر در حامد پور اقامت نماید و حکام و جاگیرداران و کروریان
و عاملان حال و استقبال و متصدیان مقرر دانسته مقام اچه را بهیچ [illegible]
احدی بتصرف شیخ موسی گذارند که آنجا متصرف و قابض بوده بطریق آبا
و اجداد کرام خود مشغول باشد و فارغ البال بدعای دولت انقام
قیام و اقدام نماید و احدی را در مقام مذکور دخل ندهد و رعایت
احوال و مراقبت آمال موصی الیه می آورده باشند حسب الحکم عمل نموده بتقدیم رسانند
و از فرموده در نگذرند بتاریخ بیست دویم شهر ربیع الاول سنه نهصد
و هشتاد و پنج تحریر یافت و از ایذای و جفای اچه تا بود که بر سر
این فقیر از این اخوان گرگ سیرتان نگذشته سبب کشف حال و
ابراز اخلاق اخوان بر اظهار آن مبادرت نمود الآن بتوفیق و
بفضل نامتناهی الهی جزای وافر و قسطی کامل از شکسته در خور این
انعام و اکرام از حضرت غریب نواز شکسته بروردگار احصا نتواند

ولاحمد

194

ولاحمد الله که این غریب فقیر را بلطف عام خود به وقت زحالتی مخصوص
گردانیده که حضور و جمعیت من موقوف اختلاط و صحبت خلق نمانده
و مدتهاست که با خود سری دارم هرچند که سری بود با خیال خود
جوشم اگرچه مالیخولیا باشد. آخر الامر [illegible] مراد بوجه صدق و صداد
و چون استشاره خلق کار بیسر آمد جز استخاره چاره نمانده بود از
حصول راحت و زوال وسواس که لازمه حال حرمان دنیاست دست
از همه کار شسته و چشم از عیال بسته نشستم تا بشن آید و کدام و بخت
ناگاه بحکم ما خاب من اناب الی الله و قد جاء من انهی الیه چاره کرد بیچارگان
و راهنمای آوارگان مرا بجانب خود طلبید و من ناکس را سلسله شوق
در دل افکنده بسوی خود کشید و من نامراد را یک نسبت بحبیب خود صلی
الله تعالی علیه و آله و اصحابه و سلم داد منبعی حاشا ان یکرم الراجی
مکارمه او یرجع الجار منه غیر محترم تا آنچه در خواب و خانه حضور
مبتلای جفای اخوان الزمان و در [illegible] این زمان
فقیر حقیر از اکرام و انعام از حضرت بشیر نذیر صلی الله علیه و آله و سلم
در واقعات بشارتها یافته ام اشاره نتواتر کرده امید دارم ظهور

بشیخ علم الحق
گرث دیلری
کاسپیت

تا که روا نوار مستقل اسرار و متضمن اظهار آن کرده ات والله تعالی اگرچه بگفته
نقصان ذاتی و قلت استعداد فطری نا امیدی گونه در حصول مطلوب و
وصول مقصد راه یابد لیکن دست امید بلند است و پایه یقین ارجمند که
چون در سفینه نوح نشسته ام بساحل نجات رسیده است و جمال مقصود دیده
چه هر یک درین کشتی نشست اگرچه طوفان طغیان کند بیقین از آن گرداب
طوفان و دوزخ در امان است اعتقاد من بر حسب قدمیست که مالک
رقاب اولیاست راه روی راه نتواند یافت که در خدمت او
قدم از سر نسازد و زیر پای او سر ننهد از وجود سرافراز
ایشان کسی که قدم بر قدم جد خود مصطفی صلی الله علیه وسلم بگذارد
ورود و سعادت آن سر است که پایمال او گردد دیگران قطب اند
او قطب الاقطاب و اگر ایشان سلاطین اند او سلطان السلاطین است
محی الدین که دین اسلام زنده کرده اند و ملت کفر را میرانیده زهی رتبه که
ایجاد دین از حی و قیوم است و احیا از وی غوث الثقلین آن
گوینده که انس و جن همه بوی پناه جویند و من بیکس هم بپناه او جسته ام
و بر درگاه او افتاده در راه عنایت او کس نیست و بغیر لطف او فریاد رسی نه

غزل
غوث اعظم دلیل راه یقین ⁂ بیقین رهبر اکابر دین ⁂ شیخ دارین
هادی الثقلین ⁂ زبده آل سید کونین ⁂ بادشاه ممالک قربت ⁂ +
ره نورد مسالک غربت ⁂ هست در جمله اولیا ممتاز ⁂ چون پیمبر در انبیا ممتاز ⁂
اولیا بنده اش از دل و جان ⁂ قدم او بگردن ایشان ⁂ وصف و تعریف او زمن
نه نکوست ⁂ خود کرامات او معرف اوست ⁂ منکه پرورده نوال ویم ⁂
عاجز از مدحت کمال ویم ⁂ هر دم غرق بحر جب تم ⁂ ای فدائی درش ز اول عمر
دردو عالم باوست امیدم ⁂ هست با وی امید جاویدم ⁂ امید دارم که اگر
از راه بیرون افتم او رهبری کند و اگر از پای درآیم او دستگیری
نماید بحکم بشارتها که او بمحبان خود داده است و سعادتهای دنیا و آخرت
آماده است و موعود است که قاضی الحاجات مرا سجل نوشته وا داده که در آن
نامها مریدان من تا قیامت ثبت افتاده همه را بمن بخشیده و قلم عفو بر جرایم
همه کشیده از نام من همه در نامه مریدان او مکتوب شده چرا نه خورم که کار
بر حسب مدعا مطلوب شده من نامراد مرید اویم قبول در دو سرا بدست
وی است خواهان اویم خواستن او مفوض بدوست ادب حقیقی از آنجاست
مرا کی آید و صلوة دایمی باین لب نیازمند نشاید لی لوی کردیم و بناه

بدرگاه او بردیم ولیکن چه دانم که چون این سعادت از ازل نصیب تربیت تا هم
خواهد بود درین زمان که از خود خبر نداشتم تا حس بر دل نهادم نوشتم
بیت ای عشق تو از روز گرفتار شدم که گرفتارم با تو ز روز ازل است
چنانچه نسبت او میکند و مرا در آن مقدور نه و گر نه عنایت او بخود
میخواند مرا بآن شعور نه بیت هنوز آدم ز هستی خبر نبود مرا که خدا عشق
تو از خویش سر ربود مرا لطف باطن او بود که ظاهر و باطن مرا محفوظ و محمود
بداشت که خود را نشناخته قطعه آنرا که رحمتش بدر لطف خویش خواند از چاه
برگشته شد روان سوی ره برده وآنرا که هم ز بیای در او رد قهر او از راه
راست ناقبتش سوی چاه برفته بدانکه از ابتدا او ذکر مخدوم الاولیا قطب
الاقطاب شیخ محمد غوث الی غایت ذکر سلطان الشهدا بندگی غوث الله
ابی الحسن شیخ موسی شهید قدس سره بجنسه که در جامع الاقوال والاسرار
حضرت شیخ موسی شهید ثبت کرده اند بهمان عبارت در قید تحریر درآمد

الحمد لله علی ذلک و قبل ازین که در ذکر حضرت ایشان و اولاد ایشان
الاخیر کتاب نوشته آید نیز برخی راویان صحیح از ناقلان اهل صدق
که استماع شنیدم در اول بر نقل هویدا خواهد شد بعد ثبت افتد انشاء الله

از شیخ علی بن عبدالحق دهلوی که والدم شیخ عبدالحق قدس سره را میفرمودند
که عزیزی بتوسل بجناب عالم پناه حضرت غوث اعظم می شتافتم ولیکن
بوسیله باز نمی یافتم بارها از بشارت غیبی اشارتی میشنیدم و در طلب
وسیلت که سبب تحصیل ازین فضیلت بعد دیدم کسی میخواستم که نسبت
طبعی را با مناسبت دینی ختم کرده باشم تا دست بوسی ایشان هم آخر صدق نیت
اثر کار کرد و شجره اخلاص من بار آورد بر سر من عیسی نفس ع زنده
کن نفس او مانده بود از آسمان معرفت نازل و باعث سرور او خود
اوایل موسی مقامی که جمال او باریست از شجره وحدت طالع و نوری از
جانب طور حقیقت لامع چنانچه در مدح آنحضرت شاه شهید قدس سره
گفته اند رباعی احسن خوبی که عالم بنده اوست یوسف روی که ماه شرمنده اوست
عیسی نفسی که جان و دل زنده اوست موسی لقائی که دوست خواهنده اوست
ایضا منه رباعی ای دیده بیا لقای منظور ببین آن جبهه و انجال آن
نور ببین در وادی ایمن محبت بگذر هم موسی و هم درخت و هم طور ببین

و حضرت سلطان الشهدا غوث العالم بندگی شیخ موسی پاک شهید
قدس سره راز را دیده جامع عاقل شامل انواع او کار و دعوت که از

آباء و اجداد کرام خود را و از اولاد ایشان تصنیف کرده اند با نظم و عدیم المثال
هیچ وردی باین متانت و رزانت و فصاحت و بلاغت و سریع الاثر و البرکت نیست
و جامعیت دیده نشده و از کلام کرامت انتظام حضرت غوث الثقلین رموز
کلامهای نقل کرده و تشریح نموده اند که موجب افزونی ذوق و شوق و ظهور
انوار و اسرار است طالب صادق اگر دست تمسک بآن زند البته بفضل الملک
جل لهٔ و کرم حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم و امداد حضرت غوث
الثقلین بمقصود دارین برسد نقل است از مفتی الانام شیخ الاعظم افقه
الفقهاء شیخ محمد بقا بن عبد الملک بن فرید الفاروقی [illegible] که از زبان [illegible]
شنیده ام که والی عهد چند دهات منسوب بملک نهاده تا باجابت نیت نموده بود
نزول آمدند چند روز در آنجا ماندند قصد کردند شب [illegible] و اهل الفقه
جا بجا شوق بودند وقت دریافته قوم سکنه آن هیچ شدند در شب برای
غارت بر این ده افتادند آنحضرت بسبب شور و شر از خادمی پرسیدند
او عرض کرد که سکنه آن ده سو غارت میکنند فرمودند ازان رب هیچ شد و زنان
وصال آمد حضرتش سوار بر فیل شدند و خود را چند کس معدود در میان آنها
رسانیدند آنها بمجرد دیدن سواری حضرتش راه هزیمت نهادند و گریخته

بر اتباع از دست سلطان نام [illegible] تیره بوجود کرامت آمود بجائی [illegible]
سال [illegible] رسید و بحق پیوستند کان ذلک فی ثلث و عشرین من شعبان سنه عشر
و الف و ولادت شیخ موسی پاک شهید در سنه بضع و پنجاه و دو بود تاریخ
[illegible] تش ابو الفضائل و وفات روز چهارشنبه بعد از یک پاس روز [illegible]
بمقام اچه دفن کردند بعده چون والد ماجد و اجداد ایشان بخواب [illegible]
[illegible] از زیر پای ما بیرون آرید و بجای دیگر دفن کنید [illegible]
خلف اعظم ایشان هم رسیدند نعش آنرا از اچه متبرکه آورده [illegible] در ملتان دفن
کردند که حال روضهٔ متبرکه در آنجا است نقل است از راوی رحمة الله علیه که
بعد کشتن روز معدوده آن شیطان بدبخت بمرض مبتلا شد گویند که زبانش
[illegible] از دهان بر آمد و اما سید و ریم از وی جاری بود [illegible]
نیز آماس کرد و دست و پا را برص لاحق شد و هیچ یکی از [illegible]
که همراهش بودند نماند و تمامی آن [illegible] مبتلا شده
و مردند و از نسل هیچ یکی از آنها اثر [illegible] نماند نقل است از راوی رحمة
الله علیه چون بندگی شیخ الاسلام اوتاد الانام سید ابی الحسن شیخ عبد
[illegible] بن الشیخ موسی شهید بملتان سکنت گرفته و فوج زندان که [illegible]

تدفین

بودند حوالی حجره ایشان است از طریق نیاز کرده آمدند پانزده سال بعد بود
دفن حضرتش که سید یحیی و سید عیسی فرزندانش در گنبدی مدفون کرده بودند
از آنجا برآورده و بر اسب سوار کردند و آمده در ملتان جایی که آن مدفون
است دفن کردند گویند که حضرت ایشان به اسب به دست مبارکش داده بودند
و عام مشاهده میکردند و میگفتند که بر جسد نعش مبارک بعد از پانزده سال
برآمده است و سواره بر اسب شده میرود هرگز رنگ روی او وجود مبارک

اولاد

آنمو حضرتش تغییر نشده بود از ان روز از سر نو مریدان و معتقدان را اعتقاد
مزید شده موجب حیرت عالم گردید و اگرچه آنحضرت را چهار فرزندان بوده
هو شیخ حامد | و سید عبدالقادر و سید عیسی و سید یحیی در حالت حیات
خود امر خلافت و سجادگی بخلف اعظم خود بندگی شیخ الاسلام اوتاد
الانام شیخ حامد گنج بخش سپرد و جمیع لوازم و توابع این امر شریف از
اشتغال باطنی و مناهج ظاهری بحضرت ایشان تفویض فرمودند اما اتفاق
سه فرزندان دیگر در آستانه مرافقت در یک جا این محرر نوشته است
معلوم نماید شیخ الشیوخ العالم اوتاد الاعظم الافخم سید ابی الفیض فیض
شیخ حامد گنج بخش قدس سره بن الشیخ غوث الله ب شیخ حامد جان بخش ب

ذم الشیخ سید حامد گیلانی

شیخ

شیخ عبدالرزاق بن شیخ عبدالقادر ثانی بن شیخ محمد غوث الجیلی الاوچی قدس الله
تعالی اسرارهم سجاده برحق و خلیفه مطلق حضرت غوث الثقلین اند و والده ایشان
از سادات حسینیه است نام او سیده النساء اتقی الاتقیا صاحب خاتون است از
اسباط سید عبدالرحمن متقی الدین کازرونی خواهرزاده شیخ ابو اسحاق
کازرونی حضرت گنج بخش را به چند نذر و نیاز پیش آمده از نقود و اجناس
لیکن کاهیه مالک نصاب نشد چند که نیاز و نذر رسیدی از وی چند ان
فی سبیل الله بفقرا و صلحا و غربا و علما و مساکین و طالب
علمان وادی و جمع کردی اکثر اوقات فرمودی که چند ان عنایت
کردی که تا چند هست ویرا کافی بودی و کسی که از دست حق پرست
ایشان بیعت نمودی و مرید شدی در باب فرمودی که برو ترا گنج معرفت
حق سبحانه موفق شد همان زمان آثار کرامت و برکات ظاهر
شدی لهذا گنج بخش لقب کردند در سخاوت دینی و دنیوی و شجاعت
و ولایت وارث آنحضرت بودند و در کمالات تابع آن خوارق عادتش
درین موجز نگنجد و درین مختصر نشود لهذا بمطلب میگراید قبر شریف ایشان
در روضه والد ماجد خود است حضرت ایشان را چهار پسر بودند سید شیخ

باقی صفحه 200

وکار گزاشته نقل است از شیخ الکبیر النجیب حفظ الدین سید ابوالخیر شیخ عبدالله
بان قدس سره واز راویه رحمة الله تعالی علیه که خلیفه برحق عارف بالله شیخ
عبدالحق دهلوی قدس سره میگفت شبی در خدمت جمال با کمال حضرت
غوث الثقلین مشرف شدم شنیدم که میفرمایند هر کس که حرمت دوست
فرزندم موسی رعایت کند وخشنود است بر وی رضا مند وخشنودم هر آینه
چگونه جدا شدم که مشابهت او بصورة من است و هر کس که رضا جوئی او خواهد
از مشابهت من خواهد کرد نقل است از شیخ الشیوخ عالم قطب الاعظم قدوة
الاولیاء سید ابوالخیر شیخ عبدالقادر بان که شبی دیدم حضرت غوث
الثقلین رضی الله تعالی عنه در خدمتش شیخ موسی پاکدین نشسته و حضرت
غوث الاعظم رضی الله تعالی عنه روی مبارک خود را بر روی شیخ پاکدین
منقش کرده میفرمایند که ببینید ابنی موسی مثل من است وصورة مشابه
صورة من است وتحقیق کسانی که مشاهده جمال با کمال آنحضرت غوث الاعظم
رضی الله تعالی عنه کرده اند میگفتند که صورة شیخ پاکدین مشابهت صورة
آن حضرت رضی الله تعالی عنه ودر کمالات تابع آن نقل است از راویه قدس
سره واز محمد بقا ابن عبدالملک الفاروقی الملتانی که روزی در محفل فیض

نزا

ترا حضرت تشریف ارزانی داشته ام که فرمودند چون مقدار ایچنین بود ایچنین شد حاضران
هم از صولت وهیبت در سکوت بودند محمد بقا گوید من گستاخی کرده پرسیدم
که حضرت چه فرمودند درنهم تا حرم نیز بر فرمود یا باد از انکه که بلند اقبال
پسر شده بود از حقیقت ابتدا بادشه وشکست خورد واورنگ زیب را
زیرا انسر سلطنت هند همه فتح دادند بعد از شانزده روز وقایع رسید
که دارا شکوه شکست یافت وبادشاه عالمگیر فتح کرد لیکن مردمان هنوز در
شک بودند که این بادشاهی هند با اورنگ زیب تفویض کرده اند وحال آنکه
سکه رایج مرادبخش شده است چگونه خواهد بود آخر الامر بعد از چند ایام
خبر قید مرادبخش رسید وسلطنت به بادشاه عالمگیر منصوب شده شاهجهان
بادشاه در اکبرآباد محاصره درآمد نقل است از راویه قدس سره واز
شیخ محمد بقا ابن عبدالملک الفاروقی الملتانی راهبی باوری در دهلی بخدمتش
آمد وعرض کرد که یا شیخ از چه چیز بخدمت مشرف شده ام آنحضرت فرمودند
از ربع الله ابن عیسی علیه السلام چون مامور بوده لهذا باین مجلس فقرا رسیده
راهبی برخاست وزبان خدمتش بوسید وعرض کرد که یا شیخ الحق است
بر آن حق اند که حضرت عیسی علیه السلام گوید از دست شخصی که میکشد بر خلق و خلق باشد

موسومان سید حبیب علی و سید یار علی و سید دولت علی اما سید حبیب علی و سید ...
در خوردسالی وفات کردند و از آنہا اولاد دو حرف و ماند ... یقول ...
اولادہما واحدا رہما فہو کذاب عند اللہ و عند رسول صلی اللہ علیہ وسلم

الشیخ الاکابر الاعظم افقہ الافخم افضل الاعلم سید الاتقیاء ...
اندولیاء شیخ الاسلام و المسلمین نقیب المشائخ فی العالمین مجبا ...
فی ... ابوالعنایت سید فتح علی شیخ ... بن الشیخ
... گنج بخش بن شیخ موسی پاک شہید بن شیخ حامد جہان گیر بن شیخ
عبدالرزاق بن شیخ عبدالقادر ثانی بن شیخ محمد غوث جیلی الاوچی قدس
سرہ ... اسرارہم سجادہ نشین غوث الثقلین و خلیفہ بالیقین قطب
... اند در حین حیات والد ماجد بایشان ارخلافت و سجادگی
... و جمیع لوازم و توابع این امر شریف را از اشتغال باطنی
... ظاہر بحضرت ایشان تفویض فرمودند ... ارسابات
... نام والد ایشان افقہ الرزاق فاطمہ ... از اسباط شیخ
صفی الدین ... صاحب مقامات عالیہ و خوارق جلیلہ بودند ...
اند از ابوین نقل ... از مفتی ... تاج الاسلام افقہ الفقہاء محمد ...

بن عبدالملک بن فرید الحق روقی الملتانی کہ در آوان خورد سالی والدہ ماجدہ حضرت
چون حضرت ... را در مہد نہادہ مشغول نماز وقتی شدی تا زمانی کہ
... از نماز فراغت نمی یافت گہوارہ از خود جنبیدہ و درین امر والد
حضرت ایشان و کسانی کہ ... بودند متحیر بودی وقتی کہ بمقتضای اشارہ
آنحضرت ... وقت کردند و خدمت دیوانی صوبہ لاہور ...
... سوار ... آنحضرت ... فقیر ...
ہمراہ بودیم ... نام کہ عارفہ وقت بودہ ...
... آنحضرت گرفت و گفت مرا ... شناسی ... وقتی خدمت ترا کردہ ام کہ
والدہ تو بایام طفلگی ترا در گہوارہ نہادہ خود بنماز مشغول شدہ ...
... از تو خبردار ... بودم و مہد ترا می جنبانیدم حضرت ... فرمودند
قبل ازین میخواستم کہ چنین ... تو ... و عزیزان خود اخبار
سازم لیکن ... جہت ... درین بارہ تو ... ہمیشہ ...
خود کشف گردید از ان روز معلوم شد کہ جنبیدن گہوارہ ... نقل
از زاویہ ... کہ در عہد رسیدن ...
شیر ... دادند ... ذکر ...

... [illegible]

در شب بخواب دیدم بهتر بود از آن نقل به سلام را کر بن [illegible] برو شیخ موسی
جیلی که بهترین خلق است از ذریت حق [illegible] حضرت ایشان اسلام آورد
در مدینه شد آنچه گفت بود دو [illegible] همراه [illegible] در دیار [illegible]
و توریه را که آنرا ترجمه کرده بود آنرا [illegible] نقل است از
راوی مذکور که [illegible] آنحضرت بود [illegible]
بعد از سیر شکار در خانه [illegible] انواع طعام [illegible] آنحضرت [illegible]
حضرت سگهای شکاری که همراه بودند آنها را [illegible] طعام بود در پیش ایشان
نهاد هرچند که آن سگها گرسنه بودند [illegible] آنحضرت [illegible]
کردند چگونه [illegible] نفس [illegible] چگونه میل [illegible] طعام
خواهد نمود [illegible] سگها [illegible] موجب حیرت عام
دیگر [illegible] احوال [illegible] ایشان [illegible] تحریر راقم خارج
هر که با ایشان مخالفت [illegible] بر گردد
افتد در آفات [illegible] جلال الهی [illegible] بود که یک یک را
بخشید ایشان [illegible] کلام [illegible] منزل ایشان [illegible]
را احوال [illegible]

[illegible]

١٠٧٦

هم داود [illegible] وقت
[illegible] سیوم [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] یافت کردن [illegible] تاریخ سال
[illegible] شیخ قدس [illegible] گویند چون
آنحضرت [illegible] نماز جنازه [illegible] جنازه چند
جمع بودند [illegible] هو هو
[illegible] حضرت ایشان [illegible]
شیخ عبد [illegible] سید حامد [illegible]
[illegible] سید احمد [illegible] صدر
[illegible] سید هدایة الله [illegible] سید نظام
[illegible] سیوم سید حسین بود [illegible] سید حسین
[illegible] جمیل [illegible] حسن [illegible]
در توصیف حسن شان گفت فرد [illegible] یوسف [illegible] شنیده
[illegible]

[illegible]

سید خضر علی نام که صورتش اکثر مشابه بوالد ماجد اوست و سید حسین در عنفوان
جوانی وفات کرد اما سید حامد وی صاحب سطوة و شجاعت و سخی او بود
فیض احکام را و اذکار و اشغال و تربیت فقر و آداب طریقت از حضرت برادر کلان
خود که صاحب سجاده و مسند غوثیت بود اعنی سلطان الوقت قطب العالم شیخ
المشائخ والاولیا بندگی سید ابو الخیر شیخ عبد القادر قدس سره یافته
و سید حامد از منشیان خلیفه وقت بودند و موقوف منصب صد و پنجاه چون
وفات او قریب رسید حضرت قطب العالم مخدوم شیخ عبد الحق در جانب سرش
نشسته بودند و سید محمد یوسف که در زیب او (?) نیز حاضر بود از ایشان قبل
از وفات حضرت شیخ پرسیدند که سید حامد محبت فقراء هم بکار آمد عرض کرد
که حضرت ببرکت وجود شریف ایشان بنده را در صف شهداء عشاق (?)
کرده اند در این اثنا و سید محمد یوسف پرسید که یا اخی چه حالت است
گفت خوش حالت است مصرعه کز شوق جانانه بل شخص مبسل شود پس از آن
بذکر هو مشغول شده تا آنکه وفات کردند رحمه الله تعالی علیه و علی اسلافه و ابنائه
هفت پسر اند ذکر هر یک در کتاب مرآت الانساب الحسینیه فی اصل القادریه
تالیف این فقیر است مفصل مذکور دریافته و درانجا توان دید فصل دهم

فصل دهم

در ذکر سلطان الاولیا سراج الاتقیاء برهان الاصفیا قدوة السالکین عمدة
العارفین زبدة الکاملین اسوة الواصلین غوث الاسلام والمسلمین قطب
العالم مخدوم جهانیان جهانگشت حضرت سید نجیب الدین ابو الخیر شیخ عبد
القادر ثانی بن الشیخ موسی پاک دین بن الشیخ حامد گنج بخش بن الشیخ عبد
الرزاق بن الشیخ عبد القادر ثانی بن شیخ محمد غوث حلبی الاوچی بن شیخ
شمس الدین محمد بن الشیخ شاه میر بن الشیخ سید علی بن الشیخ سید مسعود
بن الشیخ سید احمد بن شیخ ابو نصر صفی الدین عبد السلام بن الشیخ سید
عبد الوهاب بن قطب الاقطاب فرد الاحباب غوث الثقلین هادی الدارین
صاحب قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله تعالی سید محی الدین ابو محمد شیخ عبد
القادر الحسنی الحسینی الجیلانی رضی الله تعالی عنه بن سید شیخ ابی صالح موسی
جنگی دوست حق بن سید شیخ عبد الله ثالث بن سید شیخ یحیی زاهد بن
سید شیخ محمد زدی بن سید شیخ داود والامیر بن سید شیخ امام موسی
ثانی بن سید شیخ صالح عبد الله ثانی بن سید شیخ امام موسی جون
بن سید شیخ امام عبد الله محض بن امام حسن مثنی بن امام حسن بن علی
ابن ابی طالب کرم الله وجهه لقب شریف ایشان مخدوم ثالث است

مخدوم رابع نیز گویند و مخدوم بابهم گویند کنیت ایشان ابو محمد است و
از جهت کریم الطرفین اوشان نجیب الطرفین نیز ملقب کرده اند والده ایشان
خیر النساء امة الاول مقدس بنت سید احمد القادری الرزاقی کار ثه
مرالحه عابده در خیر و صلاح وی را ختم ولو انه نقل است روزی حضرتش
در مراقبه بودند چون از مراقبه برداشتند دم سر زبر آوردند و فرمودند که
برادرم سید هدایت الله وقت کرد برخیزید و برسوم تعزیت بجا آرید هنوز
یکما کم زیاده از جهان یاد ملتان تعزیت نامه در خدمت بی بی چو رسید
ساعت و روز وفات معلوم ثبت بود که در آن ساعت و روز حضرتش
فرمودند خوارق عادات تش از قید قلم خارج است گویند هر شب جمعه بجای کامل
حضرت خاتون جنت مشرف می شد نقل است که حضرت امة الاول بی بی
مقدس میفرمودند که از آن روز که نطفه زکیه فرزند عبد القادر در قرار گرفت
هر گاه که وضو ساخته بقرائت قرآن مشغول میشدم از زمان حمل چنانچه
عادت ما لوف است می جنبید و اگر در تلاوت تعویق افتادی شکم آرام
کردی و هرگز در جنبش نیامدی و نیز حضرتش میفرمودند که چون فرزند عبد القادر
متولد شد یازده روز شیر نخورد ولادتش روز دوشنبه دوازدهم ذی قعده

203

بود سنه ست و عشرین والف تاریخ ولادتش سید حیدر چنین گفته اند
رباعی ای عزیزان زمان عیش رسید روز میمون شد و ساعت سعید
برموسی وقت مژده برید عبد قادر نقاب چهره کشید بهر تاریخ او دو مصرع گفت
این بشارت چو قادری بشنید عبد قادر عزیز وقت آمد سال تاریخ خود
اس برسید و نیز سید حیدر بعضی تواریخ دیگر گفته بدین نمط اول
اقطاب عبد القادر موسی رسید ایضا ماه کوثر دمید ایضا
محب اورنگ رحمت ایضا خواجه عارفین محی دو پایه ایضا مرشد
کائنات جیروری ایضا مهر گردون صحت ایضا ماه کاخ عز و وقع
ایضا در عمان کرامت کرد در جا تم مکان ایضا عیش عبد القادر است
ایضا بنده سلطان عبد القادر بدر روی ایضا بنده میران تاب
دهر عبد القادر است ایضا بنده شاهجهان سلطان عبد القادر است
ایضا صاحب میران امام ملک عبد القادر است ایضا حکیم سلطان عبد القادر
شاه جهان ایضا بنده شاهجهان عین روان عبد القادر است
ایضا بنده آل نبی شمس جهان عبد القادر ایضا طالب افسر ملک آل
عبد القادر ایضا طالب سدره مکان عین نبی عبد القادر است ایضا

فعلیه عارفان سید عبدالقادر است ایضاً شیخ قوی ایضاً فرموم
ایضاً صدر خلائق ایضاً خداداد عبدالقادر ایضاً عظیم بابا ایضاً
کوشا از شریعت نقل است از شیخ مفتی الانام افقه الفقها شیخ محمد
بن عبدالملک الحنفی الملتانی که در ایام شیخ المشایخ حضرت شیخ موسی
پاک [illegible] در بهکر بودند روزی حضرتش بجهت ملاقات سلطان العارفین شاه
محمود [illegible] که غوث وقت بود رفتند دیدند که رقص میکنند و حالی پس غریب
دارد حضرتش بخاطر آوردند که درین وقت اگر شاه محمود در باره من توجه
[illegible] دعای کند چه خوب بود بمجرد خطور شدن ایشان شاه محمود در حالت
رقص فرمودند که شیخ موسی تو بجائی که رسیده ترا ظاهر است لیکن در خانه
تو فرزندی متولد شود که ظهورا و ظهور عظیم است با صول عبدالقادر نام
الهی در باشد نقل است که روزی شیخ پاک فرمودند که درین شب برادر
بجمال با کمال حضرت غوث الثقلین مشرف شدم توجه بجانب من کرده از
خود فرزندی عبدالقادر را برآوردند و فرمودند که شیخ موسی اگر رضا جوئی
مرای طلبی ادب فرزندی عبدالقادر را از دست منده که یکی از قطب وقت خواهد
خواهد شد اندرین اثنا حضرتش بمجلس درآمدند بمجرد نظر افتادن شیخ پاک

خواستند و تعظیم کردند و فرمودند که اگر بابا از کسی بصدق ارادت از پسر
[illegible] ما از [illegible] سبقت میکردم لیکن اینعطا الهی است هر که میخواهد میدهد
یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم نقل است از عمدة الفضلاء شیخ [illegible]
بن تاج الدین سراج المحدثین شیخ ابوالفتح ملتانی که روزی والدم حضرت
مخدوم ثالث را از برای ملی که حال نزد درگاه عارفان جا روضه منوره مقدسه
حضرت شاه شهید قدس سره است میخ بند و در آن روز ابر تمام بود در آن
سبق خواندن یاران باریدن گرفت دیدم که آنحضرت مخدوم ثالث دست
حق پرست را بالا کرده بحارات ات رات ماندن کردند فی الحال باران باند
نقل است که شخصی از اولاد عارف مطلق شیخ عبدالحق قدس سره در خدمت حضرت
ایشان بجهت ملازمت رسید آنحضرت اندرون سرای خود طعام تناول میفرمودند
آنکس خبر رسیدن خود برای ملازمت حضرت ایشان اندرون معروض کرده فرستاد
آنحضرت فرمودند که او را بگوئید بنشین طعام خورده رود او عرض کرد که در خانه نیز
تصدق حضرات آنحضرت میخورم حضرت ایشان بمرتبه سیوم نیز فرمودند که او را
بگوئید طعام خورده برود او باز عذر خواست و رخصت طلبید اختیار است آخر بجانب
آنحضرت فرمودند رزق او از جهان برداشته اند ما چه خواستیم [illegible]

... حیات ماند لیکن او خود را نخواست چون او بخانه رسید بجد فراز آمدند
... ت کرد نقل است که شیخ سید اهل عرفان جهان سر دفتر واصلان زمان سید
... ت فی الانام سیدی شاه نظام الدین واقع دید که حضرت بشیر نذیر صلی
... علیه و آله وسلم و حضرت امیر کرم الله وجهه و حضرت خاتون جنت رضی الله
... و حضرت حسنین علیهم السلام ایستاده اند و میفرمایند فرزند سید شاه نظام
... است که برین تخت ما خوابیده باشی و تخت بو نمودند شاه نظام [illegible]
... اختیار نیست چون صبح آن شب شد حضرت مخدوم ثالث قدس سره تخت
... اندرون سرای خود بر آورده فرستادند و فرمودند که شاه نظام [illegible]
... گفت که قادر بعوض کنید که با میدانم آنچه شما در بیداری دیده اید من هم
... در خواب دیده ام لیکن آن زمان هم اختیار نکرده ام چنانچه میدانید و الحال [illegible]
... م نقل است از عبدالرحیم الصباغ الملتانی گفت شبی بجمال با کمال [illegible]
... صلوة والسلام مشرف شدم دیدم که حضرت شیخ عبدالقادر ثالث [illegible]
... ت علیه السلام نشسته اند و حضرت علیه السلام بوسه بر ناصیه و بر سر ایشان داد
... ند در روز شد خواستم که در خدمت حضرت ایشان رفته ملازمت قدم
... گفتم چون رفته ام ایشان رفتم که آنحضرت در حجره نشسته اند فقیر

... قدم بوس کرد میخواستم که بنشینم که آنحضرت فرمودند رخصت گفته اند که تا اهل
محرم اسرار نتوان کرد فقیر دانست که این اشاره جانب من است برخواستم و بدل
گفتم اسرار سوکی میخواهم که اظهار کنم که در عقب باواز بلند فرمودند رخصت باد
درین راه اینچنین باید بود **فصل یازدهم** در ذکر حضرت سید و شیخ [illegible] رتبت
شرافت و نجابت منزلت حقائق و معارف منقبت ولایت و هدایت رتبت
قطب آسمان ولایت گنجور کنوز هدایت و نهایت مهر جمال الهی جبل ثابت بحر [illegible]
اذکار ربانی گنجینه اسرار سبحانی آئینه تجلیات ذات مظهر انوار صفات
زبده مستبصران بصیر اسوه عارفان بحر مراد طریقه علیه حسینیه و رابط انتظام
سلسله قدسیه قادریه علیه مسند نشین سجاده غوث الثقلین اورنگ جلیس
بوستان قطب الکونین صاحب سجاده امام الفریقین الموصوف تخلقوا
باخلاق الله الموصوف بحقیقة محمد رسول الله المرئی اسما نعانی شیخ شیخ
المتقی سر الله فی الارض و اسماء مظهر الله فی الدنیا و بندگی مخدوم العالم
جمال الدین ابو الحسن شیخ محمد غوث الثانی بن اسماعیل بن سید السادات
شیخ عبدالقادر بن شیخ موسی پاکدین بن شیخ حامد گنج بخش بن شیخ موسی پاک شهید
بن شیخ جهان بخش بن شیخ عبدالرزاق بن شیخ عبدالقادر ثانی بن شیخ

فصل یازدهم
[illegible]
96

نژاد اوحسنی الحسینی الجیلانی رضی الله تعالی عنهم و حضرت ایشان از مظهر آیات
الهی و کرامات نامتناهی و مصدر ولایات طبقه قادریه و رابطه انتساب همه
انتساب حسنیه و حسینیه ایشان هستند امیدواری جهانیان است که ببرکت
وجود شریف ایشان الی القیام و انتظام این سلسله سنیه قادریه علیه الی یوم
المیعاد امتداد یابد حضرت ایشان از جانب والد ماجد حسینی القادری
از اولاد حضرت غوث الثقلین رضی الله تعالی عنه و از طرف والده ماجده
حسینی الهروی هستند بدین وجه که والده ایشان بلی بی بیگم دختر
میر علی اکبر بن میر اسمعیل بن میر ملک هروی از اولاد امجاد سلطان الاولیا
زبده الاصفیا میر حسین سادات الحسینی الهروی است خواهر میر عبد اللطیف
و میر محمد و دوم دختر میر علی اکبر که حمیده نام بیگم است در خانه دوست میر محمد
و ولادت باسعادت حضرت شیخ محمد غوث مد الله ظله الی یوم القیامه در
مستقر بکری بروز دوشنبه بیست و نهم جمادی الاول سنه یکهزار و شصت ۱۰۶۰

وقت نجمه

نسخه هذا بحر السرائر تحریر یافت بدست فقیر خلیفه محمد امین الموسوف تخلیفه
جاروب کش روضه مطهره جناب مسیح الاولیا پاک شهید قدس الله سره العزیز

جانب سیدنا و سید ما ... خلف سید محمد شاه بن مخدوم جمال شاه
الملقب مخدوم شیخ عبد القادر بن مخدوم دین شاه الملقب مخدوم
حامد گنج بخش بن مخدوم شاه علی فیض الله الملقب مخدوم محمد غوث الثانی
بن شیخ اسمعیل بن سید السادات شیخ عبد القادر بن شیخ موسی
پاک شهید بن حامد گنج بخش بن شیخ موسی پاک شهید بن شیخ جمال
بن شیخ عبد الرزاق بن شیخ عبد القادر ثانی بن مخدوم محمد غوث الاوچی
الگیلانی بن مخدوم شمس الدین بن شاه میر بن سید علی بن مسعود
بن سید احمد بن سید صفی الدین بن سید عبد الوهاب بن القطب
الربانی الغوث الصمدانی غوث الثقلین غوث الاسلام و غوث
المسلمین ابی محمد محی الدین السید عبد القادر الثانی الحسنی الحسینی
الجیلانی قدس الله اسرار ارواحهم و اوصل الینا من برکاتهم و فتوحاتهم
فی الدنیا و الدین

حررته ... رمضان
المبارک
... ۱۳
...

موجوده ...
... ۱۲۹۱ ...
... ۱۳۵۹ ...